

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

หทัยกาญจน์ พลคชา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
เมษายน 2559
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

หทัยกาญจน์ พลคชา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
เมษายน 2559
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ ของนางหทัยกาญจน์ พลคชา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัญฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รศ.อุดม พิริยสิงห์)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผศ.ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ)

..... กรรมการ
(ดร.อำนวย สังข์ช่วย)

..... กรรมการ
(ดร.ไพรัช พื้นชมภู)

คณะสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(พระมหาอรุณ ปญญารุโณ)
วันที่ เดือน พ.ศ. 2559

5620750332021: สาขาวิชา: รัฐศาสตร์การปกครอง; ร.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)
คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น/การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

หทัยกาญจน์ พลคชา: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (RESIDENT'S PARTICIPATION IN PLANNING LOCAL DEVELOPMENTS OF TAMBON PHU-NGOEN ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN SELAPHUM DISTRICT, ROT ET PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์: ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์ ปร.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์), รศ.อุดม พิริยสิงห์ ร.ม., 144 หน้า. ปี พ.ศ. 2559

สารนิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด, 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาและสถานภาพ ต่างกัน, 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กับ ประชาคมตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 18 หมู่บ้าน จำนวน 178 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตรตราส่วนประมาณค่าห้า ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติการทดสอบ ได้แก่ t-test และ F- test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการเตรียมการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน/โครงการ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล 2) ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อยสามอันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดเวลากำหนดแผนงาน/โครงการให้ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ เสนอปัญหาและแนวทางให้ตรงกับความต้องการของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบล นำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติเมื่อเกิดปัญหาควรแก้ไขให้ทันท่วงทีเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อหมู่บ้าน/ชุมชน และการจัดประชุมหรือ

จัดโครงการเวทีประชาคมควรจัดทำเวลากลางคืนประชาชนจะได้ว่างและเข้าร่วมกำหนดปัญหา/ความต้องการได้ตรงตามความต้องการ

5620750332021: MAJOR: POLITICAL SCIENCE; M.A. Pol. Sc. (GOVERNMENT)
KEYWORDS PARTICIPATION/PLANNING LOCAL DEVELOPMENT/RESIDENTS' PARTICIPAITON IN PLANNING LOCAL DEVELOPMENT

HATHAIKAN PHOLKACHA: RESIDENTS' PARTICIPATION IN PLANNING LOCAL DEVELOPEMNTS OF TAMBON PHU-NGOEN ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN SELAPHUM DISTRICT, ROI ET PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: DR.SUWAT JITJUN Ph.D.(Cultural Science), ASSOC.PROF UDOM PIRIYASING M.A., 144 PP, B.E. 2559.

The purposes of this research paper were: 1) to study residents' participation in planning Tambon Phu-ngoen Administrative Organization's local developments in

Selaphum district of Roi Et province, 2) to compare their participation in planning its local developments to variables of genders, ages, educational levels and positions, and 3) to examine their suggestions for enhancing their participation in planning its local developments. The sampling group, rested on Taro Yamane's table, comprised council members of the administrative organization and its community members of eighteen villages, numbering 178 individuals. The research instrument was five-rating scale questionnaires, in which each of the whole questions possessed the reliability amounted to .95. The statistics exploited for analyzing data encompassed: frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test (One-way ANOVA).

Outcomes of the research findings: **1)** Residents' participation in planning its local developments has been rated at the third rating scale in the overall aspect, as rated in a single aspect taken into account. Each of all aspects ranked in descending orders of means involved those of participating in: i) preparing planning, ii) analyzing causes of problems, iii) drawing up plans/projects, iii) implementing work plans/projects, and iv) supervising and assessing them. 2) The comparative results have been confirmed that variables of residents' genders, ages, educational levels and positions have shown no significant differences in their participation in both aspects. 3) Suggestions for their participation in planning its local developments in descending orders of first three frequencies: First, their administrative organization should fix the clear time frame to let residents have an opportunity to take part in setting objectives, proposing problems and approaches to meet their needs. Second, when a work plan/project has been implemented, problems should be resolved immediately so as not to causes damages to villages/communities. 3) To hold a meeting or a community forum project, it must be carried out at night so that residents will be free, thereby enabling them to participate in fixing problems/requirements to meet their needs.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สำเร็จได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัยมหามกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และ รศ.อุดม พิริยสิงห์ อาจารย์ที่สารนิพนธ์ร่วม ที่ท่านทั้งสองได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ ประธานกรรมการ ดร.อำนวย สังข์ช่วย, และ ดร.ไพรัช พื้นชมพู คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นระบบ จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ นายนิคม พรมลาไชย นายณัฐพงศ์ วงค์ศรีจันทร์ และ นางก้อยทิพย์ ภาชนะวรรณ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย ทำให้สารนิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณท่านนายกองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เจ้าหน้าที่ และประชาชน ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการค้นคว้าวิจัยทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์

คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ครอบครัว และผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน

หทัยกาญจน์ พลคชา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
ประกาศคุณูปการ	ช
สารบัญ	ฌ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฑ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 สมมุติฐานของการวิจัย	2
1.4 ขอบเขตในการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	11
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	23
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	33
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น	42
2.6 สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน	49
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
2.8 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	62
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	64
การวิจัยเชิงปริมาณ	64
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	64
3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	67
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	68

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 69
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 69
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 70
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 73
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 73
4.2 ขั้นตอนที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล..... 74
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 74
5 สรุปผล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 97
5.1 สรุปผล..... 98
5.2 อภิปรายผลการวิจัย..... 100
5.3 ข้อเสนอแนะ..... 110
บรรณานุกรม..... 115
ภาคผนวก..... 121
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย..... 122
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย..... 124
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล..... 128
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย..... 130
ภาคผนวก จ แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม..... 137
ประวัติผู้วิจัย..... 142

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

2.3 ตารางแสดงจำนวนหมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน จำนวนประชากร ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด..... 50
2.4 ตารางแสดงขนาดพื้นที่ ตำบล หมู่บ้าน ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด..... 51
3.1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม หมู่บ้าน และเพศ..... 66
4.1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ..... 75
4.2 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ..... 75
4.3 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา..... 75
4.4 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ..... 76
4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน..... 77
4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเตรียมการวางแผน โดยรวมและรายข้อ..... 78
4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยรวมและรายข้อ..... 79
4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการในการจัดทำแผนงาน/โครงการ โดยรวมและรายข้อ..... 80
4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติโดยรวมและรายข้อ..... 81

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโดยรวมและรายข้อ..... 82

4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านจำแนกตามเพศ..... 83
4.12 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ..... 84
4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ..... 85
4.14 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ..... 87
4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา..... 88
4.16 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา..... 90
4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพ..... 91
4.18 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตำแหน่ง..... 93

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

4.19 แสดงความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด..... 94

มหามกุฏราชวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	โครงสร้างอำนาจและหน้าที่ อบต. ตาม พรบ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552	21
2.2	แสดงกระบวนการที่มีส่วนร่วมของประชาชน	28
2.5	แสดงสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย	63

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การกระจายอำนาจการบริหารของรัฐไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการในอำนาจหน้าที่ และกระบวนการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ และอัตรากำลังของราชการจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขที่ระบุไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าในอนาคตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่สูงขึ้น มีอัตรากำลังมากขึ้น รวมทั้งมีภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นตามกันไปด้วย (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2542, หน้า 150) จากการที่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน รวมไปถึงหนังสือสั่งการต่างๆ ที่ได้กำหนดแนวทางและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบของประชาคมหมู่บ้าน ประชาคมตำบล โดยรูปแบบนี้จะเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย หรือมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หรือเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง กรรมการตรวจรับพัสดุหรือตรวจรับงานจ้าง รูปแบบของการเข้าชื่อเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาผู้บริหารท้องถิ่น จะเป็นรูปแบบในลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน รูปแบบของการรวมตัวกันในการออกข้อบัญญัติของท้องถิ่น รูปแบบของการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา การสมัครรับเลือกตั้ง หรือรูปแบบของการเข้ามาเป็นที่ปรึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับยกฐานะโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อปี พ.ศ. 2539 ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นตามขั้นตอนสำคัญห้าขั้นตอนคือ การรวบรวมปัญหาความต้องการ การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การกำหนดแผนงาน/โครงการ การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ และการติดตามและประเมินผล องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทุก 3 ปี โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมาโดยตลอด

องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ในปีงบประมาณที่ผ่านมา (พ.ศ. 2557) ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง และประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอ

ปัญหา ความต้องการเพื่อเป็นข้อมูลกำหนดทิศทางในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาให้ตรงกับความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง จากเหตุผลดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลภูเงิน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับใด และมีข้อเสนอแนะอย่างไรต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อทำผลการวิจัยเสนอองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินไปพิจารณาเพื่อกำหนดมาตรการหรือแนวทางให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น ต่อไป

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาค้นคว้าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำผลวิจัยใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศและนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษาและสถานภาพ ต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 สมมุติฐานของการวิจัย

1.3.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.4 ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research)

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งประกอบไปด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน และประชาคมทั้งสิบแปดหมู่บ้าน รวมจำนวน 320 คน

1.4.2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย

(1) เพศ

(2) อายุ

(3) ระดับการศึกษา

และ (4) สถานภาพ

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย

(1) ด้านการเตรียมการวางแผน

(2) ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

(3) ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ

(4) ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ

(5) ด้านการติดตามและประเมินผล

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนหรือกลุ่ม/องค์กร ที่รองรับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนให้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมและมีส่วนในการรับผิดชอบ ตลอดจนให้การสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐในขั้นตอนต่างๆ รวมถึงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้กิจกรรมนั้นๆ เป็นไปในแนวทางและเกิดผลตามที่ต้องการ

ประชาชน หมายถึง ผู้ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ซึ่งได้รับเลือกเป็นประชาคม ในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การวางแผน หมายถึง กระบวนการที่กำหนดไว้อย่างมีระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการภายใต้เงื่อนไขและข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจ

การพัฒนา หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การตัดสินใจ การเข้าร่วมดำเนินการ การร่วมเตรียมการวางแผน การร่วมวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการ การร่วมนำแผนงานไปปฏิบัติ และการร่วมในการติดตามและประเมินผล อย่างเป็นธรรมจากกิจกรรมนั้นๆ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วม ของประชาชนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือการปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับประโยชน์ร่วมกัน ร่วมปฏิบัติตามแผนขององค์กรหรือของชุมชน และจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ภายในชุมชนมาใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาให้ได้มากที่สุด เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปเป็น

ภาพรวมโดยนำขั้นตอนการจัดทำแผนของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และขั้นตอนการประเมินผล นำมาบูรณาการ กับ แนวคิดของศูนย์พัฒนาการทรัพยากรการศึกษา (CARD) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่อง การวางแผนแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (Participatory Planning for Local Development) คือ ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และขั้นจัดทำแผน อ้างอิงมาปรับใช้เป็นสรุปกรอบแนวความคิดในการวิจัย จำนวน 5 ด้าน คือ

(1) การมีส่วนร่วมในการเตรียมการวางแผน
(2) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
(3) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ
(4) การมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ
(5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

(1) การมีส่วนร่วมในการเตรียมการวางแผน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเตรียมการล่วงหน้า เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ วิธีการแก้ปัญหา ตลอดจน การแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุด ง่ายที่สุด และรวดเร็วที่สุด เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการจัดลำดับกิจกรรมสำคัญๆ ตามลำดับก่อนหลัง และตามลำดับเวลาที่จะต้องทำให้สำเร็จ จัดให้มีทรัพยากรในการบริหารให้เพียงพอ วางแผนเพื่อให้มีการประสานงานตลอดจนกำหนดระบบการควบคุมงานกิจกรรมที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและความต้องการของชุมชน

(2) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เข้าร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหา การวิเคราะห์เพื่อดูถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงต่างๆ ของชุมชน และศึกษาว่า มีปัจจัยอะไร เป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลง และแยกแยะ ทำความเข้าใจกับปัญหาการพัฒนาที่มีความสลับซับซ้อนและต้องการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยประชาชนนอกจากนี้ ยังเป็นการศึกษาถึงปรากฏการณ์ และความสัมพันธ์ของกลุ่มบุคคล ความสัมพันธ์ทางสังคมชนชั้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมของชุมชนอีกด้วย

(3) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตามแผนงาน กลุ่มของโครงการหลายๆ โครงการ แผนงานย่อยที่ ประกอบด้วยกิจกรรมหลาย กิจกรรมที่ต้องอาศัยทรัพยากรในการทำงานเพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตาม วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามแผนที่ วางไว้ โดยต้องมีความเชื่อมโยงตั้งแต่ ระดับนโยบายผู้บริหาร แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธ์ศาสตร์ แผนปฏิบัติราชการ แผนงานโครงการ ที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานและโครงการเพื่อกำหนดเป็นทิศทางในการพัฒนาท้องถิ่น

(4) **การมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ** หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนิน

การทุกอย่างเพื่อให้นโยบาย บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้การนำแผนไปสู่การปฏิบัติเป็นการนำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่ได้กำหนดไว้ในแผน ไปดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยต้องกำหนดองค์กรหรือบุคคลที่รับผิดชอบ และวิธีการดำเนินการชัดเจน มีการควบคุมการปฏิบัติงานและการรายงานตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขทุกระยะของการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย

(5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เข้าร่วมในการประเมินโครงการที่ดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการที่วางไว้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ตลอดจนการตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ของกระบวนการในการพัฒนาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 การวิจัยเรื่องนี้หมายถึงองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ประกอบด้วย ดังนี้

(1) **เพศ** หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 เพศ คือ 1) เพศชาย และ 2) เพศหญิง

(2) อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ช่วงอายุ คือ 1) 20 – 35 ปี 2) 36 – 50 ปี และ 3) 51 ปีขึ้นไป

(3) ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ 1) ระดับประถมศึกษา และ 2) ระดับมัธยมศึกษา/สูงกว่า

(4) สถานภาพ หมายถึง สถานภาพหรือตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และ 2) ประชาคม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้ทราบการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.6.2 ได้ทราบการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ ต่างกัน

1.6.3 ได้ทราบข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.6.4 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

มหามกุฎราชวิทยาลัย

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิด ทฤษฎี และแนวทางเพื่อเป็นประโยชน์ในการวิจัย โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
2.6 สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2.8 สรุปแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

2.1.1 ความหมายของการกระจายอำนาจ

นิยามความหมายในการกระจายอำนาจ มีความแตกต่างกันออกไป ดังนี้

โกวิทย์ พวงงาม (2548, หน้า 36) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจ คือ การโอนกิจการบริหารสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศ หรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากการปกครองส่วนกลาง

ประยูร กาญจดุล (2535, หน้า 171) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจ คือ เป็นวิธีการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นๆ เพื่อจัดทำบริการสาธารณะโดยมีความเป็นอิสระตามสมควร ไม่ต้องขึ้นอยู่ในความบังคับบัญชาของราชการส่วนกลาง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ รัฐมอบหน้าที่บางอย่างในการปกครองซึ่งเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินการอยู่ในองค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนกลาง

สมศักดิ์ พรมเดื่อ (2551, หน้า 18) ได้สรุปความหมายการกระจายอำนาจ คือ การบริหารจัดการในท้องถิ่นให้คนในท้องถิ่นได้ดูแลพื้นที่ของตน และยังเป็นการส่งเสริมการบริหารจัดการของชุมชนในท้องถิ่น ได้บริหารจัดการในท้องถิ่นตนเองเพื่อไปสู่การพัฒนาด้านสาธารณะต่างๆ อย่างทั่วถึง เข้าใจปัญหาของตนเอง อยู่กับปัญหารู้ต้นเหตุของปัญหา แก้ไขได้ทันเวลา

สาโรจน์ คัชมาตย์ (2541, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจ หมายถึง การที่รัฐบาลในส่วนกลางยินยอมมอบอำนาจการปกครองและการบริหารในกิจการต่างๆ ให้กับประชาชนใน

แต่ละท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ โดยประชาชนจะเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ ดังกล่าว การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระอย่างเต็มที่ในการดำเนินงาน ไม่ตกอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของส่วนกลางแต่อย่างใด มีงบประมาณ กำลังเจ้าหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนสามารถกำหนดนโยบายและวินิจฉัยสั่งการด้วยตัวเอง

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจ คือ การมอบอำนาจการปกครองและการบริหารในกิจการต่างๆ ให้กับคนในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเองหรือดูแลพื้นที่ของตนเอง เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาและการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง และเป็นการส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการชุมชนในด้านสาธารณะต่างๆ ให้กับชุมชนเพื่อทุกคนจะได้รับประโยชน์กันอย่างทั่วถึง

2.1.2 หลักของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจการปกครองในการปกครองท้องถิ่นนั้นมีการกำหนดหลักในการกระจายอำนาจไว้ คือ

สถาบันดำรงราชานุภาพและกรมการปกครอง (2539, หน้า 12–13) ได้สรุปหลักการกระจายอำนาจว่าประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการคือ

1) มีความเป็นนิติบุคคล (Artificial person) การกระจายอำนาจการปกครองนั้นจะต้องมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างจากองค์กรของรัฐบาลกลาง การมีองค์การเป็นนิติบุคคลก็เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน องค์การเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณ ทรัพย์สิน หนี้สิน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของตนเอง

2) มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน (Autonomy) ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจปกครอง เพราะหากองค์การนั้นไม่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอองค์การเช่นนี้ก็จะมีลักษณะไม่ผิดไปจากหน่วยงานการปกครองส่วนภูมิภาค ซึ่งมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลางที่ประจำอยู่ในภูมิภาคต่างๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติภารกิจของตนเองตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ แต่มีข้อสังเกตว่าอำนาจอิสระขององค์กรปกครองท้องถิ่นจะต้องมีพอสมควรไม่มากจนเกินไป จนทำให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อเอกภาพและอธิปไตย

3) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหาร และผู้ทำหน้าที่นิติบัญญัติการมีส่วนร่วมในการปกครองของตนเองในท้องถิ่นของประชาชนนั้น อาจทำให้หลายระดับแล้วแต่ความสามารถและความสนใจของประชาชนนั้นเป็นสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่นเฉพาะการไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนของตนเองเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเองก็อาจจะทำได้

4) มีงบประมาณของตนเององค์การปกครองท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการบริหารงบประมาณที่ได้มานั้นด้วย การให้องค์การปกครองท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดเก็บ และการบริหารรายได้ด้วยตนเอง นี้ เป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจให้องค์การปกครองท้องถิ่นทั้งหมดตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงาน การจัดเก็บรายได้ การบริหาร และการบริการประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ

จากองค์ประกอบของหลักการกระจายอำนาจที่กล่าวมา จึงสรุปได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 4 ประการ ในการกระจายอำนาจ เป็นวิธีการที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อจัดทำบริการสาธารณะ โดยมีความเป็นอิสระพอสมควรไม่ต้องขึ้นอยู่ในความบังคับบัญชาของราชการส่วนกลาง และการเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ได้เข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมการดูแลบ้านเมืองของตนเอง

2.1.3 การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประหยัด หงษ์ทองคำ (2537, หน้า 28) การกระจายอำนาจการปกครอง เป็นมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้น เพื่อให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นได้มีการจัดองค์การกันขึ้น โดยความเห็นชอบของส่วนรวม (โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง) ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะบางประการ เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550, หน้า 30–151) หมวด 5 ส่วนที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 (3) กำหนดให้รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นของตนได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจ สังคมท้องถิ่น ระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ โครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศ มาตรา 87 (1) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ในด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น หมวด 14 มาตรา 281 รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะ มาตรา 283 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหาร และการจัดการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล และการเงินการคลัง

ประยูร กาญจนดุล (2535, หน้า 171) ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจการปกครองไว้ว่า เป็นวิธีการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นๆ เพื่อจัดทำบริการสาธารณะ โดยมีอิสระตามสมควรไม่ต้องขึ้นอยู่ในความบังคับบัญชาของราชการส่วนกลาง กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ รัฐมอบอำนาจหน้าที่บางอย่างในการปกครองซึ่งเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนกลางต้องเป็นผู้ดำเนินการอยู่ในองค์การ อันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนกลางรับไปดำเนินการเอง

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงานได้โดยอิสระและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะได้โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเป็นประโยชน์ และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง

2.1.4 ลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550, หน้า 150–156) มีดังนี้

1) มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากส่วนกลาง หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ มีงบประมาณ มีทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงกับหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนกลางเพียงแต่ควบคุมดูแล ให้การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

2) มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างใกล้ชิด ถ้าไม่มีการเลือกตั้งคณะผู้ปกครองท้องถิ่นเลย ก็ไม่นับเป็นการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3) มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตามสมควร การกระจายอำนาจการปกครองนั้นต้องกำหนดให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจอิสระในการบริหารงาน หรือจัดทำกิจกรรมที่ได้รับหมอบหมายได้เองพอสมควร คือ มีอำนาจวินิจฉัยและดำเนินการได้เองด้วยงบประมาณ และเจ้าหน้าที่ของตนเอง

4) มีงบประมาณและรายได้เป็นของท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองนั้นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณของตนเองซึ่งแยกต่างหากจากส่วนกลาง โดยมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่างๆ และทรัพย์สิน ตลอดจนเงินอุดหนุน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่างๆ

5) มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เป็นของท้องถิ่นตนเอง นอกจากจะต้องมีงบประมาณแยกออกเป็นสัดส่วนของตนเองแล้ว การกระจายอำนาจการปกครองนั้นจะต้องมีเจ้าหน้าที่อันเป็นพนักงานของตนเองเป็นส่วนใหญ่ หรือทั้งหมด เจ้าหน้าที่เหล่านี้มิได้ขึ้นในสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ในส่วนกลางโดยตรง แต่เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละแห่งนั้นเอง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

2.2.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางโดยการมอบอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจได้มีอำนาจในการปกครอง และได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายแตกต่างกันไว้ ดังนี้

ชูศักดิ์ เที่ยงตรง (2541, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์การที่ทำหน้าที่บริหารงานในแต่ละท้องถิ่น โดยที่ได้รับเลือกจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานอย่างอิสระ รวมทั้งมีอำนาจในการกำหนดนโยบายขององค์การปกครองตนเองของท้องถิ่น

ทวี พันธุวาสิฏฐ์ (2537, หน้า 108) ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองตนเองของชุมชนที่มีองค์กรเกิดขึ้น ทำหน้าที่ในพื้นที่ที่กำหนดมีอำนาจในการบริหารงานมีอำนาจในการวินิจฉัยตัดสินใจ และมีสภาท้องถิ่นเป็นองค์การที่สำคัญ

ลิขิต ธีรเวคิน (2548, หน้า 36) ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นว่า เป็นการปกครองโดยวิธีการซึ่งหน่วยการปกครองในท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งผู้ทำหน้าที่ปกครองโดยอิสระ โดยความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง แต่การปกครองท้องถิ่นยังอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ มิใช่ว่าได้กลายเป็นรัฐอธิปไตย

สมพงษ์ เกษมสิน (2532, หน้า 140) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง ส่วนการปกครองของประเทศหรือรัฐซึ่งมีหน้าที่ที่สำคัญรับผิดชอบ ในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประชาชนในท้องที-หรือในขอบเขตแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะและเป็นการที่สมควรที่จะมอบเรื่องดังกล่าวให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหาร โดยมีฐานะเป็นรองจากการบริหารของรัฐบาลในส่วนกลาง

อุทัย หิรัญโต (2543, หน้า 23) ได้ให้คำนิยาม การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครองและดำเนินการบางอย่างเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมด หรือบางส่วน มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม

จากความหมายการปกครองท้องถิ่นที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการปกครองท้องถิ่น คือ เป็นการปกครองที่รัฐมีการมอบอำนาจ หรือการกระจายอำนาจโดยมีการเลือกตั้งผู้ที่จะมาเป็นผู้ปกครองในการบริหารกิจการภายในท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ร่วมดำเนินการและรับประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง แต่ในการบริหารกิจการนั้นรัฐบาลต้องควบคุมดูแล ตามความเหมาะสม

2.2.2 ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นแตกต่างกันไว้ ดังนี้

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539, หน้า 12–13) สรุปความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ดังนี้

1) การปกครองของชุมชนหนึ่งซึ่งชุมชนเหล่านั้น อาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่

2) หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีอำนาจอิสระ (Automomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3) หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้ข้อบังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ เป็นต้น

3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินงานบริหารท้องถิ่น คืออำนาจในการกำหนดนโยบาย กำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

4) มีองค์การที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์การที่จำเป็นในการบริหารแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ที่คณะผู้บริหารเป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือใน

แบบกรุงเทพมหานคร จะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

5) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นจะต้องมีประชาชนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้ตรงกับความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น จึงจะเข้าในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

6) การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (รูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล) องค์การบริหารส่วนตำบล คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามที่กฎหมายกำหนด โดยองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละหน่วยจะมีพื้นที่รับผิดชอบในตำบลที่อยู่นอกเขตเทศบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พีระสิทธิ์ คำนวณศิลป์ (2543, หน้า 95) การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญ ดังนี้

1) การปกครองท้องถิ่นจะช่วยให้การแก้ปัญหาการปกครองสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง เพราะประชาชนรู้ปัญหาและเป็นผู้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นเพราะประชาชนรู้ดีกว่าบุคคลอื่นเนื่องจากใกล้ชิดกับเหตุการณ์

2) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองเท่ากับเป็นการฝึกฝนรู้จักการเรียนรู้การปกครองระดับชาติไปในตัว เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนให้ประชาชนเรียนรู้การปกครอง

3) การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระทางด้านการเงินและกำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไปได้ส่วนหนึ่ง

4. การปกครองท้องถิ่นที่เข็มแข็งและบริหารงานมีประสิทธิภาพจะทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเชื่อมั่นและศรัทธาในท้องถิ่น

5. การปกครองท้องถิ่นเป็นรากแก้วของการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองตนเอง

พูนศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล (2532, หน้า 19) ได้กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยอันเนื่องมาจาก

1) องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน กล่าวคือ องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นภาพจำลองการเมืองระดับชาติ มีกิจกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะการเลือกตั้ง เป็นการชักนำให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

2) การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง จะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นก่อนเพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้างจะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองระดับชาติ

3) การปกครองท้องถิ่น จะทำให้ประชาชนเกิดความรอบรู้แจ่มแจ้งทางการเมือง กล่าวคือ ประชาชนจะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การบริหาร การเมืองท้องถิ่น การต่อสู้แข่งขันกันตามวิถีทางการเมือง

4) การปกครองท้องถิ่น ทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีการเมืองของประชาชนด้วยเหตุที่กรเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและใกล้ตัว และเกี่ยวพันต่อการเมืองระดับชาติหากมีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอก็จะมีผลทำให้เกิดการคึกคักและมีชีวิตชีวาต่อการปกครองท้องถิ่น

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลกลางกระจายอำนาจให้กับประชาชนดำเนินการปกครองตนเอง โดยให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนา และให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรหน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าว มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจ และร่วมดำเนินการเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาลกลางที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง ภายใต้กฎหมายขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายใต้อำนาจหน้าที่ภายในท้องถิ่นของตนเอง มีอิสระในการพัฒนาและแก้ปัญหาภายในท้องถิ่น ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและสนใจในการให้ความสำคัญกับการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้นต่อไป

2.2.3 องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามหลักของการกระจายอำนาจทางการปกครอง (Decentralization) คือ การจัดระเบียบการปกครองซึ่งรัฐหรือส่วนกลางมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง ซึ่งเดิมราชการบริหารส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นให้ท้องถิ่นรับไปดำเนินการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น โดยราชการบริหารส่วนกลางเพียงแต่กำกับดูแลเท่านั้น ไม่ได้เข้าไปบังคับบัญชาสั่งการ ซึ่งสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยนั้น เป็นที่ทราบและเข้าใจเป็นอย่างดีว่าสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป อันประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดตั้งขึ้น โดยมีลักษณะหรือองค์ประกอบที่มีความคล้ายคลึงกันทั่วประเทศ แต่ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปอาจจะมีหลายประเภทก็ได้ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปของประเทศไทยจะมีอยู่ด้วยกัน 3 ประเภท ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล (นคร/เมือง/ตำบล) และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งในแต่ละประเภทจะมีการกำหนดลักษณะหรือองค์ประกอบให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ คือ จะมีกฎหมายกำหนดวิธีการในการจัดตั้ง รูปแบบการบริหารจัดการ อำนาจหน้าที่ วิธีการในการจัดทำบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การคลังและงบประมาณเป็นแบบแผนเดียวกันทั่วประเทศ

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะหรือองค์ประกอบบางประการแตกต่างไปจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่ว ไป ความแตกต่างนี้สืบเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้น ๆ เอง เช่น เป็นท้องถิ่นที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจมาก เป็นท้องถิ่นที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น หรือเป็น

ท้องถิ่นที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เป็นต้น โดยลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้นทำให้การใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปไม่เหมาะสม ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการคิดค้นหารูปแบบการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว

องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล ถือเป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นหลังสุด ถือเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งรัฐบาลได้กระจายอำนาจการบริหารให้แก่ คนในท้องถิ่นให้สามารถมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงาน บุคคล การเงินการคลัง และมีหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 9 ว่าด้วย การปกครองส่วนท้องถิ่น บัญญัติให้ ท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารงาน ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ท้องถิ่นใดที่ต้องการปกครองตนเอง ก็มีสิทธิได้รับการจัดตั้งเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นด้วยกัน ซึ่งมีกฎหมายกำหนด โดยจะต้องคำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจให้ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลักสำคัญ

ประวัติการจัดตั้ง

สถาบันดำรงราชานุภาพและกรมการปกครอง (2539, หน้า 45) กระทรวงมหาดไทย ได้ออกคำสั่งที่ 222/2499 เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งสภาตำบลให้แล้วเสร็จภายในสามเดือน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสภาตำบล และช่วยสร้างความเจริญให้ท้องถิ่น หลังจากนั้นรัฐบาลได้ประกาศพระราชบัญญัติระเบียบราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นหน่วยราชการบริหารส่วนท้องถิ่นอย่างสมบูรณ์ คือ มีฐานะ เป็นนิติบุคคลมีรายได้และรายจ่ายของตนเอง สามารถดำเนินกิจการได้อย่างอิสระ องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดตั้งเพียง 59 แห่ง ต้องยุบเลิกไป เพราะการทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ในปี พ.ศ. 2509 รัฐบาลได้ออกคำสั่งที่ 275/2509 เมื่อวันที่1 มีนาคม พ.ศ. 2509 เรื่องระเบียบบริหารราชการตำบลและหมู่บ้าน (ฉบับที่ 2) จัดตั้งสภาตำบลในรูปแบบใหม่ โดย ปรับปรุงสภาตำบลให้มีลักษณะคล้ายสภาท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย แต่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล การดำเนินการไม่ทั่วถึงทั้งประเทศ เนื่องจากมีงบประมาณจำกัดจึงให้ใช้บังคับใช้เฉพาะบางตำบล ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้ส่วนตำบลอื่น ๆ ให้ใช้ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล และหมู่บ้าน ตามคำสั่ง 222/499 ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 คณะปฏิวัติได้ออกประกาศคณะปฏิวัติที่ 326 เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 เพื่อแก้ไขปรับปรุงการจัดระเบียบบริหารของตำบลให้มี ประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาวการณ์ในขณะนั้น โดยตำบลที่จัดระเบียบบริหารตามประกาศของคณะปฏิวัติ มีสภาตำบล แต่ไม่มีการเลือกตังสมาชิกสภาตำบล และตามประกาศนี้ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 รวมทั้งฉบับที่ 2 พ.ศ. 2509 นอกจากนี้ยังให้โอนทรัพย์สิน หนี้สิน และสิทธิขององค์การบริหารส่วนตำบล ไปเป็นของจังหวัด เมื่อ พ.ศ. 2537 สมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย ได้ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัด ระเบียบ บริหารส่วนตำบล จึงได้

ออกพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 รวมที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่5 พ.ศ. 2546 เพื่อให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

หลักเกณฑ์การจัดตั้ง

กรมการปกครอง (2547, หน้า 19-20) ในการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ได้มีการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537จำนวน 617 แห่ง ได้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้นเรื่อยจนถึงปัจจุบัน มีจำนวนทั้งสิ้น 6,744 แห่ง ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการยุบรวมองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

1) องค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเขตติดต่อกัน ภายในอำเภอเดียวกันได้ ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น

2) องค์การบริหารส่วนตำบลอาจรวมกับหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ที่มีเขตติดต่อกันภายในอำเภอเดียวกัน ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตนั้น

3) องค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรทั้งหมดไม่ถึง 2,000 คน เป็นเหตุไม่สามารถบริหารงานพื้นที่นันให้มีประสิทธิภาพได้ ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศยุบองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าว โดยให้รวมพื้นที่เข้ากับองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นที่มีเขตติดต่อกันภายในอำเภอเดียวกัน หรือให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในอำเภอ เดียวกัน ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตตำบลนั้น

ต่อมาพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไข เพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 ได้กำหนดเพิ่มเติมให้สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันเป็นเวลา 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ากว่าปี ละ 150,000 บาท ก็อาจจัดตั้ง เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ทั้งนีเพื่อให้มีความสัมพันธ์กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจะสามารถจัดตั้งได้ จะต้องมาจากสภาตำบลที่มีรายได้ ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ากว่าปีละ 150,000 บาท หรือ ตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยที่มีการเปลี่ยนแปลง ต้องจัดทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยและประกาศ ลงในราชกิจจานุเบกษา โดยในประกาศให้ระบุชื่อและขอบเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

รูปแบบองค์การ

องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น กรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้านให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหกคน และในกรณีมีเพียงสองหมู่บ้านให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละสามคน

องค์การบริหารส่วนตำบลมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หนึ่งคน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

การบริหาร

กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหาร อบต. (ม.58) ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือผู้บริหารท้องถิ่นเรียกว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง

อำนาจหน้าที่ของ อบต.

อบต. มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วน ตำบล พ.ศ. 2537 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546)

1. พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา 66)
2. มีหน้าที่ต้องทำตามมาตรา 67 ดังนี้
   จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
   1) การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
   2) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
   3) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
   4) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
   5) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ
   6) คุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
   7) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
   8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย
3. มีหน้าที่ที่อาจทำกิจกรรมในเขต อบต. ตามมาตรา 68 ดังนี้
   (1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
   (2) ให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
   (3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
   (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
   (5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์
   (6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
   (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ
   (8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
   (9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของ อบต.
   (10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
   (11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
   (12) การท่องเที่ยว

(13) การผังเมือง

อำนาจหน้าที่ตามแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้ อบต.มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 ดังนี้

(1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
(2) การจัดให้มี และบำรุงรักษาทางบกทางน้ำ และทางระบายน้ำ
(3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
(4) การสาธารณูปโภค และการก่อสร้างอื่นๆ
(5) การสาธารณูปการ
(6) การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
(7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
(8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
(9) การจัดการศึกษาการสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
(10) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
(11) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
(12) การจัดให้มี และบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
(13) การส่งเสริมกีฬา
(14) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
(15) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
(16) การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
(17) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
(18) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
(19) การจัดให้มี และควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน
(20) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
(21) การจัดให้มี และควบคุมการฆ่าสัตว์
(22) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และ สาธารณสถานอื่นๆ
(23) การจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
(24) การผังเมือง
(25) การขนส่ง และการวิศวกรรมจราจร
(26) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
(27) การควบคุมอาคาร

(28) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(29) การรักษาความสงบเรียบร้อย

(30) การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

(31) กิจอื่นใด ที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

โครงสร้างองค์กรของ อบต.

อบต. มีสภาตำบลอยู่ในระดับสูงสุด เป็นผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลกรรมการบริหารของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล และ มีพนักงานประจำที่เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำงานประจำวันโดยมีปลัดและรองปลัด อบต. เป็นหัวหน้างานบริหาร ภายในองค์กรมีการแบ่งออกเป็นหน่วยงานต่างๆ ได้เท่าที่จำเป็นตามภาระหน้าที่ของ อบต.แต่ละแห่งเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบอยู่

ก. ฝ่ายการเมือง ประกอบด้วย

1) สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ในแต่ละหมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น หมู่บ้านละ 2 คน (กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลมีเพียงหนึ่งหมู่บ้าน ให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้จำนวน 6 คน และในกรณีมีสองหมู่บ้านให้มีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละ 3 คน) อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีกำหนดคราวละ 4 ปีนับตั้งแต่วันเลือกตั้ง

สภาองค์การบริการส่วนตำบลมีประธานสภาและรองประธานสภาหนึ่งคนซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภา และมีวาระจนครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับเลือกตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยมีวาระดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเมื่อมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้พ้นจากตำแหน่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบายและแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

2) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับตั้งแต่เลือกตั้ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมิใช่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกิน สองคน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่งคน ซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

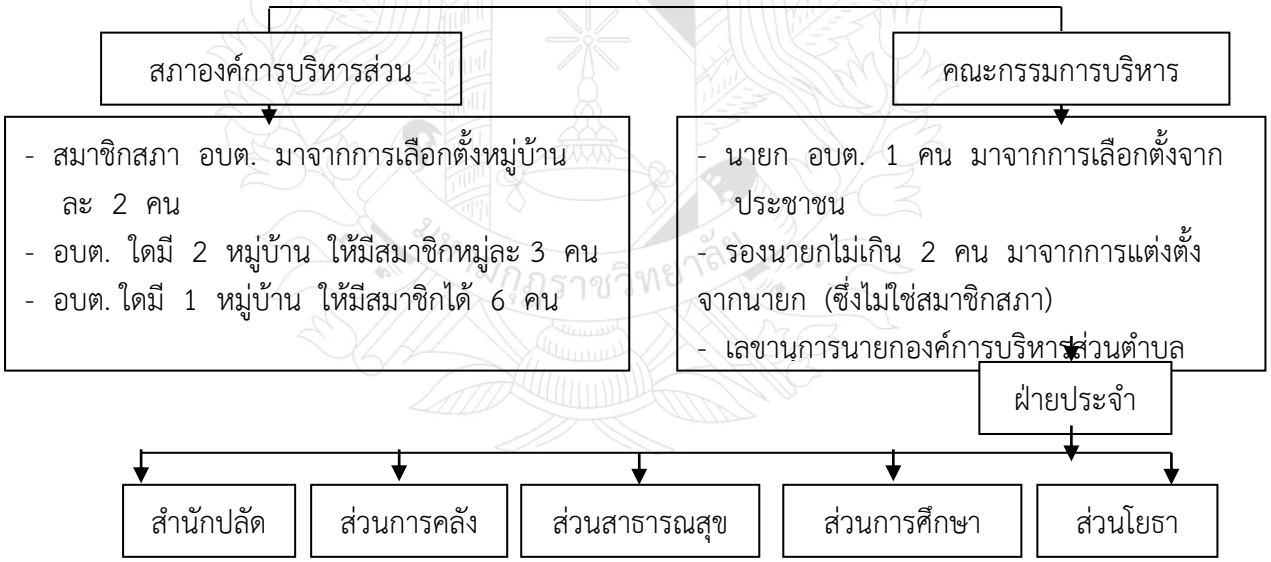
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ กำหนดนโยบายที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายนโยบายแผน พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ มีอำนาจในการสั่งอนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลวางระเบียบหรือเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และกฎหมายอื่น

ข. ฝ่ายประจำ ประกอบด้วย

อบต. มีสภาตำบลอยู่ในระดับสูงสุด เป็นผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลกรรมการบริหารของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล และ มีพนักงานประจำที่เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ทำงานประจำวันโดยมีปลัดและรองปลัด อบต. เป็นหัวหน้างานบริหาร ภายในองค์กรมีการแบ่งออกเป็นหน่วยงานต่างๆ ได้เท่าที่จำเป็นตามภาระหน้าที่ของ อบต.แต่ละแห่งเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบอยู่ เช่น

1) สำนักงานปลัด
2) ส่วนการคลัง
3) ส่วนสาธารณสุข
4) ส่วนการศึกษา
5) ส่วนการโยธา

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่องค์การบริการส่วนตำบล

ภาพที่ 2.1 : โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ อบต. ตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552

2.2.4 อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 หมวด 2 มาตรา 16 (2542, 140-141) กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง ดังนี้

(1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
(2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
(3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
(4) กรสาธารณูปโภคและการก่อสร้างอื่นๆ
(5) การสาธารณูปการ
(6) การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
(7) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
(8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
(9) การจัดการศึกษา
(10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
(11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
(12) การบำรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
(13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่ผักผ่อนหย่อนใจ
(14) ส่งเสริมกีฬา
(15) ส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
(16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
(17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
(18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
(19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
(20) การจัดให้และควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
(21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
(22) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
(23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรงมหรศพและสาธารณสถานอื่นๆ

(24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(25) การผังเมือง
(26) การขนส่งและวิศวกรรมจราจร
(27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
(28) การควบคุมอาคาร

(29) การป้องกันและบรรเทาวสาธารณภัย

(30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

(31) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้แตกต่างกัน ดังนี้

คารม คำพิฑูรย์ (2545, หน้า 113–114) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของโครงการพัฒนาในชนบท และการมีส่วนร่วมต้องเป็นไปในรูปที่ผู้รับการพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมกระทำให้เกิดการพัฒนา มิใช่เป็น ผู้รับการพัฒนาตลอดไป ทั้งนี้เป็นการเกื้อหนุนให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริงและถาวร

นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา (2538, หน้า 19) ระบุว่า การมีส่วนร่วมคือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินโครงการและร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้น ๆ ด้วย

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527, หน้า 185) ได้อธิบายว่า

การมีส่วนร่วม = ความร่วมมือร่วมใจ + การประสานงาน + ความรับผิดชอบ

Participation = Cooperation + Coordination + Responsibility

และให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์หนึ่งซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าว

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526, หน้า 113-114) ได้อธิบาย การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาบางอย่างทำให้บุคคลที่มีส่วนร่วมนั้นเกิดความรู้สึกว่า ตนเองมีการลงทุนในการให้ความคิด การให้การตัดสินใจ ได้ปรับเปลี่ยนแปลงความคิดความรู้เกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ลงรอยกับการตัดสินใจและอุทิศพลังงานทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหา

พัฒน์ บุญยรัตน์พันธ์ (2527, หน้า 129) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมจะต้องมีขึ้นโดยตลอด ตั้งแต่การร่วมวางแผนโครงการ การเสียสละกำลังแรงงาน วัสดุ กำลังเงิน หรือทรัพยากรใดที่มีอยู่ในชนบทนั้น

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2526, หน้า 6-7) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526, หน้า 20) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม และการพิจารณาตัดสินใจ การปฏิบัติและรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วน

ร่วมในการพัฒนาชุมชนเอง แก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาพัฒนาชุมชนที่ว่ามนุษย์ทุกคน มีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างเป็นสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจด้วยว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ถ้ามีโอกาสแล้วได้รับ การชี้แนะอย่างถูกต้อง

ลือชัย ศรีเงินยวง (2544, หน้า 5) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนหมายถึงการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคมในการมีส่วนร่วมของประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปแบบการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2530, หน้า 6) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า คือ กระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ชาวบ้านทั้งในรูปของส่วนบุคคลและกลุ่มคนต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมโดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจมิใช่เข้ามาร่วมเพราะการหวังรางวัลตอบแทน และที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องไม่สอดคล้องกับชีวิตความจำเป็นความต้องการและวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย

สมศักดิ์ พรมเดื่อ (2551, หน้า 47) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การกำหนดเป้าหมายที่ให้ประชาชนได้มีบทบาทมากขึ้นถึงขั้นสามารถเป็นตัวแบบการพัฒนา โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผน และการปฏิบัติตามแผนเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาของสังคม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการนำพาประชาชนให้หลุดพ้นจากการที่ได้เป็นเพียงแค่ผู้รับผลจากการพัฒนาแต่เปลี่ยนตัวเองมาเป็นผู้ซึ่งได้กระทำร่วมกระบวนการเปลี่ยนแปลง และเข้าสู่ภาวะทันสมัยเพราะการมีส่วนร่วมเป็นการแสดงออกซึ่งเสรีภาพในการปฏิบัติตามนโยบายของตน

สายทิพย์ สุคติพันธ์ (2534, หน้า 92) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การคืนอำนาจในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชนอย่างน้อยที่สุดประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการริเริ่มวางแผนและดำเนินการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่และอนาคตของเขา

อคิน รพีพัฒน์ (2527, หน้า 32) ได้แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่เข้ามาร่วมในกิจกรรมการพัฒนาออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1) ร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา
2) ร่วมในการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขและการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา
3) ร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผนที่กำหนด
4) ร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่จริงจะต้องไม่หมายเพียงแต่ การดึงของประชาชนเข้ามาร่วมโครงการที่รัฐเป็นผู้กำหนด “รูปแบบเป้าหมายของงาน” และกำหนดให้มีการเข้าร่วมงานดังที่ผ่านมา แต่จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างสำนึกรับผิดชอบและเป็นบทบาทอย่างเต็มที่ ตั้งแต่การคิดค้นปัญหา วางแผนการปฏิบัติงาน ดูแลกำกับตลอดจนการประเมินผล ติดตามงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน

ที่แท้จริงจะต้องหมายถึง การมอบอำนาจอธิปไตยขั้นพื้นฐานคือ สู่ประชาชนการพยายามจัดตั้ง และการพัฒนาองค์กรประชาชนให้เข้มแข็งบนพื้นฐานของการพึงตนเองเป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เริ่มตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การปฏิบัติหรือดำเนินการ การรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น และการติดตามและประเมินผล

2.3.2 กระบวนการหรือขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2523, หน้า 11-13) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 4 ขั้นตอน

1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

สถาบันพระปกเกล้า (2544, หน้า 24) หากพิจารณากระบวนการของการมีส่วนร่วม ในลักษณะที่เป็นพลวัต เราอาจแบ่งกระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน คือ

1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้การเข้าถึงเกี่ยวกับการ วางแผนและร่วมวางแผนกิจกรรม

2) การปฏิบัติการ/ดำเนินการ ประกอบด้วยการเกี่ยวข้องกับการดำเนินการ ในกิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ

3) การจัดสรรผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์หรือ ผลของกิจกรรมหรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น

4) การติดตามประเมินผล เกี่ยวข้องกับการพยายามที่จะประเมินประสิทธิผล กิจกรรมต่าง ๆ และพิจารณาวิธีการที่จะดำเนินการต่อเนื่องต่อไป ประชาชนจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการคิดเกณฑ์ในการประเมินกิจกรรมซึ่งผลของกระบวนการประเมินนี้จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าในกระบวนการมีส่วนร่วมขั้นที่ 1 ซึ่งเป็นขั้นตอนของการวางแผนต่อไป

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532, หน้า 275-276) การกำหนดหลักการและแนวทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้

1) ต้องยึดหลักความต้องการและปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม หากกิจกรรมที่จะนำไปให้ประชาชนยอมรับเป็นเรื่องใหม่ก็ต้องใช้เวลาในการกระตุ้นเร่งเร้าความสนใจ ให้ความรู้ความเข้าใจจนประชาชนยอมรับในความจำเป็น และประโยชน์จากการทำกิจกรรม เหล่านั้น

2) กิจกรรมต้องดำเนินการในลักษณะกลุ่ม เพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบร่วมกัน

3) แนวทางการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของ ประชาชนที่จะดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องพึ่งพาภายนอก โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกต้องมีการทุ่มเทในลักษณะการให้เปล่าโดยสิ้นเชิง ต้องทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกเป็นเจ้าของกิจกรรม และต้องสามารถทำต่อไปเองได้เมื่อมีการช่วยเหลือจากภายนอกสิ้นสุดลง

4) กิจกรรมการพัฒนาที่นำเข้าไปในชุมชน ต้องสอดคลองกับสภาพแวดล้อมความพร้อมของชุมชน ความสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน

5) การเริ่มต้นกิจกรรมต้องอาศัยผู้นำชุมชน โดยทั่วไปผู้นำชุมชนจะต้องสามารถรับ ทรรศนะและยอมรับสิ่งใหม่ๆ ได้เร็วและเป็นผู้การนำที่ชาวบ้านมีความศรัทธาอยู่ในตัวอยู่แล้ว เริ่มต้นจากผู้นำจึงเป็นไปได้เร็วกว่าประชาชนทั่วไป

6) ขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ ต้องให้ประชาชนเข้าใจมามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นต้น กล่าวคือ ร่วมหาข้อมูล ร่วมหาสาเหตุของปัญหา ร่วมปรึกษาหารือหาทางแก่ไข ร่วมตัดสินใจร่วม การวางแผนร่วมการปฏิบัติงาน ร่วมการติดตามผลงาน จนถึงขันการร่วมบำรุงรักษาในระยะยาว

จากกระบวนการหรือขั้นตอนของการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นต้น โดยร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ร่วมในการตัดสินใจ ร่วมในการดำเนินการ ร่วมในผลประโยชน์และร่วมในการติดตามประเมินผล ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาในระยะยาว

ลักษณะการมีส่วนร่วมนั้นได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำอธิบายไว้ ดังนี้

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2523, หน้า 11-13) ได้กำหนดลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1) ร่วมคิดวางแผน (Planning Participation) โดยร่วมวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาช่วยจัดลำดับ

ของปัญหา ร่วมเสนอแนวทางแก้ปัญหา ร่วมกำหนดความต้องการของชุมชน ร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับแผนงาน โครงการ/กิจกรรม

2) ร่วมดำเนินการ (Implementation Participation) โดยการติดตามการทำงานและสรุปผลการ

ดำเนินงาน หรือสนับสนุนให้กำลังใจร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมบริการ

3) ร่วมประเมินผล (Evaluation Participation) โดยการติดตามการทำงาน และสรุปผลการดำเนินงาน

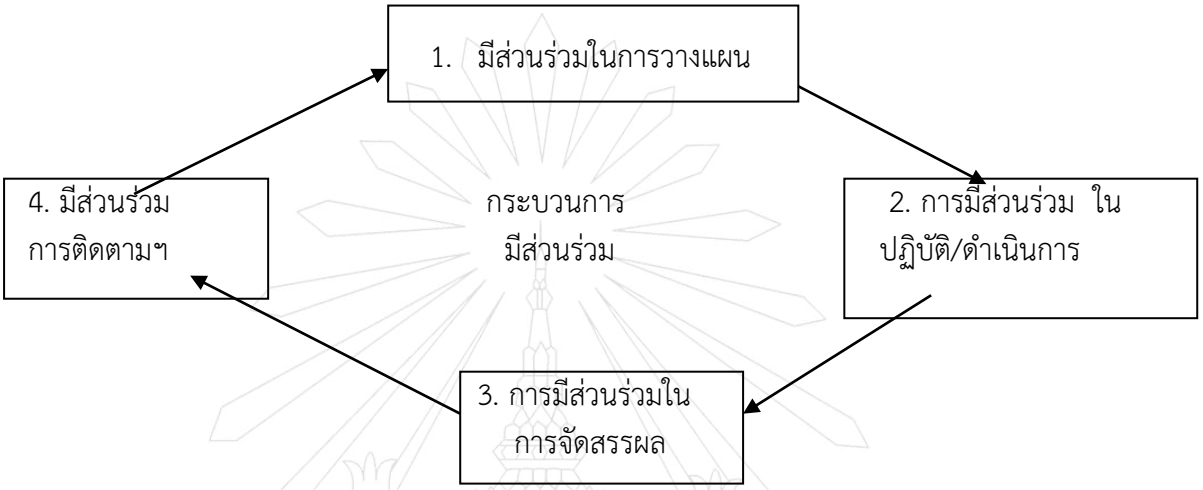
ธันยกานต์ สะดีวงษ์ (2548, หน้า 10-11) ได้แบ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นขั้นตอนต่างๆ ได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นการเข้าร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ขอบเขตของงาน การรวบรวมข้อมูลที่จะใช้เป็นข้อเท็จจริง ประกอบการวิเคราะห์จัดทางเลือก ซึ่งเป็นการรับรู้เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนและร่วมวางแผนโครงการ

2) การมีสวนร่วมในการปฏิบัติการหรือดำเนินการ ในกิจกรรมต่างๆ และการตัดสินใจ

3) การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ เป็นการเข้าร่วมในการจัดสรรประโยชน์หรือผลที่เกิดจากโครงการ

4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นการประเมินประสิทธิผลของโครงการและพิจารณาวิธีการดำเนินการโครงการโดยประชาชนจะเข้ามาเกี่ยวข้องในการคิดเกณฑ์ในการประเมินและผลของกระบวนการประเมินจะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าในกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนต่อไป กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแสดงขั้นตอนต่างๆ ได้ดังภาพประกอบที่ ภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.2 แสดงกระบวนการที่มีส่วนร่วมของประชาชน

2.3.3 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

นวลน้อย ตรีรัตน์ และคณะ (2545, หน้า 380–385) โดยทั่วไปแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนในการดำเนินการมากพอสมควรอย่างไรก็ตามข้อดีของการมีส่วนร่วมคือ ก่อให้เกิดการผลิตนโยบายและการบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสาธารณชนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรของสาธารณะให้สูงขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่างๆ ดังนี้

1) เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์ และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้นๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้มองเห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุด บ่อยครั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่ได้ใช้กันมาในอดีตสาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จ

2) ลดค่าใช้จ่ายในการสูญเสียเวลา โดยทั่วไปกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบจะเสียค่าใช้จ่ายสูง และเสียเวลามาก แต่ในทางปฏิบัติแล้วในการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่เริ่มแรก จะสามารถที่จะประหยัดเวลาและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูว่าสิ้นเปลือง และเสียเวลากว่าที่จะตัดสินใจได้แต่ว่าเมื่อตัดสินใจแล้ว และเมื่อนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่าการการตัดสินใจ

อย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำไปอย่างรวดเร็วและดูเหมือนจะไม่สิ้นเปลือง อาจเสียค่าใช้จ่ายมากกว่าถ้าการตัดสินใจนั้นไม่ได้ทำข้อตกลงระหว่างกลุ่มหรือความเห็นชอบในกลุ่มต่างๆ ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องได้ แต่กลับนำไปสู่ความขัดแย้งของประชาชนอย่างต่อเนื่องมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจนั้นๆ วิธีการนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายโดยทั่วไปมักจะแพงกว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดทำหรือดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระยะต้น

3) การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งก่อนหน้านี้อาจจะมีความขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมือง และก่อให้เกิดความชอบทำในการตัดสินใจของรัฐ

4) ความสำเร็จและผลของการปฏิบัติของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้วประชาชนก็ย่อมต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติ ไม่เพียงแต่จะมีความสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติ แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5) การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าหรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่รุนแรง ความขัดแย้งในการดำเนินงานอาจนำไปสู่การเป็นปฏิปักษ์อันยากที่จะแก้ไข กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่กรณีจะแสดงความต้องการของกลุ่ม และความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่อาจที่จะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุกๆ กรณีได้

6) ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม โดยทั่วไปแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรม และการดำรงอยู่ของการชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็คือจะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและซึ่งให้สาธารณชนมีส่วนร่วมโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้นๆ

พรชนก พลเดช (2547, หน้า 34) ได้อธิบายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

1) เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิด ความกระจ่างในวัตถุประสงค์ และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้ มองเห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุด บ่อยครั้งกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่ได้เคยใช้กันมาในอดีตสาธารณชนมักจะมี ข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่าง ระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

2) ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา โดยทั่วไปกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างเต็มรูปแบบมักจะสินเปลืองค่าใช้จ่ายและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การมีส่วนร่วมของ ประชาชนมาตั้งแต่ต้น สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของ ประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูว่าสินเปลืองและเสียเวลากว่า ที่จะตัดสินใจ ได้ แต่ว่าเมื่อ

ตัดสินใจแล้ว และเมื่อนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่าด้วยซ้ำ การ ตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำไปอย่างรวดเร็วและดูเหมือนจะไม่สิ้นเปลือง อาจจะเสียค่าใช้จ่าย มากกว่าถ้าการตัดสินใจนั้นไม่ได้ทำให้เกิดข้อตกลงระหว่างกลุ่มหรือความเห็นชอบ ในกลุ่มต่าง ๆ ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องได้ แต่กลับนำไปสู่ความขัดแย้งของประชาชนอย่างต่อเนื่องมากขึ้น การ มีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจโดยกลุ่ม ซึ่งมีส่วน ได้ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้น ๆ วิธีการนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่าง การนำไปปฏิบัติ ทำให้ เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายซึ่งโดยทั่วไปมักจะแพงกว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดทำหรือ ดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระยะต้น

3) การสร้างฉันทามติ โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มันคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งก่อนหน้านี้อาจจะมีความเห็นขัดแย้งกัน คนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมืองและ ก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4) ความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้วเขาก็ย่อมต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติ ไม่เพียงแต่จะมีความสนับสนุนทางการเมืองต่อการ นำไปปฏิบัติ แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5) ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม โดยทั่วไปแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรม และการดำรงอยู่ของความชอบธรรมโดยเฉพาะอย่างยิงเมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็คือจะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและซึ่งให้สาธารณชนมีส่วนร่วมโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความ เข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น ๆ จากประโยชน์ของการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมก่อให้เกิด การพัฒนาความรักท้องถิ่น และความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นในพฤติกรรมของประชาชน ในท้องถิ่น เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา ลดความขัดแย้ง นำไปสู่ความชอบธรรม มีความรู้สึกเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และเกิดการพัฒนา ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

สำนักงานมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 115) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาไว้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ย่อมก่อให้เกิดการพึ่งตนเองได้ในที่สุด เนื่องจากเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา และสร้างความเจริญให้กับชุมชนหรือหมู่บ้าน ของตนผ่านกิจกรรมกระบวนการทำงานตามโครงการ

2) การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นการสะท้อนถึง ความจริงใจ ของรัฐที่มีต่อการสนับสนุนให้ประชาชนมีเสรีภาพในการตัดสินใจ และกำหนด ชะตากรรมของ ท้องถิ่นตนเอง

3) เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น ได้ถูกต้อง ตรงประเด็น

4) เป็นการสร้างฉันทามติร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ เนื่องจากเป็นการสร้างข้อตกลงที่จะเกิดการยอมรับร่วมกันภายในกลุ่ม

5) เป็นการพัฒนาศักยภาพบุคคล เพราะในกระบวนการมีส่วนร่วม ย่อมจะต้องมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และข้อคิดเห็นระหว่างกัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเสมือน เวทีในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์อย่างมาก

6) เป็นการสนับสนุนการพัฒนาความรักท้องถิ่น และความรับผิดชอบต่อสังคม ให้ เกิดขึ้นในพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น

7) ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของผลงาน อันเนื่องมาจากโครงการพัฒนา ที่จัดทำขึ้นในหมู่บ้าน และจะช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการดูรักษา

2.3.4 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ปัจจุบันการพัฒนาชุมชน การพัฒนาในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ต่างมุ่ง ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มากที่สุด ทั้งนี้ได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532, หน้า 276-277) ดั้งนี้

1) การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถสร้างการยอมรับในคุณค่าของสังคมและวัฒนธรรมภายในชุมชนได้ และบางครั้งสามารถเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานของชุมชนที่ไม่พึง ปรารถนาได้อีกด้วย

2) การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นวิธีการที่สามารถสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับ ประชาชนได้เรียนรู้ และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

3) การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการระดมเอาพลังความคิด พลังกาย พลังใจ และ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนออกมาใช้ประโยชน์ต่อชุมชน

4) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มี การกระจายอำนาจ

5) การมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องกับปรัชญาทางสังคมและการเมือง (Social political philosophy) ที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การพัฒนา วางแผนดำเนินการและประเมินผล

6) การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาใดๆ ก็ตามถ้า ขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมแล้ว กิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ ก็ไม่สามารถดำเนินต่อไป อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความล้มเหลวในที่สุด จากความสำคัญการมีส่วนร่วมในการพัฒนาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความสำคัญของ การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนามีความสำคัญมากในการสร้างความยอมรับ การเรียนรู้ การ สร้างประสบการณ์ การระดมความคิดเพื่อการเพื่อพัฒนาพื้นที่ของตนเอง รวมทั้งยังเป็นการปลูกฝัง ความเป็นประชาธิปไตย

2.3.5 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ติน ปรัชญพฤทธิ์ (2539, หน้า 62) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการมีส่วนร่วมหรือภาวะผู้ตามไว้ว่า ทฤษฎีนี้ได้รับความสนใจจากนักวิชาการส่วนใหญ่น้อยมาก เนื่องจากนักวิชาการคิดว่าหากองค์การมีภาวะผู้นำที่ดี ก็จะพลอยมีภาวะผู้ตามดีไปด้วย เป็นการมองค่อนข้างแคบ เพราะนอกจากจะมองปรากฏการณ์เพียงด้านเดียว การที่นักวิชาการให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วมหรือภาวะผู้ตามนั้น พอสรุปสาเหตุหลายประการด้วยกัน คือ ประการแรก นักวิชาการบางคนอาจจะไม่แน่ใจว่าองค์การมี

ความจำเป็นมากน้อยเพียงใด ที่จะต้องให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมคืออะไรกันแน่ ประการที่สอง หากผู้นำยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ผู้ตามเหล่านั้นได้แก่ใครบ้างผู้ตามทั้งหมดหรือเฉพาะผู้ตามที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้นำเท่านั้น และประการสุดท้าย หากผู้นำยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ผู้ตามควรจะเข้าไปมีส่วน ร่วมมากน้อยเพียงใด และลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมเช่นนั้น สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามอย่างไรบ้าง

ประชุม รอดประเสริฐ (2549, หน้า 114-117) มีดังนี้

1) ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการวางแผนของทราวิส (Travis) ได้เสนอทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการวางแผนสมอง การให้ความรู้ และการประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนสิ่ง เหล่านี้เขาถือว่าเป็น การตกแต่งทิศทางของกระบวนการวางแผน และชี้ให้เห็นว่าการวางแผนทุกระดับ จะประกอบด้วย (1) สมอง (2) กระบวนการวางแผนและการออกแบบเบื้องต้น (3) กระบวนการออกแบบและการลงมือพัฒนา (4) กระบวนการเตรียมการทุกขั้นตอน จะมีความสัมพันธ์กัน สิ่งสำคัญคือ การให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อให้เกิดการยอมรับไม่มีปฏิกิริยาต่อต้าน

จากความหมายของการมีส่วนร่วมที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการที่ประชาชนหรือกลุ่ม/องค์กร ที่รองรับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนให้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมและมีส่วนในการรับผิดชอบ ตลอดจนให้การสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐในขั้นตอนต่างๆ รวมถึงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้กิจกรรมนั้นๆ เป็นไปในแนวทางและเกิดผลตามที่ต้องการ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

การวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่นแล้วยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกสำหรับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองตาม ความต้องการและศักยภาพที่ตนเองและท้องถิ่นมีอยู่ ด้วยความสำคัญดังกล่าวกระบวนการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นจึงถือเป็นหน้าที่สำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดให้มีขึ้นตามกลไกและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังเห็นได้จากระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 ที่ได้กำหนดให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นและแผนพัฒนาสามปี เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานพัฒนา โดยที่การวางแผนดังกล่าวจะต้องตอบสนองต่อนโยบายและปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนั้น แผนพัฒนาท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องสนับสนุนแผนพัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยรวม ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นมีความสำคัญไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการบริหารการพัฒนาในมิติของการพัฒนาและแก้ไขปัญหาภายในองค์กรปกครองท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังจะต้องคำนึงถึงมิติของการบูรณาการการพัฒนากับหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ภายในและภายนอกพื้นที่ด้วย

ทั้งนี้ การวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นลักษณะเชิงบูรณาการดังกล่าว จะต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และทักษะในการวิเคราะห์นโยบาย การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ และมีฐานคิด

และเครื่องมือในการวิเคราะห์เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์และแผนงานอย่างหลากหลายเหมาะสมกับสภาวการณ์ของแต่ละท้องถิ่น นอกจากนี้ การวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น ที่จะสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่เป็นองค์รวมจะขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและความเข้าใจในการวางแผนของคณะผู้จัดทำแผนพัฒนาเป็นหลัก เพราะหากการวางแผนที่ไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่หรือไม่เป็นไปตามระเบียบแนวทางที่กำหนดในอำนาจหน้าที่ก็จะทำให้เกิดความเดือดร้อนและสร้างความเสียหาย หรือเสียโอกาสในการพัฒนาให้แก่ท้องถิ่น นอกจากนั้นการวางแผนที่ขาดประสิทธิภาพจะนำไปสู่การสิ้นเปลืองงบประมาณและการใช้ทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดทำแผนพัฒนาให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มีความสามารถในระดับที่สามารถปฏิบัติได้งานวางแผนจริงอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อดำเนินงานวางแผนรองรับภารกิจจากการกระจายอำนาจให้เหมาะสมและทันการณ์ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และจะส่งผลต่อความผาสุกของประชาชนและความเจริญของท้องถิ่นและประเทศชาติสืบไป

2.4.1 แผน (Planning)

1. แผน(Plan)แผนกับการวางแผนเป็นคำที่แยกจากกันไม่ออก แผนคือข้อกำหนดที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการปฏิบัติ ส่วนการวางแผน คือ กระบวนการคิดพิจารณาไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร ทำไมจึงทำให้ใครทำ ทำที่ไหน เมื่อไหร่ โดยอาศัยการดำเนินงานที่เป็นระบบมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ ผลผลิตจากการวางแผน ก็คือ การจัดทำแผน อันเป็นข้อกำหนดที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการปฏิบัติ หลักสำคัญของการวางแผนจึงมุ่งไปที่ความสำเร็จของการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของการดำเนินงานและถือได้ว่างานอันดับแรกของการบริหารและจัดการของหน่วยงาน คือ การวางแผน

2. ความสำคัญ

1) ช่วยให้การบริหารงานเป็นไปโดยประสานสอดคล้องกัน

2) ช่วยให้เกิดการประหยัดทั้งด้าน คน เวลา งบประมาณ

3) ช่วยให้มีการตรวจสอบ/ควบคุมงาน ให้มีประสิทธิภาพ

4) ช่วยในการขยายงานและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานขององค์กร

3. ประโยชน์

1) แผนให้ทิศทาง การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีทิศทางในการบริหาร แผน คือตัวกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย กลยุทธ์

2) แผนให้ภาพรวมแผนที่สมบูรณ์จะครอบคลุมภารกิจทั้งหลายทั้งมวลขององค์กร เช่น แผนพัฒนา
การศึกษาก็จะประกอบด้วย แผนงานวิชาการ แผนงานธุรการ แผนงานปรับปรุงคุณภาพ แผนงานการเงิน เป็นต้น

3) แผนเป็นเครื่องมือสำหรับควบคุมและติดตามผล แผนที่ดีจะกำหนดเป้าหมายไว้ชัดเจนทำให้สามารถแผนในการตรวจสอบได้ว่า งานได้ดำเนินไปมากน้อยเพียงใดผลเป็นอย่างไร เป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ เพื่อจะได้ข้อมูลย้อนกลับ (Face Back) มาปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน

4) แผนเป็นวิธีการแห่งการทำงานร่วมกัน การจัดทำแผนที่ดีเป็นกระบวนการที่เกิดจากการทำงานร่วมกันของสมาชิกในองค์กรซึ่งทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ฯ

5) แผนต่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหาร

4. ประเภทของแผน จำแนกเป็น 3 ประเภท

1) แผนระยะยาว เป็นแผนที่กำหนดทิศทางและแนวโน้มของการปฏิบัติงานในช่วงเวลาที่กำหนดอาจจะเป็น 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ปี เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 15 ปี แผนพัฒนาการ ศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ระยะ 10 ปี

2) แผนระยะกลาง เป็นแผนที่ให้รายละเอียดเพิ่มเติมจากแผนระยะยาว ส่วนใหญ่จะมีระยะเวลาอยู่ระหว่าง 2 -5 ปี เช่น แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 10 เรามักเรียกแผนประเภทนี้ว่า แผนกลยุทธ์

3) แผนระยะสั้น เป็นแผนที่กำหนดไว้อย่างเฉพาะเจาะจง ซึ่งอาศัยกรอบองแผนระยะกลางหรือแผนกลยุทธ์เป็นแนวทางในการจัดทำรายละเอียดของแผนมีรายละเอียดครบถ้วนเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติมีระยะเวลาดำเนินงาน มีทรัพยากร บุคลากร งบประมาร วัสดุต่าง ๆ ที่จะต้องใช้ เราเรียกแผนประเภทนี้ว่า แผนปฏิบัติการ

2.4.2 การวางแผน (Planning)

มีผู้ให้ความหมายของการวางแผนไว้มากมายแตกต่างกันตามทัศนะของแต่ละกลุ่มแต่ไม่ว่าจะมีการกำหนดความหมายแตกต่างกันอย่างไร สาระสำคัญของการวางแผน ก็น่าจะหมายถึงการเตรียมการล่วงหาวิธีการที่ดีที่สุดง่ายที่สุดและรวดเร็วที่สุดเพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึง การจัดลำดับกิจกรรมสำคัญ ๆ ตามลำดับก่อนหลัง และตามลำดับเวลาที่จะต้องทำให้สำเร็จจัดให้มีทรัพยากรในการบริหารให้พอ

เมื่อการวางแผนมีความสำคัญเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารอันจะขาดเสียมิได้แล้ว ผู้บริหารจึงควรจะได้จัดทำการวางแผนในการทำงานทุกครั้งควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การวางแผนที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องขึ้นกับความจริงและข้อมูลไม่ใช่ขึ้นอยู่กับอารมณ์หรือความต้องการการวางแผนจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการทางปัญญาต่างๆ เช่นเป็นผู้มองการณ์ไกลคาดการณ์ได้แม่นยำเตรียมที่จะเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นจัดกิจกรรม เป็นขั้นตอนรู้จักวางจุดมุ่งหมายได้ถูกต้องตามลำดับเพื่อให้บรรลุ ผลสำเร็จ การวางแผนงานเป็นงานต่อเนื่อง แผนทุกแผนควรจัดกระทำขั้นต้นและทบทวนแก้ไขในเวลาต่อมา หรือเมื่อได้มีข้อเท็จจริง หรือมีสิ่งใหม่ที่เกี่ยวกับแผนเกิดขึ้นโดยปกติจะมีการตรวจแผนอยู่เป็นประจำ หากมีความจำเป็นก็อาจมีการแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ใหม่

2.4.3 ความหมายของการวางแผนพัฒนา

การวางแผนพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญในการทำงาน เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่กำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งจากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการวางแผนพัฒนาไว้ ดังนี้

ประชุม รอดประเสริฐ (2539, หน้า 89) ได้ให้ความหมาย การวางแผนเป็นกระบวนการที่บุคคลหรือหน่วยงานได้กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้า เพื่อการปฏิบัติงานในอนาคตการวางแผนประกอบด้วยกระบวนการต่างๆ หลายขั้นตอน ซึ่งบางขั้นตอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการกระทำก่อนและด้วยความรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย (Goals) ที่ได้กำหนดไว้การวางแผนมีคุณค่า

อนันต์ เกตุวงศ์ (2541, หน้า3-4) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการวางแผนก็คือการตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกทางเลือกเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์หรือวิธีการกระทำ โดยทั่วไปจะเป็นการตอบคำถามต่อไปนี้ คือ จะทำอะไร (What) ทำไมจึงต้องทำ (Why) ใครบ้างที่จะเป็นผู้กระทำ (Who) จะกระทำเมื่อใด(When) จะกระทำกันที่ไหนบ้าง (Where) และจะทำกันอย่างไร

ประสิทธิ์ ตงยิ่งศิริ (2540, หน้า 1) ได้อธิบายความหมายของการวางแผนพัฒนาเป็นเรื่องความพยายามของรัฐบาลที่จะเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดแนวทางปฏิบัติแลควบคุมการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญๆ ในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการวางแผนจึงเป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคตจึงเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างมีหลักเกณฑ์ และเป็นการใช้ความพยายามต่อเนื่อง เพื่อเลือกแนวทาง การปฏิบัติที่ดีที่สุดในการบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

นิคม บูรพันธ์ (2543, หน้า 27) ได้กล่าวถึง การวางแผนพัฒนา หมายถึง การวางแผนพัฒนาซึ่งประกอบด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทาง แผนงาน โครงการในการพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหา โดยริเริ่มและดำเนินการโดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

จากความหมายของการวางแผนสรุปได้ว่า การวางแผน (Planning) หมายถึง การพิจารณาและกำหนดแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุเปาหมายที่ปรารถนาเปรียบเสมือนเปนสะพานเชื่อมโยงระหว่างปจจุบันและอนาคตเป็นการคาดการณสิ่งที่ยังไมเกิดขึ้น ฉะนั้นการวางแผนจึงเปนกระบวนการทางสติปัญญาที่พิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติงาน มีรากฐานการตัดสินใจตามวัตถุประสงคความรูและการคาดคะเน อยางใช้ดุลยพนิจ การวางแผนจึงมีความเกี่ยวของกับการคาดการณตาง ๆ ในอนาคตและตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติดีที่สุดโดย ผานกระบวนการคิดกอนทำ ฉะนั้นจึงกลาวไดว่าการวางแผนคือความพยายามที่เปนระบบ (systematic attempt) เพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับอนาคตเพื่อให้องค์กรบรรลุผล

ลักษณะของแผนโดยทั่วไปจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไป

1) วัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดไว้ล่วงหน้าจะมีการปฏิบัติอะไร และอย่างไรเป็นการชี้ทางให้เห็นและเป็นการป้องกันการเข้าใจผิด และหลงทางวัตถุประสงค์ จะต้องกำหนดไว้แจ่มแจ้งชัดเจนโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมต้องมีการจัดเรียงลำดับวัตถุประสงค์ และมีการปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะๆ ไป

2) มาตรฐานในการบริหาร เป็นการกำหนดความต้องการความสมดุล และความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรทั้งหลายมาตรฐานเป็นเครื่องกำหนดหลักเกณฑ์ สำหรับการควบคุมการกำหนดอาจเขียนเป็นคำ อธิบาย หรือโดยการบอกกล่าวด้วยคำพูดให้ถือปฏิบัติตาม

3) งบประมาณ ได้แก่ แผนกการรับและแผนการจ่าย ซึ่งกำหนดขึ้นสำหรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดเป็นเป้าหมายของแต่ละกิจกรรม และใช้เป็นแผนการควบคุมได้

4) แผนงาน เป็นแผนเบ็ดเตล็ดซึ่งรวมการใช้ทรัพยากรต่างๆ และการจัดเรียงลำดับของกิจกรรมซึ่งจะต้องทำตามกำหนดระยะเวลาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

5) นโยบาย หมายถึง การตกลงขั้นต้นในการกำหนดแนวทางอย่างกว้างในการปฏิบัติงานให้

บรรลุวัตถุประสงค์ นโยบายที่ดีจะต้องกำหนดไว้อย่างกว้างๆ และสอดคล้องกันและแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาองค์การในที่สุด

6) วิธีปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการของงานทั้งหลายซึ่งเกี่ยวข้องกันมีการจัดเรียงลำดับพร้อมทั้งกำหนดวิธีปฏิบัติ ตลอดจนจัดสายทางเดินของงานไว้ด้วยวิธีปฏิบัติควรจะแน่นอนมั่นคงจะเปลี่ยนแปลงต่อ เมื่อมีเหตุการณ์กระทบต่อการดำเนินงานเกิดขึ้นเท่านั้น

7) วิธีการ หมายถึง ขั้นตอนของวิธีปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง และเป็นการกำหนดว่างานขั้นนี้จะต้องปฏิบัติอย่างใด โดยพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ ค่าใช้จ่าย เวลา เงิน และกำลัง

สำหรับหลักการวางแผนโดยทั่วไป จะระบุถึงเป้าหมายที่ตั้งอยู่บนบทบาทขององค์การในสังคมนั้นมีการกำหนดสถานะในปัจจุบัน พิจารณาถึงความต้องการและเป้าหมายในอนาคต มีการกำหนดวิธีดำเนินการ หรือหนทางที่จะทำให้เป้าหมายสัมฤทธิผล ตลอดจนกระบวนการวางแผนจะต้องพิจารณาถึงสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในระหว่างการดำเนินงานจะมีการประเมินหรือวิเคราะห์ผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูว่าเป้าหมายประสบผลสำเร็จหรือไม่ และจะต้องแก้ไขปรับแผนเพื่อการปรับปรุงอย่างไร

2.4.4 ประโยชน์ของการวางแผน

ประชุม รอดประเสริฐ (2539, หน้า 104) ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์หรือข้อดีของการวางแผนต่อการบริหารงานไว้ ดังนี้

1) สามารถบอกให้ทราบถึงศักยภาพของปัญหาและโอกาสที่ปัญหาเหล่านี้จะเกิดขึ้น

2) สามารถปรับปรุงแก้ไขกระบวนการตัดสินใจภายในองค์การหรือหน่วยงานให้ดีขึ้น

3) สามารถชี้เฉพาะให้เห็นทิศทาง ค่านิยม และวัตถุประสงค์ในอนาคตของหน่วยงาน

4) สามารถช่วยให้แต่ละบุคคลหรือแต่ละหน่วยงานปรับเข้าได้กับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

5) สามารถช่วยผู้บริหารให้มีความมั่นใจในอันที่จะนำความอยู่รอดปลอดภัยมาสู่องค์การและหน่วย งาน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การวางแผนมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงานหรือองค์การเป็นสิ่งที่บอกให้เห็นถึงทิศทางค่านิยม วัตถุประสงค์ในอนาคตขององค์การ ให้ทุกฝ่ายทราบมีการประสานงานโดยอาศัยแผนเป็นเครื่องมือ ช่วยปรับปรุงและยกระดับคุณภาพกระบวนการในการตัดสินใจภายในองค์การให้ดีขึ้น ช่วยให้บุคลากรสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมขององค์การที่เปลี่ยนไปได ตลอดจนช่วยขยายขอบเขตแนวคิดของผู้บริหาร เพิ่มทัศนวิสัยของการคิดกว้างและไกล เป็นสิ่งที่ชี้ถึงการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบรรลุถึงเป้าหมายจะคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับการวางแผนที่ดีเป็นประการสำคัญ

2.4.5 ประเภทของแผน

พะยอม วงศ์สารศรี (2542, หน้า 52-57) ได้จำแนกประเภทของแผนออกตามลักษณะแนวคิดพื้น ฐานได้ 6 ประเภท ดังต่อไปนี้

1) จำแนกตามระดับการจัดการ

(1) การวางแผนกลยุทธ์ เป็นหน้าที่ของฝ่ายจัดการระดับบนหรือฝ่ายบริหารระดับเป็นการวางแผนในลักษณะภาพรวมทั้งหมด

(2) การวางแผนบริหาร เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายจัดการระดับกลาง เป็นการวางแผนเพื่อกำหนดกรอบและทิศทางไว้สำหรับแผนปฏิบัติการ

(3) การวางแผนปฏิบัติการ เป็นแผนที่ผู้จัดการระดับต้น นำแผนบริหารไปดำเนินการในภาคปฏิบัติ

2) จำแนกตามหน้าที่ทางธุรกิจ แบ่งออกเป็นการวางแผนด้านการตลาด การวางแผนด้านการผลิต การวางแผนด้านการเงิน การวางแผนด้านบุคลากร การวางแผนด้านอื่นๆ ตามที่มีความสำคัญ

3) จำแนกตามลักษณะการปฏิบัติ

(1) การวางแผนใช้ประจำ เป็นแผนที่มีลักษณะเป็นแผนถาวรบ่งบอกถึงแนวคิดหลักหรือแนวทางปฏิบัติในการทำกิจกรรมที่เกิดขึ้นบ่อยๆ ในองค์การ หรือเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นประจำ แผนชนิดนี้จะรวมถึงนโยบาย วิธีปฏิบัติงาน กฎ วิธีการ และมาตรฐาน มีประโยชน์ต่อการตรวจสอบการทำงานจุดอ่อนคือเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปแผนนี้จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น

(2) การวางแผนใช้เฉพาะครั้ง เป็นการวางแผนเพื่อปรับ และเสริมการวางแผนใช้ประจำ ทั้งนี้เนื่อง จากแผนที่ใช้ประจำไม่อาจตอบสนองความเหมาะสมใสถานการณ์ต่างๆ ได้ แผนประเภทนี้ใช้ครั้งเดียวแล้วจะไม่นำมาใช้อีกแผนประเภทนี้ได้แก่ แผนงานโครงการงบประมาณ และตารางการทำงาน

4) จำแนกตามระยะเวลา

(1) การวางแผนระยะยาว เป็นการวางแผนที่กำหนดระยะเวลา ในการดำเนินการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป แต่จากการศึกษาของ The American management Association พบว่า แผนระยะยาวควรมีระยะเวลา 5 ปี เหมาะที่สุดจะที่จะสามารถคาดการณ์อนาคตได้อย่างมีเหตุผล

(2) การวางแผนระยะปานกลาง เป็นการวางแผนที่มีระยะเวลาดำ เนินการระหว่าง 3-5 ปี

(3) การวางแผนระยะสั้น มีระยะเวลากำหนดไว้ระหว่าง 1-3 ปี เป็นการกำหนดกิจกรรมช่วงสั้นๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์ในแผนระยะยาวประสบผลสำเร็จ

5) จำแนกตามลักษณะคุณค่าการใช้งาน เช่น การวางแผนอาคารสถานที่เป็นการวางแผนด้านทำเลที่ตั้ง การเตรียมสร้างอาคารให้เหมาะสมกับประเภทของธุรกิจ และการจัดหาเครื่องมือต่างๆ ที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจในช่วงระยะเวลาต่างๆ

6) จำแนกตามขอบข่ายลักษณะของแผน แบ่งออกได้ดังนี้ คือ วัตถุประสงค์ นโยบาย วิธีปฏิบัติงาน วิธีการมาตรฐาน งบประมาณ และแผนงาน

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการวางแผนสามารถแบ่งออกได้หลายประเภท และหลายลักษณะตามแนวคิดพื้น ฐานของการแบ่ง คือ แบ่งตามระยะเวลา แบ่งตามขอบเขตพื้นที่ แบ่งตามระดับขององค์การ แบ่งตามสายงานในองค์การ แบ่งตามลักษณะของตัวแผน แบ่งตามเทคนิควิธีการวางแผน แบ่งตามโครงสร้างของระบบแผนงาน แบ่งตามระดับการจัดการ แบ่งตามลักษณะการปฏิบัติ แบ่งตามหน้าที่ทางธุรกิจ แบ่งตามลักษณะคุณค่าการใช้งาน และแบ่งตามขอบข่ายลักษณะของแผนซึ่งในการวางแผนจริงในภาคปฏิบัตินั้น แผนจะไม่มีลักษณะเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่จะเป็นการ

ผสมผสานกันหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับว่าหน่วยงานหรือองค์การจะเลือกใช้แบบใดผสมผสานกัน มากน้อยแค่ไหนเพียงใด เพื่อความเหมาะสมกับการดำเนินงานในองค์การหรือหน่วยงานนั้นๆ เป็นประการสำคัญ

2.4.7 ขั้นตอนของการวางแผน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548) โดยทั่วไปแล้วการวางแผนของ อบต.จะมีวงจร 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนการวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนของการคิดว่าจะทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ซึ่งมีกระบวนการจัดทำเริ่มตั้งแต่การเตรียมการ การระดมความคิด การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดปัญหา การกำหนดแนวทางแก้ไข การจัดทำรูปเล่ม จนถึงขั้นตอนการอนุมัติเพื่อประกาศใช้ต่อไป

2) ขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Implementation) ขั้นตอนนี้เป็นการนำโครงการที่บรรจุในแผนพัฒนา อบต. ไปสู่การปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบของหน่วยงานนั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3) ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation) เป็นการวัดผลสำเร็จของโครงการที่จัดทำเสร็จแล้วว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่โดยนำข้อมูลผลที่ได้รับจากโครงการเทียบกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้การดำเนิน การใด ๆ ก็ตามควรจะมีลำดับขั้นเพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพการวางแผนก็เช่นกัน จำเป็นต้องทำต่อเนื่อง
เป็นกระบวนการ ลำดับขั้นในการวางแผนมีผู้เสนอไว้ดังนี้

พะยอม วงศ์สารศรี (2542) กล่าวถึงลำดับขั้นตอนในกระบวนการวางแผนไว้ 6 ขั้นตอน คือ

1) การกำหนดวัตถุประสงค์

2) พัฒนาข้อตกลงที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตในการวางแผน

3) พิจารณาข้อจำกัดต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการวางแผน

4) พัฒนาทางเลือกที่จะเป็นแนวทางในการดำเนินการตามแผนนั้น

5) ประเมินทางเลือก

6) เปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ

ศูนย์พัฒนาการทรัพยากรการศึกษา (CARD) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำหนดแนวปฏิบัติให้แก่หน่วยงาน ส่วนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (Participatory Planning for Local Deve lopment) ได้สรุปไว้มีมี 5 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ

1) ขั้นเตรียมการวางแผน

2) ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา

3) ขั้นจัดทำแผน

4) ขั้นนำแผนไปปฏิบัติ

5) ขั้นติดตามและประเมินผล

สมคิด บางโม (2538, หน้า 89) กระบวนการวางแผน หมายถึง ขั้นตอนต่าง ๆ ในการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้น ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง โดยทั่วไปแล้วจะแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1) เตรียมการวางแผน ซึ่งจะต้องดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้จัดตั้งหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลขึ้นเพื่อรับผิดชอบในการวางแผน กำหนดวิธีการวางแผนมีขั้นตอนอย่างไร จะต้องทำอะไรบ้างรวบรวมข้อมูล

ต่าง ๆ เช่นทรัพยากรการบริหาร ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งภายในองค์การ และปัญหาภายนอกองค์การที่มีผลกระทบต่อการวางแผน สถิติต่าง ๆ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา เป็นการวิเคราะห์งานต่าง ๆ ที่ได้ปฏิบัติมาแล้วว่ามีปัญหาอะไร จะต้องปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างไร องค์การต้องการให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ อะไรบ้าง และมีเป้าหมายหลักอย่างไร

3) กำหนดแผนงาน นั่นคือการเขียนเป็นแผนปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน (Program) โครงการ (Project) และกิจกรรม (Activity)แผนงาน (Program) หมายถึง แผนซึ่งกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบรรลุตามวัตถุประสงค์ เช่น แผนงาน การตลาด แผนพัฒนาบุคคล เป็นต้น ข้อควรระวังก็คือ การกำหนดแผนงานนั้นจะต้องสอดคล้องกับแผน (Plan)โครงการ (Project) หมายถึง แผนซึ่งกำหนดรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแผนงานที่กำหนดไว้ในโครงการหนึ่ง ๆ จะระบุรายละเอียดของกิจกรรม นักศึกษา จัดทำเป็นโครงการพัฒนาบุคลิกภาพ ฯลฯ ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียด ในเรื่องของการเขียนโครงการในหัวข้อต่อไปกิจกรรม ในแต่ละโครงการ จะต้องมีกิจกรรมที่ต้องกระทำหนึ่งกิจกรรม หรือหลาย ๆ กิจกรรมก็ได้

4) การปฏิบัติตามแผน (Imple mentation) เป็นการนำเอาแผนออกไปปฏิบัติตามความเป็นจริงแล้วหากเป็นแผนใหญ่อาจมีแผนย่อยๆ หลายแผนมาร่วมกัน เพื่อช่วยประสานให้แผนใหญ่ประสบผลสำเร็จได้ในการปฏิบัติตามแผนนั้น จำเป็นต้องกำหนดช่วงเวลา กำหนดทรัพยากรที่ใช้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้พนักงานปฏิบัติมีขั้นตอนการประสานแผนระหว่างหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้งานสัมพันธ์และเกิดการต่อเนื่องกำหนดให้มีขั้นตอนการควบคุมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแผนให้ครอบคลุมงานทุกอย่างไว้ในแผนผังเดียวกัน

5) การตรวจสอบปละปรับปรุง (Evaluation) เมื่อได้รับการปฏิบัติตามแผนไปได้ สักระยะหนึ่งโดยปกติจะตรวจสอบในระยะครึ่งเวลาของแผน และเวลาสิ้นสุดการปฏิบัติตามแผน เพื่อศึกษาผลที่กระทำกับแผนที่วางไว้ว่าตรงกับจุดประสงค์ เป้าหมาย และมาตรฐานที่กำหนดไว้ หรือไม่เพื่อเป็นข้อสรุปในการตัดสินใจว่าจะล้มเลิกหรือให้มีการวางแผนดำเนินการต่อไป

การศึกษาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุของปัญหา เพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยสรุปการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการวางแผน 2) ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 3) ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ 4) ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ 5) ด้านการติดตามและประเมินผล ที่ใช้เป็นกรอบในการวิจัยในครั้งนี้

2.4.8 องค์ประกอบของการวางแผน

อนันต์ เกตุวงศ์ (2543, หน้า 316) เนื่องจากการวางแผนเป็นเรื่องที่เกี่ยงข้องกับการกระทำและเป็นชุดของการกระทำซึ่งจะเกิดขึ้นในอนาคต นักวิชาการทางการบริหารต่างกล่าวในแนวเดียวกันว่า การวางแผนนั้นจะต้องประกอบด้วยส่วนต่างๆ 3 ส่วน ดังนี้

1) การวางแผน (Planning) คือการตัดสินใจล่วงหน้า จะทำอะไรในอนาคตโดยมีวัตถุประสงค์ เป้าหมายอย่างแน่ชัด พร้อมทั้งจิตนาการได้ว่า สภาวะของสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง

นั้นจะเป็นอย่างไร และก่อนที่จะกระทำให้เกิดสภาวะนั้นขึ้นมาได้จะต้องมีการกระทำ ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรด้านต่างๆ ตามความจำเป็น การกระทำดังกล่าวต้องมีการจัดการหรือการบริหาร ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรอย่างหนึ่ง

2) การนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation of plon) ถ้าเป็นแผนระดับล่างที่เรียกว่าโครงการอาจเรียกว่าการนำโครงการไปปฏิบัติ หรือที่เรียกโดยทั่วไปว่าการบริหารโครงการ (Project Management) เป็นเรื่องของการปฏิบัติที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการกระทำกิจกรรมต่างๆ อย่างแท้จริงไม่ใช่การคิดเหมือนการวางแผน ดังนั้น ผลงานจะปรากฏหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ย่อมอยู่ที่การกระทำ และเป็นการพิสูจน์สมมุติฐานว่า จะทำได้หรือไม่ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยมากมายหลายอย่าง

3) การติดตามและประเมินผลแผน/โครงการ (Evaluation of Plan) เป็นส่วนหนึ่งของการวางแผน และเป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะการประเมินผลจะเป็นตัววัดและบอกให้ผู้วางแผนและผู้ปฏิบัติตามแผนรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับแผนทั้งหลายได้รู้ว่า แผนหรือโครงการที่กำหนดขึ้นและนำไปปฏิบัติ ซึ่งเสียทั้งเวลา กำลังแรงงาน และค่าใช้จ่ายไปนั้น เมื่อทำเสร็จแล้วได้ผลเป็นประการใด เป็นไปตามที่คาดหมายและความมุ่งหวังมากน้อยเพียงไร และสามารถนำผลการประเมินนี้มาพิจารณาตัดสินใจต่อไปอีกว่า ควรจะดำเนินการตามโครงการนี้ต่อไป หรือควรจะหยุดเพียงแค่นี้

สรุปได้ว่า การวางแผนประกอบด้วย 3 ส่วน ใหญ่ๆ ด้วยกันก็คือ การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผลแผน/โครงการ

ผลผลิตจากการวางแผน ก็คือ การจัดทำแผน อันเป็นข้อกำหนดที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการปฏิบัติ หลักสำคัญของการวางแผนจึงมุ่งไปที่ความสำเร็จของการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน และถือได้ว่างานอันดับแรกของการบริหารและจัดการของหน่วยงานคือ การวางแผน

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2452 มาตรา 16 และมาตรา 17 บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งนอกจากจะมีหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดอีกด้วย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2558

“แผนพัฒนา” หมายความรวมถึงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และแผนพัฒนาสามปี

“แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

“แผนพัฒนาสามปี” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

“แผนการดำเนินงาน” หมายความว่า แผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณนั้น

“โครงการพัฒนา” หมายความว่า โครงการที่มีวัตถุประสงค์สนองต่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดำเนินการเพื่อให้การพัฒนาบรรลุตามวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้

2.5.1 แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

1) ลักษณะของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย และแนวทางเพื่อการพัฒนาในอนาคตโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาจังหวัด กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ นโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น แผนชุมชน และปัญหา/ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และปัญหา/ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์อนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องกำหนดถึงสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางที่จะทำให้บรรลุถึงสภาพการณ์นั้น

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริการสาธารณะแก่ประชาชนภายในท้องถิ่น ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง โดยลักษณะของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินจะมีลักษณะสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาจังหวัด กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ นโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น และปัญหา/ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยการจัดทำประชาคมท้องถิ่น

2) วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

เพื่อกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ แนวทาง และจุดมุ่งหมายในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินให้มีประสิทธิภาพ

2.1 เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน ภายใต้ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

2.2 เพื่อเป็นกรอบยุทธศาสตร์ และแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

2.3 เพื่อเป็นเครื่องมือในการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น และส่วนราชการอื่น ๆ

2.4 เพื่อประสานการพัฒนาให้สอดคล้องกันทั้งในระดับกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

3) ขั้นตอนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินจัดการประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหาความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน โดยนำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินรวบรวมแนวทางและข้อมูล นำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

ขั้นตอนที่ 3 คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเสนอนายกองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

ขั้นตอนที่ 4 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินเพื่อให้ความเห็นชอบก่อน เมื่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินเห็นชอบแล้ว นายกองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

4) ประโยชน์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

4.1 มีกรอบยุทธศาสตร์ แนวทาง และจุดมุ่งหมายในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ

4.2 มีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนภายใต้ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

4.3 มีกรอบยุทธศาสตร์และแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

4.4 เป็นเครื่องมือในการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น และส่วนราชการอื่น ๆ

4.5 เป็นแนวทางในการประสานการพัฒนาให้สอดคล้องกันในหน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

2.5.2 แผนพัฒนาสามปี

1) ลักษณะของแผนพัฒนาสามปี

1.1 เป็นเอกสารที่แสดงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา

1.2 เป็นเอกสารที่แสดงแนวทางการพัฒนาและวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ชัดเจนและมีลักษณะเฉพาะเจาะจงที่ดำเนินการ

1.3 เป็นเอกสารที่แสดงถึงโครงการกิจกรรมการพัฒนาที่จะดำเนินการเป็นห่วงระยะเวลา3 ปี

1.4 เป็นเอกสารที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากับงบประมาณรายจ่ายประจำปี

2) **วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาสามปี**

2.1 เพื่อแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกันระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและการจัดทำงบประมาณสามปี

2.2 เพื่อแสดงแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปีที่มีความสอดคล้องและสามารถสนองตอบตามยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 เป็นการจัดเตรียมโครงการพัฒนาต่างๆ ให้อยู่ในลักษณะที่พร้อมจะบรรจุในเอกสารงบประมาณประจำปี และนำไปปฏิบัติได้ทันทีเมื่อได้รับงบประมาณ

3) ขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา สรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพร้อมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องปัญหาความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งสรุปยุทธศาสตร์ การพัฒนาของจังหวัด อำเภอ และนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อร่วมพิจารณาคัดเลือกยุทธศาสตร์ การพัฒนา แนวทางกรพัฒนาที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาสามปีตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด พร้อมทั้งจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/ กิจกรรม เพื่อที่จะบรรจุลงในแผนพัฒนาสามปีได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการสำรวจและรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ว่าต้องการข้อมูลประเภทใดเป็นพิเศษ จะเก็บข้อมูลจากแหล่งใด เพื่อนำมาวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาโครงการพัฒนา โครงการ / กิจกรรม ได้อย่างถูกต้อง

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

- สรุปผลการพัฒนาที่ผ่านมาเพื่อประเมินผลการพัฒนาในรอบปีที่ผ่านมาโดย ประเมินในเชิงปริมาณและคุณภาพ

- คัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของชุมชน

ในช่วงระยะเวลาสามปี

- จัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา ตามความสำคัญและความจำเป็น

- ตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนา ในห่วงสามปีโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติโดยใช้

หลักวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT ANAIYSIS)

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา

โดยพิจารณาคัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี โดยนำเอาวัตถุประสงค์ดังกล่าวมาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์ ของแนวทางการพัฒนาในช่วงเวลาสามปี

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำรายละเอียดโครงการ / กิจกรรมการพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดแผนพัฒนาท้องถิ่น พิจารณาคัดเลือกโครงการในด้านเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์งบประมาณ ระยะเวลาผู้รับผิดชอบ และตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยเน้นการศึกษารายละเอียดของกิจกรมที่จะดำเนินการในปีแรกของแผนพัฒนาสามปี เพื่อให้สามารถนำไปจัดทำงบประมาณประจำปีต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี โดยมีเค้าโครงประกอบด้วย 7 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

ส่วนที่ 2 สภาพทั่วไป และข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 ผลการพัฒนาท้องถิ่น ในปีที่ผ่านมา

ส่วนที่ 4 สรุปยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี

ส่วนที่ 5 บัญชีโครงการ / กิจกรรม

ส่วนที่ 6 การนำแผนพัฒนาสามปีไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

ขั้นตอนที่ 6 การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

6.1 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เสนอร่างแผนพัฒนาสามปีที่ผ่านการพิจารณาให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอคณะอนุกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอเพื่อพิจารณา ให้ความเห็นชอบ

6.2 ผู้บริหารท้องถิ่นนำร่างแผนพัฒนาสามปี ที่ผ่านการเห็นชอบจากคณะอนุกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ เสนอขอรับอนุมัติจากสภาท้องถิ่น

6.3 เมื่อสภาท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติแผนพัฒนาสามปี สภาท้องถิ่นจะส่งให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี และนำไปปฏิบัติรวมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะอนุกรรมการประสาน

แผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งประเทศให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกัน

4) ประโยชน์ของการจัดแผนพัฒนาสามปี

การจัดทำแผนพัฒนาสามปี เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้พิจารณาอย่างรอบคอบ ให้เป็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการดำเนินงานต่างๆ ที่อาจมีความเชื่อมโยงและส่งผลทั้งในเชิงสนับสนุนและอุปสรรคต่อกัน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาตัดสินใจกำหนดแนวทางกรดำเนินงาน และใช้ทรัพยากรการบริหาร (เงิน คน วัสดุ บริหารการจัดการ) ของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะท้องถิ่น

2.5.3 แผนดำเนินงาน

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี และแผนดำเนินงาน เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องซึ่งกัน ระหว่างแผนทุกแผนและงบประมาณประจำปี แผนดำเนินงานมีลักษณะที่แสดงถึงการรายละเอียดกิจกรรม งบประมาณ ระยะเวลาที่ชัดเจนและแสดงถึงการดำเนินงานจริง อันเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานของผู้บริหาร เพื่อควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการติดตาม การดำเนินงาน และการประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น

1) วัตถุประสงค์ของแผนดำเนินการ

1.1 เพื่อแสดงรายละเอียดแผนงาน/โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 เป็นแผนดำเนินการที่กำหนดห้วงระยะเวลาดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ประจำปีงบประมาณ 2558 และสามาถนำไปปฏิบัติได้ทันทีเมื่อมีงบประมาณ

1.3 เป็นแผนดำเนินงานที่มีความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาสามปี และงบประมาณรายจ่ายประจำปี

2) **ขั้นตอนการจัดทำแผนการดำเนินงาน**

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เก็บรวบรวมข้อมูลโครงการกิจกรรม ที่จะมีการดำเนินการจริงในพื้นที่ ทั้งโครงการ/กิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง และหน่วยงานอื่น

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำร่างแผนปฏิบัติการ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำร่างแผนปฏิบัติการโดยพิจารณาจัดหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่กำหนดไว้ โดยมีเค้าโครงแผนปฏิบัติการ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 บทนำและส่วนที่ 2 บัญชีโครงการ / กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 3 การประกาศแผนดำเนินการ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล นำร่างแผนปฏิบัติการเสนอผู้บริหารเพื่อประกาศใช้ การประกาศแผนปฏิบัติการให้องค์ การบริหารส่วนตำบลจัดทำประกาศ เรื่องแผนดำเนินการองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ประจำปี เพื่อปิดประกาศโดยเปิดเผยให้ประชาชนทราบและสามารถตรวจสอบได้

3) ประโยชน์ของแผนดำเนินการ

1. การนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ทำให้ทราบโครงการ/กิจกรรมที่จะดำเนินการในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปีงบประมาณ นั้น ๆ

3. การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2.6 สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

2.6.1 สภาพทั่วไป

องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ได้รับการยกฐานะเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตาม พ.ร.บ. สภาตำบล พ.ศ. 2537 และเมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2539 ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีที่ทำการตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 14 บ้านนาทม ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ติดถนนลาดยางสายเสลภูมิ – คำโพนสูง ห่างจากอำเภอเสลภูมิ 14 กิโลเมตร

2.6.2 เนื้อที่

ตำบลภูเงินมีเนื้อที่ประมาณ 78.46 ตร.กม. หรือประมาณ 54,262 ไร่ โดยมีพื้นที่ทำการเกษตร ประมาณ 49,496 ไร่

2.6.3 ภูมิประเทศ

พื้นที่ตำบลภูเงินส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงสลับกับที่ลุ่มเป็นบางส่วนมีลำน้ำสำคัญไหลผ่านคือลำน้ำยังซึ่งเป็นลำน้ำที่แบ่งเขตกับตำบลบึงเกลือ เมืองไพรและลำห้วยแกว แบ่งเขตกับตำบลเดิด จังหวัดยโสธร

2.6.4 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ จดตำบลศรีวิลัย และตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเสลภูมิ
ทิศใต้ จดตำบลเดิด อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
ทิศตะวันออก จดอำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร
ทิศตะวันตก จดตำบลเหล่าน้อย ตำบลบึงเกลือ ตำบลเมืองไพร และอำเภอ เสลภูมิ

2.6.5 จำนวนหมู่บ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินมีทั้งหมด 18 หมู่บ้าน แยกเป็น

หมู่ที่ 1	บ้านหวาย	หมู่ที่ 10	บ้านนาทม
หมู่ที่ 2	บ้านมะหรี่	หมู่ที่ 11	บ้านหวาย
หมู่ที่ 3	บ้านหนองตุ	หมู่ที่ 12	บ้านมะหรี่
หมู่ที่ 4	บ้านหนองกุง	หมู่ที่ 13	บ้านผักแพงพวย
หมู่ที่ 5	บ้านหนองกุง	หมู่ที่ 14	บ้านนาทม
หมู่ที่ 6	บ้านนาเจริญ	หมู่ที่ 15	บ้านหนองกุง
หมู่ที่ 7	บ้านบาโค	หมู่ที่ 16	บ้านหวาย
หมู่ที่ 8	บ้านหวาย	หมู่ที่ 17	บ้านมะหรี่

หมู่ที่ 9 บ้านนาทม หมู่ที่ 18 บ้านหวาย

2.6.6 ประชากร

องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินมีเขตการปกครอง จำนวน 18 หมู่บ้านและจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,858 ครัวเรือนมีประชากรทั้งสิ้น 11,853 คน แยกเป็นชายจำนวน 5,872 คน เป็นหญิงจำนวน 5,981 คน

ตารางที่ 2.3 ตารางแสดงจำนวนหมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน จำนวนประชากร ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร			หมายเหตุ
			ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านหวาย	172	333	332	665	ข้อมูล ณ เดือน
2	บ้านมะหรี่	162	291	315	606	พฤษภาคม 2558
3	บ้านหนองตุ	177	398	350	748	
4	บ้านหนองกุง	147	295	309	604	
5	บ้านหนองกุง	221	474	514	988	
6	บ้านนาเจริญ	117	232	246	478	
7	บ้านบาโค	147	319	332	651	
8	บ้านหวาย	150	307	306	613	
9	บ้านนาทม	168	341	322	636	
10	บ้านนาทม	245	519	562	1,081	
11	บ้านหวาย	130	260	**247**	507	
12	บ้านบ้านมะหรี่	242	491	473	**964**	
13	บ้านผักแพงพวย	88	178	195	**373**	
14	บ้านนาทม	171	359	379	**738**	
15	บ้านหนองกุง	152	316	341	**657**	
16	บ้านหวาย	125	247	268	**515**	
17	บ้านมะหรี่	118	261	229	**490**	
18	บ้านหวาย	126	251	261	**512**	
	รวม	**2,858**	**5,872**	**5,981**	**11,853**	

ตารางที่ 2.4 ตารางแสดงขนาดพื้นที่ ตำบล หมู่บ้าน ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	ขนาดพื้นที่		หมายเหตุ			
					พื่นที่ทำกิน		ที่อยู่อาศัย	
1	บ้านหวาย	1	15,000	ไร่	14,800	ไร่	200	ไร่
2	บ้านมะหรี่	2	2,038	ไร่	1,965	ไร่	73	ไร่
3	บ้านหนองตุ	3	1,543	ไร่	1,231	ไร่	312	ไร่
4	บ้านหนองกุง	4	1,500	ไร่	1,445	ไร่	55	ไร่
5	บ้านหนองกุง	5	2,000	ไร่	1,500	ไร่	500	ไร่
6	บ้านนาเจริญ	6	1,004	ไร่	700	ไร่	304	ไร่
7	บ้านบาโค	7	1,292	ไร่	1,090	ไร่	202	ไร่
8	บ้านหวาย	8	3,689	ไร่	3,559	ไร่	130	ไร่
9	บ้านนาทม	9	2,798	ไร่	2,698	ไร่	100	ไร่
10	บ้านนาทม	10	2,736	ไร่	2,614	ไร่	122	ไร่
11	บ้านหวาย	11	5,650	ไร่	4,578	ไร่	1,072	ไร่
12	บ้านมะหรี่	12	2,120	ไร่	1,975	ไร่	145	ไร่
13	บ้านผักแพงพวย	**13**	**1,117**	ไร่	906	ไร่	211	ไร่
14	บ้านนาทม	14	1,627	ไร่	780	ไร่	843	ไร่
15	บ้านหนองกุง	15	2,005	ไร่	1,972	ไร่	33	ไร่
16	บ้านหวาย	16	4,788	ไร่	4,668	ไร่	120	ไร่
17	บ้านมะหรี่	17	1,200	ไร่	1,100	ไร่	100	ไร่
18	บ้านหวาย	18	2,155	ไร่	1,915	ไร่	240	ไร่
	รวม		**54,262**	**ไร่**	**49,496**	**ไร่**	**4,766**	**ไร่**

2.6.7 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคม

- ถนนลาดยาง 2 สาย
- ถนน คสล. 106 สาย
- ถนนลูกรัง 10 สาย
- ถนนดิน 27 สาย

การโทรคมนาคม

- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข (ตำบล) 1 แห่ง

ไฟฟ้า

- จำนวนหมู่บ้านที่ใช้ไฟฟ้า 18 หมู่บ้าน
- จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้า 2,858 ครัวเรือน
- จำนวนประชากรที่ใช้ไฟฟ้า 11,853 คน

แหล่งน้ำธรรมชาติ

- ลำน้ำ ลำห้วย 10 สาย

- บึง และหนองอื่นๆ 21 แห่ง

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย 28 แห่ง
- บ่อน้ำตื้น 363 แห่ง
- บ่อโยก 33 แห่ง
- ประปา 10 แห่ง

2.6.8 **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**

ทรัพยากรป่าไม้องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อยู่ในเขตพื้นที่ป่าดงภูเงิน โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 39,607 ไร่ พื้นที่ที่อยู่อาศัยและอื่นๆ 14,655 ไร่ พื้นที่การเกษตรแบ่งตามลักษณะการใช้ประโยชน์ ดังนี้ 1 พื้นที่ทำนา 28, 266 ไร่

2 พื้นที่ทำไร่ 4,074 ไร่

3 พื้นที่ทำสวน 570 ไร่

4 พื้นที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และทุ่งหญ้าธรรมชาติ 5,370 ไร่

.5 พื้นที่ประมง 1,327 ไร่

2.6.9 ด้านเศรษฐกิจ

อาชีพ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม ได้แก่

การทำไร่มันสำประหลัง ไร้อ้อย สวนยางพารา การปลูกผักสวนครัว และการเลี้ยงสัตว์ (โคกระบือ) แต่มักจะประสบกับปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ และน้ำไม่เพียงพอในฤดูแล้ง

หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

- ปั้มน้ำมันก๊าซ 5 แห่ง
- โรงสีขาวขนาดเล็ก 41 แห่ง

2.6.10 ด้านสังคม

การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส จำนวน 6 แห่ง
- โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 4 แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอนุบาล 3 ขวบ จำนวน 1 แห่ง
- ศูนย์การเรียนชุมชน จำนวน 1 แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 18 แห่ง

2.6.11 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิสัยทัศน์ในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

“ ตำบลแห่งการเรียนรู้ เชิดชูประเพณีวัฒนธรรม ก้าวนำคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจดีประชาชีมีสุข”

พันธกิจ

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

2. การส่งเสริมอนุรักษ์ ฟื้นฟูและสืบสาน ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. การจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย

4. การส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกษตรอินทรีย์

5. การประสานและพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน

6. การพัฒนาการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

7. การบริหารทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่ดีและยั่งยืน

8. การบริหารทางสาธารณสุขตามแนวสุขภาพแห่งชาติ

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

1. การคมนาคมสะดวกขนส่งเชื่อมโยงและสะดวก

2. ระบบสาธารณูปโภค สาธารณปการที่เพียงพอและทั่วถึง

3. ประชาชนดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

4. ส่งเสริมการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรมที่ดี

5 .การสวัสดิการสังคมที่ครอบคลุม

6. การสาธารณสุขมีประสิทธิภาพ

7. พัฒนาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

8. การบริหารจัดการองค์กรที่ดี มีประสิทธิภาพ ตามแนวธรรมมาภิบาล

9. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

2.6.12 ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินมีทั้งหมด 8 ด้าน

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านแหล่งน้ำ
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคม
6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสาธารณสุข
7. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม
8. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร

แนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1.1 ก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษาถนน ทางระบายน้ำและทางระบายน้ำ

1.2 จัดให้มีและบำรุงรักษาสาธารณูปโภคสาธารณูปการ อย่างพอเพียง

1.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินตามพระราชบัญญัติผังเมืองรวม

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านแหล่งน้ำ

2.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาแหล่งน้ำอุปโภค บริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

3.1 พัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน

3.2 พัฒนาฝีมือแรงงานให้ได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาดแรงแรง

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

4.1 เพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชน

4.2 การจัดการศึกษาทุกระดับและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคม

5.1 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5.2 ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

5.3 สร้างจิตสำนึกให้ตระหนักถึงความปลอดภัย และการมีวินัยด้วยกฎจราจร

5.4 ส่งเสริมงานสวัสดิการพัฒนาชุมชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ และผู้ด้อยโอกาส

5.5 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสาธารณสุข

6.1 การป้องกัน ควบคุมการเกิดโรคติดต่อ และโรคร้ายแรง

6.2 พัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรงปลอดจากโรคภัยไข้เจ็บ

7. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

7.1 สร้างจิตสำนึกและตระหนักในการจัดหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

7.2 การบำบัดกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

8. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร

8.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในรูปของประชาคมท้องถิ่น

8.2 การพัฒนาด้านการบริหารจัดการ

ที่มา แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (2557) องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้

เกศิณี พรมตัน (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา3ปี ของเทศบาลตำบลแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วน ร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ในระดับมากซึ่งผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐาน ดังกล่าวจึงยอมรับสมมติฐาน ส่วนสภาพบุคคลของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้และตำแหน่งในสังคมมีผลต่อการมีส่วนร่วมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 จึง ยอมรับสมมติฐานส่วนบุคคลด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกในชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลแม่โจ้ ยังไม่ค่อยเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองต่อการเข้ามามีส่วนร่วมใน การเสนอแนะปัญหาส่วนใหญ่ยังคิดว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยราชการและภาครัฐส่วนปัญหาและ ข้อจำกัดในด้านงบประมาณสายการปฏิบัติงานการบังคับบัญชาที่ซับซ้อน ทำให้โครงการที่บรรจุ ไว้ในแผนไม่ได้รับการดำเนินการอย่างแท้จริง

ทวิทย์ โพธิเสส (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลวังไชย อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม" ผลการศึกษาพบว่า “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่ปัญหาอุปสรรค ของการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า มีข้อเสนอแนะมากที่สุด คือองค์การบริหารส่วนตำบลขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาคมทราบวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาคมมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

นพรัตน์ ภักดีสมุทร (2553, บทคัดย่อ) ได้การศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ศรีสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า”

1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีส่วนร่วมในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการกำหนดแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและด้านการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ และระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ศรีสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3) ประชาชนได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ศรีสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวม คือ ให้ อบต. จัดประชุมชี้แจงให้ประชาคมเข้าใจการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ และ อบต.ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการดำเนินงาน ของ อบต. มากขึ้น

บรรเจิด สอพิมาย (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x} = 2.98$)

2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 กับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการพัฒนา ท้องถิ่น จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน

ประภาพร เย็นใจ (2551, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลของเทศบาลตำบลท่าผา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลของเทศบาลตำบลท่าผา อำเภอบ้านโป่ง

จังหวัดราชบุรี มีระดับการเข้ากิจกรรมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ได้แก่ อายุ สถานภาพในครัวเรือน การเป็นเจ้าของกิจการ การมีตำแหน่งทางสังคม ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

ปิยนุช แสงวุธ (2546, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ผู้เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมาตั้งแต่เกินและส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาตำบล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยทั่วไปของตำบล รวบรวมและจัดกลุ่มปัญหาความต้องการของตำบล ศึกษานโยบายของจังหวัดและอำเภอ กำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล กลั่นกรองปัญหาและความต้องการ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของตำบล กำหนดแนวทางการพัฒนาตำบล และกำหนดกิจกรรมตามโครงการ งานผู้เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือในการเข้าประชุมทุกครั้ง ปัญหาที่พบคือ ผู้เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น รับรู้ และเข้าใจระบบการวางแผนมากกว่าประชาชน ทำให้การพัฒนาท้องถิ่นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดวิสัยทัศน์ในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนมากมีความพยายามที่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ 2541 แต่ยังมีบางองค์การบริหารส่วนตำบลที่ยังปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามระเบียบที่กำหนด โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การพัฒนา และการนำเสนอร่างแผนพัฒนาทั้งนี้อาจมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติยังไม่เข้าใจเท่าที่ควร สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่าอยู่ในระดับต่ำ

รามิล พัฒนมงคลเชฐ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ตัวอย่างคือประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 390 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรกอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัย รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การรับรู้ข่าวสารและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

วาสนา ถิ่นงาม (2548,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเก่าขาม อำเภอน้ำยืน จังหวัด

อุบลราชธานี พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล โดยรวมทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วม คือ การประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนขาดความรู้ความสนใจที่จะเข้าร่วมประชุม ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ ผู้นำชุมชนขาดการเผยแพร่ความรู้ สมาชิก อบต. ไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง

สากล ภู่ขันเงิน (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุไม่เกิน 40 ปี สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษาสมรสแล้วประกอบอาชีพเกศตรกรรม มีรายได้ต่อปี 20,001 บาทขึ้นไป และอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 35 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับดังนี้ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น การรับรู้ติดตามข่าวสาร การร่วมรับประโยชน์ การร่วมดำเนินการ การร่วมตัดสินใจ การร่วมกำกับติดตาม และการร่วมรับผิดชอบ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาตำบล

สายรุ้ง มูลศรีแก้ว (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลสามปี ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่า “ประชาคมมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลสามปีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่องพิจารณาเป็นรายด้านก็มีส่วนร่วมในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการกำหนดประเด็นหลักการพัฒนาด้านการรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา ด้านการจัดทำร่างแผนพัฒนาตำบลสามปีและด้านการอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาคมที่มีเพศและอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลสามปีองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่งอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

สิทธิศักดิ์ สาระอาภรณ์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละกลุ่มประชากร รวมทั้งศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม จำนวน 379 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผน มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาลักษณะการมีส่วนร่วม แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในด้านข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำแผนสูงสุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในด้าน ฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วม

ในการติดตามประเมินผล น้อยที่สุด เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม ปรากฏว่า กลุ่มประชากรที่มีเพศ อายุ การนับถือศาสนาและสำเร็จการศึกษาแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างกัน แต่กลุ่มประชากรที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ปัญหาและข้อเสนอแนะสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิมควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ร่วมมือกันแก้ปัญหา รองลงมาคือ การชี้แจงงบประมาณรายรับ-รายจ่าย ให้เจ้าหน้าที่ออกไปสำรวจข้อมูลจากประชาชน เพื่อจะได้แก้ปัญหาตรงจุด ตรงเป้าหมาย และองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิมควรเข้าถึงประชาชนมากขึ้น ควรจัดกิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของประชาชน

สิบเอกสายรุ้ง ไชยภาลี (2551, บทคัดย่อ) ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลผักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคม ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนา ตำบลไม่เปิดโอกาสให้ประชาคมได้เข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลไม่มากนัก และ การมีส่วนร่วมของประชาคมบางด้านประชาคม ไม่ได้รับการคัดเลือกจากฝ่ายบริหารให้เข้าไปมี ส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

สุดาวรรณ์ มีบัว (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ความรู้ในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ทัศนคติต่อการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลอุดมการณ์ประชาธิปไตยแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับการติดตามเนื้อหาข่าวสารทางการเมืองตำแหน่งหรือหน้าที่ ด้านการพัฒนาการร่วมทำกิจกรรมการพัฒนาและการอบรมด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง

สุภรณ์ รอดสิน (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการวางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชุมพร พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการวางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชุมพร โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านค้นหาสาเหตุของปัญหาและการนำเสนอปัญหาต่อหน่วยงานทางราชการด้านการนำแผนพัฒนาฯ ไปปฏิบัติ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาฯ และด้านการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาฯ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการวางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชุมพร จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่าผู้นำท้องถิ่นเพศชายมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูงกว่าเพศหญิง ส่วนการเปรียบเทียบจำแนกอายุ พบว่าผู้นำท้องถิ่นที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นกลุ่มอายุอื่น ๆ ส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีประสบกราณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี มีส่วนร่วมในการ

วางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นที่มีประสบกราณ์ทำงานกลุ่มอื่น ๆ ส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าผู้น้ำท้องถิ่นที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นที่มีการศึกษาระดับอื่น ๆ ส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตามอาชีพหลัก พบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตามรายได้ พบว่าผู้นำท้องถิ่นที่มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท มีระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นที่มีรายได้อื่น ๆ ส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตามตำแหน่งผู้นำท้องถิ่น พบว่าผู้นำท้องถิ่นที่ดำรงตำแหน่งแพทย์ประจำตำบลสูงกว่าผู้นำท้องถิ่นที่ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ จะเห็นได้ว่า ทัศนคติของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบล ต่อการจัดทำแผนพัฒนาส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญมากถือได้ว่าเป็นกลไกในการขับเคลื่อนทางสังคม เพื่อที่จะได้ให้การพัฒนาส่วนท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบล เกิดผลสัมฤทธิ์ได้ เพราะทัศนคติ หรือการแสดงออกของประชาชนเป็นการสนับสนุนองค์กรส่วนท้องถิ่นในการพัฒนา

อดิสรณ์ ขัดสีใส (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ว่า

1) กระบวนการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขั้นเตรียมการจัดทำแผน การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ การวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจ การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อ การพัฒนาการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก และเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็น ความต้องการ และร่วมตรวจสอบกระบวนการจัดทำแผนทุกขั้นตอน

2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ประชาชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการ กิจกรรม เสนอปัญหา มีส่วนร่วมในกิจกรรมการ พัฒนาท้องถิ่น การทำประชาคม มีส่วนร่วมในการใช้บริการสาธารณะขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในบางครั้งเท่านั้น ทั้งนี้ประชาชนบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากนัก มองว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐ และตนเองขาดความรู้ ความเข้าใจในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

3) ปัญหาและอุปสรรค์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำแผนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจ

4) ปัญหาและอุปสรรค์ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการประสานงานขอความร่วมมือสนับสนุนจากหน่วยงาน ภาครัฐระดับอำเภอ และจังหวัด ปัญหาการสื่อสารกับประชาชนในชุมชน/หมู่บ้าน ชาวไทยภูเขา ขาดข้อมูลที่ทัน

สมัย ระยะเวลาในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเร่งรีบ และบางส่วน มีความเห็นว่า ขาดการคำนึงถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควร ให้ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นควรให้ความสำคัญในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน มีการประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐทุกระดับ และมีการประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

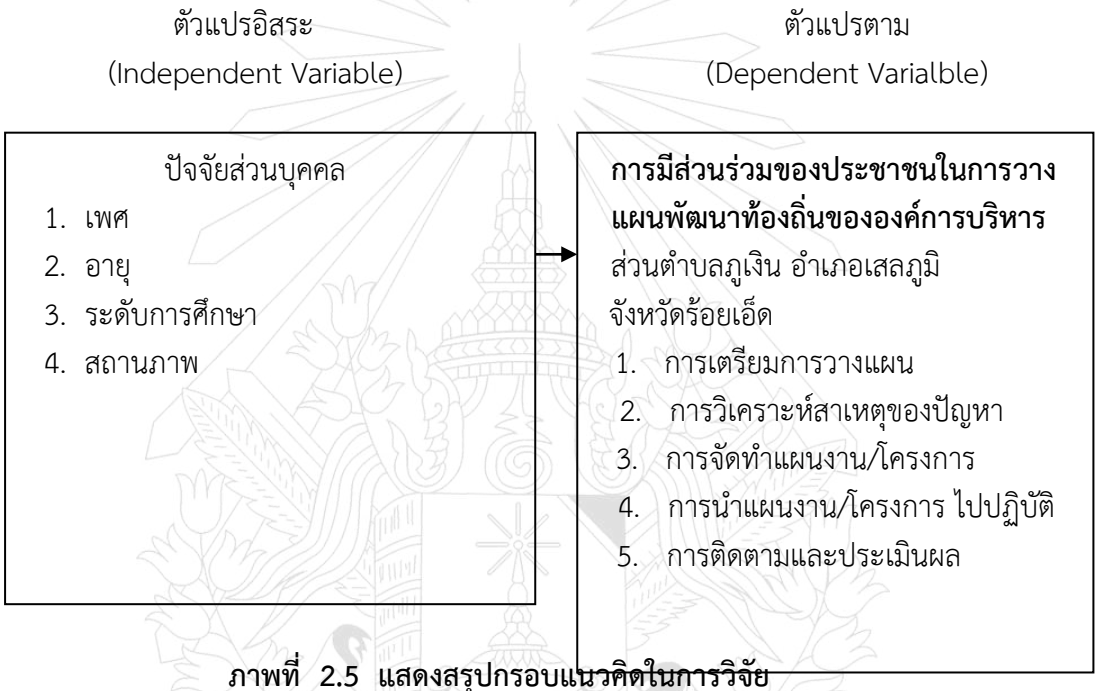
อภิชาต สุขศรี (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” พบว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านกระบวนการเรียนรู้รายด้าน พบว่า ด้านรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และกระบวนการในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนากับองค์การบริหารส่วนตำบล ในระดับปานกลาง โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คือ เพศและตำแหน่งในสังคม ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ประชาชนส่วนใหญ่ที่รับรู้เรื่องโครงการต่างๆ นั้น จะทราบภายหลังที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ลงมือไปแล้ว หมายความว่ารับรู้ภายหลังที่มีการทำไปแล้วไม่ได้รับรู้ก่อนมีโครงการ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาทำได้โดยการประชาสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้น พร้อมด้วยการเพิ่มช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเช่น วารสารสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เว็บไซต์ ฯลฯ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และจะต้องมีการฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนตามภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในทุก ๆ ด้าน”

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นได้แก่ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและตำแหน่ง เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.8 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปเป็นภาพรวมโดยนำขั้นตอนการจัดทำแผนของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และขั้นตอนการประเมินผล นำมาบูรณาการ กับ แนวคิดของศูนย์พัฒนาการทรัพยากรการศึกษา (CARD) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่อง การวางแผนแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (Participatory

Planning for Local Development) คือ ขั้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และขั้นจัดทำแผน และแนวคิดของ สมคิด บางโม คือ เตรียมการวางแผน การวิเคราะห์ข้อมูลและปัญหา การกำหนดแผนงาน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและปรับปรุง อ้างอิงมาปรับใช้เป็นสรุปกรอบแนวความคิดในการวิจัย 5 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการวางแผน ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ และด้านการติดตามและประเมินผล ดังภาพ ที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 แสดงสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 36 คน กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้รับคัดเลือกให้เป็นประชาคม จำนวน 18 หมู่บ้าน จำนวน 284 คน รวมประชากร 320 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด กับ ประชาคมตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 18 หมู่บ้าน จำนวน 178 คน โดยสูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 43)

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง (Stratified random Sampling) แบบสัดส่วน โดยใช้วิธีเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ซึ่งมีวิธีคือ นำจำนวนกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้หาขนาดไว้แล้วจำนวน 178 คน คูณกับจำนวนประชากรซึ่งแบ่งตามหมู่บ้าน แล้วทำการหารด้วยจำนวนประชากรทั้งหมด จึงได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละวัดหมู่บ้านตามตารางที่ 3.1 เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างครบทั้ง 178 คนแล้วและเมื่อให้ต้องการให้ประชาชนมีโอกาสถูกเลือกเท่าๆ กัน จึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) (ประกายรัตน์ สุวรรณ, 2548, หน้า 63) โดยการจับฉลาก มีวิธีการคือ ทำการเขียนรายชื่อของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาคม ทั้ง 18 หมู่บ้าน ลงในแผ่นฉลากจากนั้นทำการคลุกเคล้าให้แผ่นฉลากกระจายปะปนกันอย่างสม่ำเสมอในภาชนะ แล้วทำการหยิบทีละฉลากจนได้

รายชื่อของกลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวน 178 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 178 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548, หน้า 19)

สูตร $n = \frac{N}{1+N(e)^2}$

เมื่อ n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนทางสถิติร้อยละ 5 หรือ .05

แทนค่าในสูตร $n = \frac{320}{1+(320X0.0025)}$

$= \frac{320}{1.8}$

$= 177.77$ คน

ปัดทศนิยมให้เป็นจำนวนเต็ม ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 178 คน

ตารางที่ 3.1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม หมู่บ้าน และเพศ

ลำดับที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1	หมู่ที่ 1	16	1	17	9	1	10
2	หมู่ที่ 2	9	8	17	5	5	10
3	หมู่ที่ 3	13	0	13	7	0	7
4	หมู่ที่ 4	15	2	17	9	1	10

5	หมู่ที่ 5	13	4	17	8	2	10
6	หมู่ที่ 6	14	3	17	8	2	10
7	หมู่ที่ 7	21	1	22	11	1	12
8	หมู่ที่ 8	17	0	17	10	0	10
9	หมู่ที่ 9	24	1	25	14	0	14
10	หมู่ที่ 10	12	5	17	7	3	10
11	หมู่ที่ 11	15	2	17	9	1	10
12	หมู่ที่ 12	15	3	18	8	2	10
13	หมู่ที่ 13	11	12	23	6	6	12
14	หมู่ที่ 14	13	1	14	6	1	7
15	หมู่ที่ 15	14	1	15	7	1	8
16	หมู่ที่ 16	15	1	16	8	0	8
17	หมู่ที่ 17	18	3	19	9	1	10
18	หมู่ที่ 18	16	1	17	10	0	10
	รวม	**271**	**49**	**320**	**151**	**27**	**178**

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (พ.ศ. 2558)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด จำแนกเป็น สามตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ

ตอนที่ 2 เป็นถามลักษณะแบบปลายปิด (Close-ended Questions) แบบสอบถามการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน

(1) การมีส่วนร่วมในการเตรียมการวางแผน

(2) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

(3) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ

(4) การมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ

(5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ซึ่งเลือกวิธีของ ลิเคิร์ต (Rensis Likert) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 หน้า 107) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ลักษณะมี ห้าระดับ มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

สำหรับวัดค่าตัวแปรทั้งหมด โดยได้ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบแบบสอบถามในการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับข้อคำถามที่เป็นข้อคำถามเชิงบวก (Positive) ที่สร้างขึ้น โดยกำหนดการวัดค่าตัวแปร ซึ่งเป็นการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม โดยใช้หลักทางคณิตศาสตร์0.51 ขึ้นไปปัดเป็นเลขจำนวนเต็ม เกณฑ์ที่ใช้เป็นดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 100)

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ตอบคำถามแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาจากตำรา เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) กำหนดกรอบแนวคิดและเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิด

3) นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจ วิจารณ์ แก้ไข เสนอแนะ ปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและความถูกต้องของแบบสอบถาม ทั้งถ้อยคำภาษา (Wording) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา (Construc and Content Validity)

4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อที่ 3) แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญสามท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content and Contruet Validity) และความครอบคลุมของเนื้อหา โดย

การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence / IOC) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1) นายนิคม พรมลาไชย ตำแหน่ง รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด วุฒิการศึกษา รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2) นายณัฐพงศ์ วงค์ศรีจันทร์ ตำแหน่ง หัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลบึงเกลือ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด วุฒิการศึกษา ร.ม. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3) นางก้อยทิพย์ ภาชนะวรรณ ตำแหน่ง หัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด วุฒิการศึกษา ร.ม. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากนั้นนำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งสามท่านมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) (ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ 2549, หน้า 65) มีสูตรในการหาค่า ดังนี้

สูตร $IOC = \frac{\sum R}{N}$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยที่ +1 แน่ใจว่าสอดคล้อง

0 ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง

-1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 27 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 27 ข้อ ซึ่งใช้ได้ทั้งหมด

5) การนำแบบทดสอบที่ผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try – out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

6) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยการพิจารณาคุณภาพ ในการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548, หน้า 35) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 ซึ่งเป็นค่าที่เชื่อถือได้

7) พิมพ์เครื่องมือเป็นฉบับจริงและนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1) ขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เสนอนายกองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้วิธีแจกแบบสอบถามสำหรับ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดกับ ประชาคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 178 คน

3) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยตนเองแล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแยกวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการ แจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาคม ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3) ทดสอบสมมุติฐาน โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กับประชาคม ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การทดสอบค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ในเรื่อง เพศ การศึกษา และตำแหน่ง และค่า F –test (One-way ANOVA : F-test) ในการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มากกว่า 2 กลุ่ม ในเรื่อง อายุ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe’ Method)

4) วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1) การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1.1) การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อแบบสอบถาม

$$t = \frac{X_H - X_L}{(S^2_H + S^2_L) / N}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนก

x_H แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง

x_L แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

S^2_H แทน ความแปรปรวนของกลุ่มสูง

S^2_L แทน ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ

N แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำซึ่งมีจำนวนเท่ากัน

1.2) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-l}\left(l-\frac{\sum s}{s}\right)$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

s_i^2 แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

2.1) ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ p แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ค่าผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน ค่าจำนวนคน

2.3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$S.D. = \frac{\sqrt{N\sum X^{2-}(\sum X)^2}}{(N(N-l)}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

X^2 แทน ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม

N แทน จำนวนคน

$\sum$ แทน ผลรวม

2.4) ค่า t-test (ธานินทร์ ศิลป์จารุ 2550,หน้า 180) ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสองกลุ่ม

$$t = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{\sqrt{s\frac{1}{2} + s\frac{2}{2}}}$$

เมื่อ t แทนค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตใน การแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

$\overline{X}_1 \overline{X}_2$ แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S_1 S_2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

n_1 n_2 แทนจำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

2.5) ค่า F-test (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550,หน้า 180) ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระสามกลุ่ม

$$F = \frac{MS_B}{Ms_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution

MS_B แทน ค่าคามแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_W แทน ค่าความแปรปรวนภายใน

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผลวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t- distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F- distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลโดยรวมกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significances)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การทดสอบค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ในเรื่อง เพศ ระดับการศึกษา และสถานภาพ และค่า F –test (One-way ANOVA : F-test) ในการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มากกว่า 2 กลุ่ม ในเรื่อง อายุ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe’ Method)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายด้านด้วยวิธีแจกแจงความถี่

ตอนที่ 5 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.1-4.4

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	151	84.83
หญิง	27	15.17
รวม	178	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นเพศชาย จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 84.83 และเพศหญิง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 15.17

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-35 ปี	2	1.12
36-50 ปี	67	37.64
51 ปีขึ้นไป	109	61.24
รวม	178	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 61.24 รองลงมาอายุ 36-50 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 37.64 และอายุ 20-35 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.12

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	130	73.00
มัธยมศึกษา/สูงกว่า	48	27.00
รวม	178	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 73.00 และ มัธยมศึกษา/สูงกว่า จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	27	15.17
ประชาคม	151	84.83
รวม	178	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นประชาคม จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 84.83 และเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 27 คน คิดเป็น ร้อยละ 15.17

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 4.5-4.10

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการมีส่วนร่วม			
	($\overline{X}$)	(S.D)	อันดับ	แปลผล

1	ด้านการเตรียมการวางแผน	3.48	0.55	1	ปานกลาง
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	3.46	0.50	2	ปานกลาง
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน/โครงการ	3.43	0.50	3	ปานกลาง
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ	3.40	0.51	4	ปานกลาง
5	ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	3.21	0.64	5	ปานกลาง
	รวม	**3.21**	**0.46**		**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการเตรียมการวางแผน ($\overline{X}$ = 3.48) ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ($\overline{X}$ = 3.46) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน/โครงการ ($\overline{X}$ = 3.43) ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ ($\overline{X}$ = 3.40) และ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\overline{X}$ = 3.21)

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเตรียมการวางแผน โดยรวมและรายข้อ

	ด้านการเตรียมการวางแผน	**ระดับการมีส่วนร่วม**			
		($\overline{X}$)	**(S.D)**	**อันดับ**	**แปลผล**
1	มีส่วนร่วมประชุมปรึกษาปัญหาความต้องการของหมู่บ้านกับชุมชน	3.61	0.83	1	มาก
2	มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน/โครงการเพื่อสำรวจปัญหาความต้องการของหมู่บ้านกับชุมชน	3.47	0.86	3	ปานกลาง
3	ได้เข้าร่วมในการเสนอปัญหา และแสดงความคิดเห็น แนวทางในการแก้ปัญหาภายในหมู่บ้าน	3.39	0.70	5	ปานกลาง
4	มีส่วนร่วมในการหาวิธีแก้ปัญหาเพื่อให้การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	3.44	0.72	4	ปานกลาง

5	ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อรวบรวมปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่น	3.48	0.68	2	ปานกลาง
6	มีส่วนร่วมในการสรุปปัญหาความต้องการเพื่อกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น	3.47	0.72	3	ปานกลาง
	รวม	**3.48**	**0.55**		**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเตรียมการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากหนึ่งข้อ อยู่ในระดับปานกลางห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีส่วนร่วมประชุมปรึกษาปัญหาความต้องการของหมู่บ้านกับชุมชน” ($\overline{X}$ = 3.61) รองลงมาคือ ข้อ 5 ที่ว่า “ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อรวบรวมปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่น” ($\overline{X}$ = 3.48) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 “ได้เข้าร่วมในการเสนอปัญหา และแสดงความคิดเห็น แนวทางในการแก้ปัญหาภายในหมู่บ้าน” ($\overline{X}$ = 3.39)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยรวมและรายข้อ

	ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	**ระดับการมีส่วนร่วม**			
		($\overline{X}$)	**(S.D)**	**อันดับ**	**แปลผล**
1	มีส่วนร่วมในการเสนอสภาพปัญหาร่วมกับชุมชนภายในหมู่บ้านต่อการพัฒนาท้องถิ่น	3.31	0.71	5	ปานกลาง
2	ได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหาเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขให้ตรงกับความต้องการของชุมชนภายในหมู่บ้าน	3.65	0.96	1	มาก
3	ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ วิธีการเพื่อลดและแก้ไขปัญหา	3.37	0.71	4	ปานกลาง
4	ได้มีการประชุมเพื่อกำหนดวิธีแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน	3.45	0.69	3	ปานกลาง

5	มีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากรที่จำกัดในการแก้ไขปัญหาให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาท้องถิ่น	3.48	0.76	2	ปานกลาง
6.	ร่วมวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพชุมชนและหมู่บ้าน	3.45	0.73	3	ปานกลาง
	รวม	**3.45**	**0.50**		**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากหนึ่งข้อ อยู่ในระดับปานกลางห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “ได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขให้ตรงกับความต้องการของชุมชนภายในหมู่บ้าน” ($\overline{X}$ = 3.65) รองลงมาคือ ข้อ 5 ที่ว่า “มีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากรที่จำกัดในการแก้ไขปัญหาให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาท้องถิ่น” ($\overline{X}$ = 3.48)ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 1 “มีส่วนร่วมในการเสนอสภาพปัญหาร่วมกับชุมชนภายในหมู่บ้านต่อการพัฒนาท้องถิ่น” ($\overline{X}$ = 3.31)

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการในการจัดทำแผนงาน/โครงการ โดยรวมและรายข้อ

	ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ	**ระดับการมีส่วนร่วม**			
		($\overline{X}$)	**(S.D)**	**อันดับ**	**แปลผล**
1	มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.43	0.70	3	ปานกลาง
2	มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา และความต้องการของประชาชนให้ อบต. ได้รับทราบ	3.41	0.59	4	ปานกลาง
3	ส่วนร่วมในการวางแผน /โครงการ หรือกำหนดกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาภายในท้องถิ่นร่วมกับ อบต.	3.38	0.59	5	ปานกลาง
4	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการในการจัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ตำบล	3.48	0.66	1	ปานกลาง

5	มีส่วนร่วมในการตรวจทานความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาท้องถิ่นกับนโยบายผู้บริหาร	3.44	0.60	2	ปานกลาง
	รวม	**3.43**	**0.50**		**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้งห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 4 ที่ว่า “ส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการในการจัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ตำบล” ($\overline{X}$ = 3.48) รองลงมาคือ ข้อ 5 ที่ว่า “มีส่วนร่วมในการตรวจทานความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาท้องถิ่นกับนโยบายผู้บริหาร” ($\overline{X}$ = 3.44) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 “ส่วนร่วมในการวางแผน /โครงการ หรือกำหนดกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาภายในท้องถิ่นร่วมกับ อบต.” ($\overline{X}$ = 3.38)

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติโดยรวมและรายข้อ

	ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ	**ระดับการมีส่วนร่วม**			
		($\overline{X}$)	**(S.D)**	**อันดับ**	**แปลผล**
1	มีส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามแผนที่กำหนดไว้	3.45	0.61	2	ปานกลาง
2	มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามแผนงาน/โครงการ	3.46	0.59	1	ปานกลาง
3	มีส่วนร่วมในการสรุปปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้นตามแผน/โครงการ	3.37	0.62	4	ปานกลาง
4	มีส่วนร่วมในการเสนอ หรือปรับปรุงระบบการดำเนินงานของ อบต. ในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น	3.37	0.63	3	ปานกลาง
5	มีส่วนร่วมในการชี้แจงปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้นตามแผนงาน/โครงการให้ประชาชนได้ทราบ	3.34	0.70	5	ปานกลาง

	รวม	**3.40**	**0.51**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในกรนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้งห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามแผนงาน/โครงการ” ($\overline{X}$ = 3.46) รองลงมาคือ ข้อ 1 ที่ว่า “ส่วนร่วมในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามแผนที่กำหนดไว้” ($\overline{X}$ = 3.45) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 5 “มีส่วนร่วมในการชี้แจงปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้นตามแผนงาน/โครงการให้ประชาชนได้ทราบ” ($\overline{X}$ = 3.34)

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโดยรวมและรายข้อ

	ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	**ระดับการมีส่วนร่วม**			
		($\overline{X}$)	**(S.D)**	**อันดับ**	**แปลผล**
1	มีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.	3.17	0.76	4	ปานกลาง
2	มีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ ความโปร่งใสในการดำเนินงานของ อบต.	3.20	0.77	2	ปานกลาง
3	มีส่วนร่วมตรวจสอบโครงการที่ได้ดำเนินการ แล้วเสร็จและถูกต้องตามที่กำหนด	3.26	0.75	1	ปานกลาง
4	มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.	3.18	0.75	3	ปานกลาง
5	ได้รับทราบข้อมูลการรายงานผล การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ อบต.	3.20	0.71	2	ปานกลาง
	รวม	**3.20**	**0.64**		**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.10 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ

ปานกลางทั้งห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “มีส่วนร่วมตรวจสอบโครงการที่ได้ดำเนินการ แล้วเสร็จและถูกต้องตามที่กำหนด” ($\overline{X}$ = 3.26) รองลงมา มีจำนวนเท่ากัน 2 ข้อ คือ ข้อ 2 ที่ว่า “มีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ ความโปร่งใสในการดำเนินงานของ อบต.” ($\overline{X}$ = 3.20) และข้อ 5 ที่ว่า “ได้รับทราบข้อมูลการรายงานผล การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ อบต.” ($\overline{X}$ = 3.20) น้อยที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.” ($\overline{X}$ = 3.17)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การทดสอบค่าที(t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA : F-test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 4.11- 4.18

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	เพศชาย (n= 157)			เพศหญิง (n=27)		
	($\overline{X}$)	(S.D)	แปลผล	($\overline{X}$)	(S.D)	แปลผล
1. ด้านการเตรียมการวางแผน	3.48	0.56	ปานกลาง	3.48	0.48	ปานกลาง
2. ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	3.44	0.51	ปานกลาง	3.50	0.36	ปานกลาง
3. ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ	3.44	0.49	ปานกลาง	3.40	0.49	ปานกลาง
4. ด้านการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ	3.38	0.52	ปานกลาง	3.49	0.43	ปานกลาง
5. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.17	0.65	ปานกลาง	3.40	0.56	ปานกลาง
โดยรวม	**3.38**	**0.47**	**ปานกลาง**	**3.45**	**0.39**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง

เช่นเดียวกัน โดยเพศหญิงมีส่วนร่วมมากกว่าเพศชาย สี่ด้าน คือด้านการเตรียมการวางแผน การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ส่วนเพศชายมากกว่าเพศหญิงหนึ่งด้าน คือด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ ตามค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.12 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	เพศชาย (n= 157)			เพศหญิง (n=27)			t	Sig
	($\overline{X}$)	(S.D)	แปลผล	($\overline{X}$)	(S.D)	แปลผล		
1. ด้านการเตรียมการวางแผน	3.48	0.56	ปานกลาง	3.48	0.48	ปานกลาง	-.05	0.68
2. ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	3.44	0.51	ปานกลาง	3.50	0.36	ปานกลาง	-.56	0.14
3. ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ	3.44	0.49	ปานกลาง	3.40	0.49	ปานกลาง	0.39	0.45
4. ด้านการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ	3.38	0.52	ปานกลาง	3.49	0.43	ปานกลาง	-1.03	0.43
5. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.17	0.65	ปานกลาง	3.40	0.56	ปานกลาง	-1.74	0.77
โดยรวม	**3.38**	**0.47**	**ปานกลาง**	**3.45**	**0.39**	**ปานกลาง**	**-.76**	**0.72**

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	อายุ								
	20 -35 ปี (n=2)			36 – 50 ปี (n=67)			51 ปีขึ้นไป (n=109)		
	($\bar{X}$)	(S.D)	แปลผล	($\bar{X}$)	(S.D)	แปลผล	($\bar{X}$)	(S.D)	แปลผล
1. ด้านการเตรียมการวางแผน	3.00	0.47	ปานกลาง	3.55	0.51	ปานกลาง	3.45	0.56	ปานกลาง
2. ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	3.58	0.12	มาก	3.52	0.49	มาก	3.41	0.51	ปานกลาง
3. ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ	3.30	0.42	ปานกลาง	3.45	0.51	ปานกลาง	3.42	0.49	ปานกลาง
4. ด้านการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ	3.10	0.14	ปานกลาง	3.41	0.52	ปานกลาง	3.40	0.51	ปานกลาง
5. ด้านการติดตามและประเมินผล	2.60	0.28	ปานกลาง	3.23	0.62	ปานกลาง	3.21	0.64	ปานกลาง
โดยรวม	**3.12**	**0.61**	**ปานกลาง**	**3.43**	**0.43**	**ปานกลาง**	**3.38**	**0.48**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุอยู่ในระดับปานกลางทั้งสามช่วงอายุ เรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ อายุ 36 – 50 ปี อายุ 51 ปีขึ้นไป และอายุ 20 – 35 ปี

ด้านการเตรียมการวางแผน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุอยู่ในระดับปานกลางสองช่วงอายุ และระดับมากหนึ่งช่วงอายุ เรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ อายุ 36 – 50 ปี อายุ 51 ปีขึ้นไป และอายุ 20 – 35 ปี

ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า อยู่ในระดับมากสองช่วงอายุ และระดับปานกลางหนึ่งช่วงอายุ เรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ อายุ 20 – 35 ปี 36 - 50 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไป

ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้งสามช่วงอายุ เรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ 36 - 50 ปี อายุ 51 ปีขึ้นไป และอายุ 20 – 35 ปี

ด้านการนำแผนงาน/ โครงการ ไปปฏิบัติ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้งสามช่วงอายุ เรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ 36 - 50 ปี อายุ 51 ปีขึ้นไป และอายุ 20 – 35 ปี

ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้งสามช่วงอายุ เรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ 36 - 50 ปี อายุ 51 ปีขึ้นไป และอายุ 20 – 35 ปี

ตารางที่ 4.14 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการเตรียมการวางแผน	ระหว่างกลุ่ม	0.92	2	0.46	1.54	0.21
	ภายในกลุ่ม	52.21	175	0.29		
	รวม	**53.13**	**177**			
2. ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	0.50	2	0.25	0.99	0.37
	ภายในกลุ่ม	43.35	175	0.24		

	รวม	43.85	**177**			
3. ด้านการจัดทำแผนงาน/ โครงการ	ระหว่างกลุ่ม	0.08	2	0.41	0.16	0.85
	ภายในกลุ่ม	43.74	175	0.25		
	รวม	43.82	**177**			
4. ด้านการนำแผนงาน/ โครงการ ไปปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	0.18	2	0.09	0.35	0.70
	ภายในกลุ่ม	46.21	175	0.26		
	รวม	46.39	**177**			
5. ด้านการติดตามและ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	0.76	2	0.38	0.92	0.39
	ภายในกลุ่ม	72.65	175	0.41		
	รวม	73.41	**177**			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.26	2	0.13	0.64	0.52
	ภายในกลุ่ม	37.41	175	0.21		
	รวม	37.67	**177**			

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	**ประถมศึกษา (n= 130)**			**มัธยมศึกษา/สูงกว่า (n=48)**		
	($\overline{X}$)	**(S.D)**	แปลผล	**($\overline{X}$)**	**(S.D)**	แปลผล

1. ด้านการเตรียมการวางแผน	3.40	0.53	ปานกลาง	3.71	0.52	มาก
2. ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	3.36	0.47	ปานกลาง	3.71	0.48	มาก
3. ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ	3.36	0.45	ปานกลาง	3.63	0.57	มาก
4. ด้านการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ	3.30	0.46	ปานกลาง	3.68	0.54	มาก
5. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.11	0.41	ปานกลาง	3.64	0.50	มาก
โดยรวม	**3.31**	**0.41**	**ปานกลาง**	**3.64**	**0.50**	**มาก**

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ประชาชนระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมากหนึ่งระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษา/สูงกว่า ระดับปานกลางหนึ่งระดับ คือ ระดับประถมศึกษา

ด้านการเตรียมการวางแผน พบว่า ประชาชนระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมากหนึ่งระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษา/สูงกว่า ระดับปานกลางหนึ่งระดับ คือ ระดับประถมศึกษา

ด้านวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา พบว่า ประชาชนระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมากหนึ่งระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษา/สูงกว่า ระดับปานกลางหนึ่งระดับ คือ ระดับประถมศึกษา

ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ พบว่า ประชาชนระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมากหนึ่งระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษา/สูงกว่า ระดับปานกลางหนึ่งระดับ คือ ระดับประถมศึกษา

ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ พบว่า ประชาชนระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมากหนึ่งระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษา/สูงกว่า ระดับปานกลางหนึ่งระดับคือ ระดับประถมศึกษา

ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า ประชาชนระดับการศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมากหนึ่งระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษา/สูงกว่า ระดับปานกลางหนึ่งระดับ คือ ระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 4.16 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	ประถมศึกษา (n= 130)			มัธยมศึกษา/สูงกว่า (n=48)			t	Sig
	($\bar{X}$)	(S.D)	แปลผล	($\bar{X}$)	(S.D)	แปลผล		

1. ด้านการเตรียมการวางแผน	3.40	0.53	ปานกลาง	3.71	0.52	มาก	-3.50	0.44
2. ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	3.36	0.47	ปานกลาง	3.71	0.48	มาก	-4.37	0.48
3. ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ	3.36	0.45	ปานกลาง	3.63	0.57	มาก	-3.32	0.06
4. ด้านการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ	3.30	0.46	ปานกลาง	3.68	0.54	มาก	-4.63	0.21
5. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.11	0.41	ปานกลาง	3.64	0.50	มาก	-3.39	0.06
โดยรวม	**3.31**	**0.41**	**ปานกลาง**	**3.64**	**0.50**	**มาก**	**-4.53**	**0.10**

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	**สมาชิก อบต. (n= 27)**			**ประชาคม (n=151)**		
	($\overline{X}$)	(S.D)	แปลผล	($\overline{X}$)	(S.D)	แปลผล

1. ด้านการเตรียมการวางแผน	4.17	0.46	มาก	3.36	0.47	ปานกลาง
2. ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	4.09	0.45	มาก	3.34	0.41	ปานกลาง
3. ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ	3.96	0.61	มาก	3.34	0.41	ปานกลาง
4. ด้านการนำแผนงาน/โครงการ	4.03	0.55	มาก	3.29	0.42	ปานกลาง
ไปปฏิบัติ	3.98	0.53	มาก	3.07	0.56	ปานกลาง
5. ด้านการติดตามและประเมินผล						
โดยรวม	**4.04**	**0.49**	**มาก**	**3.28**	**0.35**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ประชาชนแต่ละสถานภาพ มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง พบว่าอยู่ในระดับมากหนึ่งตำแหน่ง คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และระดับปานกลางหนึ่งตำแหน่ง คือประชาคม ตามค่าเฉลี่ย

ด้านเตรียมการวางแผน พบว่า ประชาชนแต่ละสถานภาพ มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาตามตำแหน่งพบว่า อยู่ในระดับมากหนึ่งตำแหน่ง คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และระดับปานกลางหนึ่งตำแหน่ง คือประชาคม ตามค่าเฉลี่ย

ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา พบว่า ประชาชนแต่ละสถานภาพมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง พบว่า อยู่ในระดับมากหนึ่งตำแหน่ง คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และระดับปานกลางหนึ่งตำแหน่ง คือประชาคม ตามค่าเฉลี่ย

ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ พบว่า ประชาชนแต่ละสถานภาพ มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง พบว่า อยู่ในระดับมากหนึ่งตำแหน่ง คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และระดับปานกลางหนึ่งตำแหน่ง คือประชาคม ตามค่าเฉลี่ย

ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ พบว่า ประชาชนแต่ละสถานภาพ มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง พบว่า อยู่ในระดับมากหนึ่งตำแหน่ง คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และระดับปานกลางหนึ่งตำแหน่ง คือประชาคม ตามค่าเฉลี่ย

ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า ประชาชนแต่ละสถานภาพ มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อ

พิจารณาตามตำแหน่ง พบว่า อยู่ในระดับมากหนึ่งตำแหน่ง คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และระดับปานกลางหนึ่งตำแหน่ง คือประชาคม ตามค่าเฉลี่ย

ตารางที่ 4.18 แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	สมาชิก อบต. (n= 27)			ประชาคม (n=151)			t	Sig
	($\bar{X}$)	(S.D)	แปลผล	($\bar{X}$)	(S.D)	แปลผล		

1. ด้านการเตรียมการวางแผน	4.17	0.46	มาก	3.36	0.47	ปานกลาง	8.28	0.19
2. ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	4.09	0.45	มาก	3.34	0.41	ปานกลาง	8.45	0.79
3. ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ	3.96	0.61	มาก	3.34	0.41	ปานกลาง	6.69	0.21
4. ด้านการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ	4.03	0.55	มาก	3.29	0.42	ปานกลาง	8.07	0.92
5. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.98	0.53	มาก	3.07	0.56	ปานกลาง	7.79	0.14
โดยรวม	**4.04**	**0.49**	**มาก**	**3.28**	**0.35**	**ปานกลาง**	**9.83**	**0.22**

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 แสดงความถี่ (Frequency) ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ลำดับ	ด้านการเตรียมการวางแผน	ความถี่
1	องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดเวลากำหนดแผนงาน/โครงการให้ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ เสนอปัญหาและแนวทางให้ตรงกับความต้องการของประชาชน	26
2	การจัดประชุมหรือจัดโครงการเวทีประชาคมควรจัดทำเวลากลางคืน	22

3	ประชาชนจะได้ว่างและเข้าร่วมกำหนดปัญหา/ความต้องการได้ตรงตามความต้องการ	15
4	องค์การบริหารส่วนตำบลควรหาข้อมูลปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขไว้ล่วงหน้าเพื่อเสนอที่ประชุมพิจารณา	9
	องค์การบริหารส่วนตำบลควรหาวิธีแก้ปัญหาเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้มากที่สุด	
	ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา	
1	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ความสำคัญและรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชน	19
2	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนเข้าร่วมประชุม เข้าร่วมวิเคราะห์และหาแนวทางแก้ไขให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน	15
3	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอสภาพปัญหาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น	12
4	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรใช้ทรัพยากรที่จำกัดในการแก้ไขปัญหาให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาท้องถิ่น	9

ลำดับ	**ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ**	**ความถี่**
1	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นการจัดทำจนจบกระบวนการ	18
2	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรนำปัญหาที่ประชาชนเสนอมาจัดทำแผนงาน/โครงการ	13
3	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรหยิบปัญหาเก่าที่เสนอไว้นานแล้วมาจัดทำแผนงาน/โครงการ เป็นอันดับแรก	10
4	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบทั่วถึงและทุกครั้งที่มีการจัดทำแผนงาน/โครงการ	9
	ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ	
1	องค์การบริหารส่วนตำบล นำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ เมื่อเกิดปัญหาควรแก้ไขให้ทันท่วงทีเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อหมู่บ้าน/ชุมชน	24
2	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนเห็นการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนและสามารถตรวจสอบการทำงานได้	17
3	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ	12
4	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรทำงานให้ตรงกำหนดเวลา ไม่ล่าช้าจนเกิดความเสียหายต่อหมู่บ้าน/ชุมชน	9

	ด้านการติดตามและประเมินผล	
1	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อได้ติดตามและประเมินผล	18
2	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนตรวจสอบค่าใช้จ่ายและงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่น	15
3	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงาน	13
4	องค์การบริหารส่วนตำบล ควรปิดประกาศประชาสัมพันธ์การรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	10

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ประชาชนได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

ด้านการเตรียมการวางแผน ลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อยคือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดเวลากำหนดแผนงาน/โครงการให้ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์เสนอปัญหาและแนวทางให้ตรงกับความต้องการของประชาชน การจัดประชุมหรือจัดโครงการเวทีประชาคมควรจัดทำเวลากลางคืนประชาชนจะได้ว่างและเข้าร่วมกำหนดปัญหา/ความต้องการได้ตรงตามความต้องการ องค์การบริหารส่วนตำบลควรหาข้อมูลปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขไว้ล่วงหน้าเพื่อเสนอที่ประชุมพิจารณา และองค์การบริหารส่วนตำบล ควรหาวิธีแก้ปัญหาเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้มากที่สุด

ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อยคือ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ความสำคัญและรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเข้าร่วมวิเคราะห์และหาแนวทางแก้ไขให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอสภาพปัญหาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนตำบล ควรใช้ทรัพยากรที่จำกัดในการแก้ไขปัญหาให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาท้องถิ่น

ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ ลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อยคือ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นการจัดทำจนจบกระบวนการ องค์การบริหารส่วนตำบลควรนำปัญหาที่ประชาชนเสนอมาจัดทำแผนงาน/โครงการ องค์การบริหารส่วนตำบลควรหยิบปัญหาเก่าที่เสนอไว้นานแล้วมาจัดทำแผนงาน/โครงการเป็นอันดับแรก และ องค์การบริหารส่วนตำบลควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบทั่วถึงและทุกครั้งที่มีการจัดทำแผนงาน/โครงการ

ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ ลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อยคือ องค์การบริหารส่วนตำบลนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติเมื่อเกิดปัญหาควรแก้ไขให้ทันท่วงทีเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อหมู่บ้าน/ชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนเห็นการปฏิบัติงานทุก

ขั้นตอนและสามารถตรวจสอบการทำงานได้ องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ และ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรทำงานให้ตรงกำหนดเวลา ไม่ล่าช้าจนเกิดความเสียหายต่อหมู่บ้าน/ชุมชน

ด้านการติดตามและประเมินผล ลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อยคือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อได้ติดตามและประเมินผล องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนตรวจสอบค่าใช้จ่ายและงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงาน และองค์การบริหารส่วนตำบลควรปิดประกาศประชาสัมพันธ์การรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ที่มี เพศ อายุ การศึกษาและสถานภาพ ต่างกัน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งประกอบไปด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน และประชาคมทั้งสิบแปดหมู่บ้าน จำนวน 320 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยสูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 178 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามปลายปิด จำนวน 27 ข้อ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเตรียมการวางแผน การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ การมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสอบถามประชาชนเพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequeny) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มในเรื่อง เพศ ระดับการศึกษาและสถานภาพ และ F-test (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ นำเสนอในรูปตารางตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

ผลการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 84.83 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 61.24 มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 73.00 เป็นประชาคม จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 84.80

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน และอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการเตรียมการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน/โครงการ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ และ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1) ด้านการเตรียมการวางแผน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเตรียมการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากหนึ่งข้อ อยู่ในระดับปานกลางห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีส่วนร่วมประชุมปรึกษาปัญหาความต้องการของหมู่บ้านกับชุมชน” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 “ได้เข้าร่วมในการเสนอปัญหา และแสดงความคิดเห็น แนวทางในการแก้ปัญหาภายในหมู่บ้าน”

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากหนึ่งข้อ อยู่ในระดับปานกลางห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “ได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขให้ตรงกับความต้องการของชุมชนภายในหมู่บ้าน” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 1 “มีส่วนร่วมในการเสนอสภาพปัญหาร่วมกับชุมชนภายในหมู่บ้านต่อการพัฒนาท้องถิ่น”

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับปานกลางทั้งห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 4 ที่ว่า “ส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการในการจัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ตำบล” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 “ส่วนร่วมในการวางแผน /โครงการ หรือกำหนดกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาภายในท้องถิ่นร่วมกับ อบต.”

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในกรนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับปานกลางทั้งห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “มีส่วน

ร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามแผนงาน/โครงการ” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 5 “มีส่วนร่วมในการชี้แจงปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้นตามแผนงาน/โครงการให้ประชาชนได้ทราบ”

5) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับปานกลางทั้งห้าข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “มีส่วนร่วมตรวจสอบโครงการที่ได้ดำเนินการ แล้วเสร็จและถูกต้องตามที่กำหนด” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.”

5.1.3 ผลการทดสอบสมมุติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและสถานภาพต่างกัน ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทั้งห้าด้าน ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทั้งห้าด้าน ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทั้งห้าด้าน แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทั้งห้าด้าน ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยสรุป ประชาชนได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่จากมากไป

หาน้อยสามอันดับ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดเวลากำหนดแผนงาน/โครงการให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ เสนอปัญหาและแนวทางให้ตรงกับความต้องการของประชาชน รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนตำบล นำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติเมื่อเกิดปัญหาควรแก้ไขให้ทันท่วงทีเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อหมู่บ้าน/ชุมชน และ การจัดประชุมหรือจัดโครงการเวทีประชาคมควรจัดทำเวลากลางคืนประชาชนจะได้ว่างและเข้าร่วมกำหนดปัญหา/ความต้องการได้ตรงตามความต้องการ

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 5 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการเตรียมการวางแผน การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ การมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชาชนได้มีส่วนร่วมได้ดีในระดับหนึ่งแต่ประชาชนยังขาดความเข้าใจถึงวิธีในการมีส่วนร่วมการเตรียมการวางแผน การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การจัดทำแผนงาน/โครงการ การนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล จึงทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ไม่เต็มที่ ซึ่งจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วาสนา ถิ่นงาม** ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเก่าขาม อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบลโดยรวมทุกขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สายรุ้ง มูลศรีแก้ว** ได้ศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลสามปี ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่า “ประชาคมมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลสามปีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ทวิทย์ โพธิเสส** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลวังไชย อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม" ผลการศึกษาพบว่า “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านการเตรียมการวางแผน ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนได้ประสบปัญหาต้องที่จะร่วมเตรียมการวางแผน กำหนดเวลากำหนดแผนงาน/โครงการให้ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด

วัตถุประสงค์เสนอปัญหาและแนวทางให้ตรงกับความต้องการของประชาชนเพื่อแก้ปัญหาให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ยุวัฒน์ วุฒิเมธี** ที่ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติ และร่วมมือรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชนเอง

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลประชาสัมพันธ์การรายงานผลการดำเนินงานน้อยมาก และประชาชนตรวจสอบค่าใช้จ่ายและงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นน้อยมาก เพราะขั้นตอนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบลได้นำเอาแผนงานโครงการมาจากแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ตรวจสอบเท่านั้น คณะบริหารและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเสนอร่างข้อบัญญัติโดยผ่านความเห็นชอบผ่านสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผ่านนายอำเภอผู้กำกับดูแลหลังจากนั้นผู้บริหารก็ประกาศใช้ทำให้ประชาชนตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงาน ไม่ได้ ไม่ทันท่วงที ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิด **กรมการปกครองท้องถิ่น** คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ว่า ให้ประชาชนได้รับรู้ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอต่อแผนงาน/โครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนา ก่อนจะเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้เพื่อรักษาสิทธิของประชาชน ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 59

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายด้าน ซึ่งนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

1) ด้านการเตรียมการวางแผน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเตรียมการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนเข้าใจว่าการจัดทำแผนพัฒนาตำบลเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับ **ทนงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ** ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาตนเอง ร่วมให้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รามิล พัฒนมงคลเชฐ** ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ตัวอย่างคือประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 390 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรกอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีส่วนร่วมประชุมปรึกษาปัญหาความต้องการของหมู่บ้านกับชุมชน” **ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ทางองค์การบริหารส่วนตำบล

ภูเงิน ได้ทำการจัดเวทีประชาคมขึ้นทุกปี เพื่อรวบรวมปัญหาความต้องการของประชาชน ทุกหมู่บ้าน โดยมีทั้งผู้นำชุมชนและประชาชน ประชาชนได้มีส่วนร่วมและได้กำหนดอนาคตของหมู่บ้านชุมชนด้วยตัวเองจึงมีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **สายทิพย์ สุคติพันธ์** กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การคืนอำนาจในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชนอย่างน้อยที่สุด ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการริเริ่มวางแผนและดำเนินการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่และอนาคตของเขา

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “ได้เข้าร่วมในการเสนอปัญหา และแสดงความคิดเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาภายในหมู่บ้าน” **ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนในเขตตำบลภูเงินได้เข้าร่วมเสนอปัญหา ความเดือดร้อน ความจำเป็น แต่ยังไม่ร่วมแก้ปัญหาเท่าที่ควร ทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน จะหาวิธีแก้ปัญหาให้กับชุมชนมากกว่า ประชาชนจึงมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง จึงไม่เกิดเป็นผู้พัฒนาอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **คารม คำพิฑูรย์** การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของโครงการพัฒนาในชนบท และการมีส่วนร่วมต้องเป็นไปในรูปที่ผู้รับการพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมกระทำให้เกิดการพัฒนา มิใช่เป็น ผู้รับการพัฒนาตลอดไป ทั้งนี้เป็นการเกื้อหนุนให้เกิดการพัฒนาที่แท้จริงและถาวร

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชาคมเกิดจากการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึง การไม่มีเวลาว่างการไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงของหมู่บ้าน การที่อบต. จัดประชุมประชาคมหมู่บ้านช่วงเวลาราชการ ความไม่สามัคคีปองดองของคนในหมู่บ้าน ผู้แทนประชาคมหมู่บ้านไม่มีความรู้ด้านการวางแผนและการมีทัศนคติในเชิงลบกับผู้นำในหมู่บ้าน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บรรเจิด สอพิมาย** ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “ได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขให้ตรงกับความต้องการของชุมชนภายในหมู่บ้าน” **ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินให้ความสำคัญกับประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาตอบสนองความต้องการให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของทุกหมู่บ้าน ประชาชนจึงมีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกันแนวคิดของ **สมศักดิ์ พรมเดื่อ** ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การกำหนดเป้าหมายที่ให้ประชาชนได้มีบทบาทมากขึ้นถึงขั้นสามารถเป็นตัวแบบการพัฒนาโดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผน และการปฏิบัติตามแผนเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาของสังคม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการนำพาประชาชนให้หลุดพ้นจาก

การที่ได้เป็นเพียงแค่ผู้รับผลจากการพัฒนาแต่เปลี่ยนตัวเองมาเป็นผู้ซึ่งได้กระทำร่วมกระบวนการเปลี่ยนแปลง และเข้าสู่ภาวะทันสมัยเพราะการมีส่วนร่วมเป็นการแสดงออกซึ่งเสรีภาพในการปฏิบัติตามนโยบายของตน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีส่วนร่วมในการเสนอสภาพปัญหาร่วมกับชุมชนภายในหมู่บ้านต่อการพัฒนาท้องถิ่น” **ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ได้จัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน ปีละครั้ง หมู่บ้านละหนึ่งวัน และได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ แต่ถ้าประชาชนติดภารกิจสำคัญ ก็ไม่อาจมาร่วมเสนอปัญหาได้ ทำให้พลาดโอกาส และพลาดการมีส่วนร่วมในการเสนอสภาพปัญญาในชุมชนหมู่บ้าน ฉะนั้นประชาชนต้องเสียสละส่วนตัว เพื่อประโยชน์ส่วนรวมด้วย จึงเกิดการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **วิรัช วิรัชนิภาวรรณ** ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า คือ กระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ชาวบ้านทั้งในรูปของส่วนบุคคลและกลุ่มคนต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมโดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจมิใช่เข้ามาร่วมเพราะการหวังรางวัลตอบแทน และที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องไม่สอดคล้องกับชีวิตความจำเป็นความต้องการและวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนยังมีความคิดว่าเป็นหน้าที่ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในการดำเนินการ จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์และความสำคัญของแผนพัฒนาตำบลแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมใน การดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมการปกครอง หลักการมีส่วนร่วมของประชาคม ประชาคม หมายถึง ประชาชนในชุมชนจะต้องดำเนินการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น แกนหลักของการพัฒนา โดยให้ประชาชนเป็น ผู้ร่วมคิดกำหนดความต้องการ ให้ประชาชนร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบ ให้ประชาชนเป็นผู้รับผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สิทธิศักดิ์ สาระอาภรณ์** ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละกลุ่มประชากร รวมทั้งศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองเฉลิม จำนวน 379 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดทำแผน มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 4 ที่ว่า “มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการในการจัดทำแผนงาน/โครง การพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ตำบล” **ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินได้ให้ประชาชนมีส่วน

ร่วมในการกำหนดวิธ การจัดทำแผนงาน จัดลำดับความต้องการ ว่าโครงการไหนที่ประชาชนเดือนร้อนที่สุดที่จะนำมาพัฒนาท้องถิ่นก่อนและหลัง ประชาชนจึงได้มีส่วนร่วมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ **ยุวัฒน์ วุฒิเมธี** ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม และการพิจารณาตัดสินใจ การปฏิบัติและรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเอง แก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาพัฒนาชุมชนที่ว่ามนุษย์ทุกคน มีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างเป็นสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจด้วยว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ถ้ามีโอกาสแล้วได้รับ การชี้แนะอย่างถูกต้อง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “มีส่วนร่วมในการวางแผน /โครงการ หรือกำหนดกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาภายในท้องถิ่นร่วมกับ อบต.” **ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน เมื่อได้รับฟังปัญหาและข้อเสนอความต้องการของประชาชนแล้ว ทางองค์การบริการส่วนตำบลก็จะมาประชุมวางแผนงานโครงการ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร หัวหน้าส่วน ผู้ที่เกี่ยว ข้อง เพื่อหาวิธีกำหนดโครงการเพื่อแก้ปัญหาภายในท้องถิ่น ประชาชนจึงเข้ามามีบทบาทในส่วนนี้น้อยจึงทำให้การมีส่วนร่วมอยู่ในข้อที่น้อยที่สุด ฉะนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลจึงต้องแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ **ลือชัย ศรีเงินยวง** ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนหมายถึงการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคมในการมีส่วนร่วมของประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปแบบการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่จริงจะต้องไม่หมายเพียงแต่ การดึงของประชาชนเข้ามาร่วมโครงการที่รัฐเป็นผู้กำหนด “รูปแบบเป้าหมายของงาน” และกำหนดให้มีการเข้าร่วมงานดังที่ผ่านมาแต่จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างสำนึกรับผิดชอบและเป็นบทบาทอย่างเต็มที่ ตั้งแต่การคิดค้นปัญหาวางแผนการปฏิบัติงานดูแลกำกับตลอดจนการประเมินผล ติดตามงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงจะต้องหมายถึงการมอบอำนาจอธิปไตยขั้นพื้นฐานคือ สู่ประชาชนการพยายามจัดตั้ง และการพัฒนาองค์กรประชาชนให้เข้มแข็งบนพื้นฐานของการพึงตนเองเป็นสำคัญ

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองว่าควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างไร คิดว่าขั้นตอนการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติเป็นหน้าที่ของทางผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เลยทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ไฟรัช เตชะไพรินทร์** กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมายถึง กระบวนการที่คณะกรรมการ ประชาชนทุกคนในท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการ

ดำเนินงาน แสดงความคิดเห็นและร่วมพิจารณากำหนดปัญหาความต้องการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเองและชุมชน และท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนได้รับการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ให้สามารถที่จะดำเนินการให้สอดคล้อง กับปัญหาและความต้องการของตนเอง ดังนั้นรัฐจะต้องมีโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาในทุกขั้นตอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุดาวรรณ์ มีบัว** ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ความรู้ในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ทัศนคติต่อการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลอุดมการณ์ประชาธิปไตยแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับการติดตามเนื้อหาข่าวสารทางการเมืองตำแหน่งหรือหน้าที่ ด้านการพัฒนาการร่วมทำกิจกรรมการพัฒนาและการอบรมด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามแผนงาน/โครงการ” **ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** เมื่อประชาชนได้เสนอปัญหาความต้องการเบื้องต้นแล้ว ก็ต้องมีส่วนร่วมในการนำแผนงานโครงการไปปฏิบัติด้วย และทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ก็สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นประชาคม ตรวจงานจ้าง ทุกโครงการ และช่วยทางองค์การบริการส่วนตำบลภูเงิน สอดส่องดูผู้รับเหมาว่าการทำงานดีหรือบกพร่องตรงไหนและถ้ามีปัญหาก็สามารถเข้ามาปรึกษากับทางองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อทำการแก้ไขต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ **สถาบันพระปกเกล้า** หากพิจารณากระบวนการของการมีส่วนร่วม ในลักษณะที่เป็นพลวัต เราอาจแบ่งกระบวนการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย การรับรู้การเข้าถึงเกี่ยวกับการวางแผนและร่วมวางแผนกิจกรรม 2) การปฏิบัติการ/ดำเนินการ ประกอบด้วยการเกี่ยวข้องกับการดำเนินการ ในกิจกรรมต่าง ๆ และการตัดสินใจ 3) การจัดสรรผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์หรือ ผลของกิจกรรมหรือผลของการตัดสินใจที่เกิดขึ้น 4) การติดตามประเมินผลเกี่ยวข้องกับการพยายามที่จะประเมินประสิทธิผล กิจกรรมต่าง ๆ และพิจารณาวิธีการที่จะดำเนินการต่อเนื่องต่อไป ประชาชนจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการคิดเกณฑ์ในการประเมินกิจกรรมซึ่งผลของกระบวนการประเมินนี้จะกลายเป็นปัจจัยนำเข้าในกระบวนการมีส่วนร่วมขั้นที่ 1 ซึ่งเป็นขั้นตอนของการวางแผนต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 5 ที่ว่า “มีส่วนร่วมในการชี้แจงปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้นตามแผนงาน/โครงการให้ประชาชนได้ทราบ” **ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ไม่ได้แจ้งให้ประชาชนทราบเท่าที่ควร เพราะ ต้องหาวิธีแก้ไปปัญหาจนถึงที่สุด เพื่อประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจกับการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากเกิดเหตุสุดวิสัยไม่สามารถทำงานได้จริง ๆ จึงจะแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบ ประชาชนจึงอาจได้รับรู้แผนงานโครงการไม่ทั้งหมด ดังนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลต้องชี้แจงปัญหาให้ประชาชนได้รับทราบทุกขั้นตอน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่กระบวนการแรกจนถึงกระบวนการสุดท้ายเพื่อที่จะรู้วิธีการเรียนรู้ แก้ปัญหาด้วยตัวเอง

เพื่อพัฒนาชุมขนหมู่บ้านต่อไป ซึ่งสอดคล้องกันแนวความคิดของ **สำนักงานมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ** ได้อธิบายถึง ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาไว้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ย่อมก่อให้เกิดการพึ่งตนเองได้ในที่สุด เนื่องจากเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา และสร้างความเจริญให้กับชุมชนหรือหมู่บ้าน ของตนผ่าน กิจกรรมกระบวนการทำงานตามโครงการ 2) การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นการสะท้อนถึง ความจริงใจ ของรัฐที่มีต่อการสนับสนุนให้ประชาชนมีเสรีภาพในการตัดสินใจ และกำหนด ชะตากรรมของ ท้องถิ่นตนเอง 3) เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น ได้ถูกต้อง ตรงประเด็น 4) เป็นการสร้างฉันทามติร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ เนื่องจากเป็นการสร้างข้อตกลงที่จะเกิดการยอมรับร่วมกันภายในกลุ่ม 5) เป็นการพัฒนาศักยภาพบุคคล เพราะในกระบวนการมีส่วนร่วม ย่อมจะต้องมีการ แลกเปลี่ยนความรู้ และข้อคิดเห็นระหว่างกัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเสมือน เวทีในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์อย่างมาก 6) เป็นการสนับสนุนการพัฒนาความรักท้องถิ่น และความรับผิดชอบต่อสังคม ให้ เกิดขึ้นในพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น 7) ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของผลงาน อันเนื่องมาจากโครงการพัฒนา ที่จัดทำขึ้นในหมู่บ้าน และจะช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการดูรักษา

5) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนยังมีความคิดว่าเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะต้องมีการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาตำบล จึงไม่ค่อยเห็นความสำคัญ แต่ไม่ยอมรับในการประเมินผล องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาตำบลให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามาตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาตำบล ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ **เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง** ได้แบ่งขั้นตอนการมี ส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1)การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2)การมี ส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม 3)การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สิบเอกสายรุ้ง ไชยภาลี** ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลผักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาคม ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนา ตำบลไม่เปิดโอกาสให้ประชาคมได้เข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลไม่มากนัก และ การมีส่วนร่วมของประชาคมบางด้านประชาคม ไม่ได้รับการคัดเลือกจากฝ่ายบริหารให้เข้าไปมี ส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “มีส่วนร่วมตรวจสอบโครงการที่ได้ดำเนินการ แล้วเสร็จและถูกต้องตามที่กำหนด” **ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ได้ให้ประชาชนเข้ามาตรวจรับงานจ้างและสามารถตรวจสอบการทำงานของทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้ทุกขั้นตอน ว่าถูกต้องตามระเบียบที่กำหนด และงานที่ออกมามีคุณภาพและ

ประสิทธิภาพ เป็นที่พอใจของประชาชน หรือไม่ ถ้าไม่ก็สามารถบอกทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้เข้ามาตรวจสอบร่วมกับประชาชน เพื่อให้งานออกมาดีที่สุด เพราะทางทางองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาท้องถิ่น ก็จะทำให้ประหยัดเวลา ประหยัดต้นทุน และลดความขัดแย้งของประชาชนกับทางองค์การบริหารส่วนตำบล ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ **พรชนก พลเดช** ได้อธิบายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิด ประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้ 1) เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิด ความกระจ่างในวัตถุประสงค์ และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้ มองเห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุด บ่อยครั้งกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่ได้เคยใช้กันมาในอดีตสาธารณชนมักจะมี ข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่าง ระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ 2) ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา โดยทั่วไปกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างเต็มรูปแบบมักจะสินเปลืองค่าใช้จ่ายและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การมีส่วนร่วมของ ประชาชนมาตั้งแต่ต้นสามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของ ประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูว่าสินเปลืองและเสียเวลากว่า ที่จะตัดสินใจ ได้ แต่ว่าเมื่อตัดสินใจแล้ว และเมื่อนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่าด้วยซ้ำ การ ตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำไปอย่างรวดเร็วและดูเหมือนจะไม่สิ้นเปลือง อาจจะเสียค่าใช้จ่าย มากกว่าถ้าการตัดสินใจนั้นไม่ได้ทำให้เกิดข้อตกลงระหว่างกลุ่มหรือความเห็นชอบ ในกลุ่มต่าง ๆ ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องได้ แต่กลับนำไปสู่ความขัดแย้งของประชาชนอย่างต่อเนื่องมากขึ้น การ มีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจโดยกลุ่ม ซึ่งมีส่วน ได้ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้น ๆ วิธีการนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่าง การนำไปปฏิบัติ ทำให้ เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายซึ่งโดยทั่วไปมักจะแพงกว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดทำหรือ ดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระยะต้น 3) การสร้างฉันทามติ โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มันคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งก่อนหน้านี้อาจจะมีความเห็นขัดแย้งกัน คนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมืองและ ก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

5.2.2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ ต่างกัน

1) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทั้งห้าด้าน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง ให้ความสำคัญกับ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลเท่ากันไม่แยกเพศ เพราะเห็นความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บรรเจิด สอพิมาย** ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการพัฒนาท้องถิน จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน

2) จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทั้งห้าด้าน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากประชาชนทุกช่วงอายุเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล บางครั้งผู้ที่มีอายุน้อยกว่าเห็นปัญหาในพื้นที่แตกต่างจากผู้ที่มีอายุมาก จึงทำให้การจัดทำแผนพัฒนาตำบลสามารถครอบคลุมกับประชาชนในทุกช่วงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นพรัตน์ ภักดีสมุทร** ได้การศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ศรีสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า” ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3) **จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า** ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทั้งห้าด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัย**ของ ประภาพร เย็นใจ** ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลของเทศบาบตำบลท่าผา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลของเทศบาลตำบลท่าผา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี มีระดับการเข้ากิจกรรมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ได้แก่ อายุ สถานภาพในครัวเรือน การเป็นเจ้าของกิจการ การมีตำแหน่งทางสังคม ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

4) **จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า** ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านทั้งห้าด้าน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เกศิณี พรมตัน** ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา3ปี ของเทศบาลตำบลแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วน ร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ในระดับมากซึ่งผลการศึกษา

เป็นไปตามสมมติฐาน ดังกล่าวจึงยอมรับสมมติฐาน ส่วนสภาพบุคคลของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้และตำแหน่งในสังคมมีผลต่อการมีส่วนร่วมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 จึง ยอมรับสมมติฐานส่วนบุคคล ด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน

5.3 ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากการค้นพบจากผลการวิจัยทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการวางแผน ด้านการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ ด้านการติดตามและประเมินผล ให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้ตรงกับความต้องการของประชาชน และเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป ผู้วิจัยจึงได้นำเป็นข้อเสนอแนะโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 5 ด้าน ยังไม่มีส่วนร่วมเป็นที่น่าพอใจมากนัก ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไข และยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ดียิ่งขึ้นไป และควรพัฒนาในส่วนอื่น ๆ ที่ยังไม่สมบูรณ์ให้อยู่ในระดับมากที่สุดต่อไป

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายด้านพบว่า

1) ด้านการเตรียมการวางแผน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเตรียมการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดเตรียมการวางแผนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีระบบ มากขึ้นกว่าเดิม โดยคำนึงถึงประชาชนเป็นหลักสำคัญ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเตรียมการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีส่วนร่วมประชุมปรึกษาปัญหาความต้องการของหมู่บ้านกับชุมชน” ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และทำให้ดีมากขึ้นกว่าเดิม เช่นการจัดเวทีประชาคมขึ้นทุกปี ก็ควรจัดเวทีพบปะกับประชาชนให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เพื่อรวบรวมปัญหาความต้องการของประชาชน ทุกหมู่บ้าน โดยมีทั้งผู้นำชุมชนและประชาชน ประชาชนได้มีส่วนร่วมและได้กำหนดอนาคตของหมู่บ้านชุมชนด้วยตัวเอง ให้มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “ได้เข้าร่วมในการเสนอปัญหา และแสดงความคิดเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาภายในหมู่บ้าน” ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ควรให้ประชาชนในเขตตำบลภูเงินได้เข้าร่วมเสนอปัญหา ความเดือดร้อน ความจำเป็นได้มากกว่าเดิม ได้ตลอดทั้งปี เพื่อที่จะได้รับรู้ความต้องการของประชาชนได้ทุกระยะและ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ควรจะหาวิธีแก้ปัญหาให้กับชุมชนมากกว่าเดิม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุดต่อไป

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ควรให้ประชาชนรู้จักวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ในหมู่บ้านและชุมชนของตัวเองได้ โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลอาจจะจัดวิทยากรผู้ที่มีความรู้ เกี่ยวกับการแก้ปัญหา มาให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและแก้ปัญหาได้ตรงจุดตรงตามความต้องการของประชาชนต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “ได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขให้ตรงกับความต้องการของชุมชนภายในหมู่บ้าน” ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับมาก ทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินได้ให้ความสำคัญของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหา อยู่แล้ว แต่ประชาชนอาจจะยังไม่เข้าใจว่า การแก้ปัญหาต้องทำให้ถูกต้องตามกฎและระเบียบของทางราชการมันซับซ้อน ทางองค์การบริหารส่วนตำบล ควรทำความเข้าใจกับประชาชน และให้ประชาชนได้เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาของหมู่บ้านและชุมชนของตนให้ตรงกับวิธีและอยู่ในขอบเขตของทางองค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถทำได้ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 1 “มีส่วนร่วมในการเสนอสภาพปัญหาร่วมกับชุมชนภายในหมู่บ้านต่อการพัฒนาท้องถิ่น” ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลต้องหาวิธีที่จะให้ประชาชนส่วนมากมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาร่วมกัน เช่นการประชาสัมพันธ์การจัดเวทีประชาชคมล่วงหน้าแต่เนิ่น ๆ เพื่อที่ประชาชนจะได้เตรียมพร้อม และทำภารกิจส่วนตัวให้แล้วเสร็จเพื่อที่จะได้มาร่วมประชุมร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันได้ การติดกล่องแสดงความคิดเห็นของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้ตลอดเวลา เพราะปัญหาเกิดขึ้นได้ทุกวัน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุดต่อไป

3) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ควรปรับปรุงหาแนวทางการพัฒนา และกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการเพิ่มมากขึ้น และทางผู้บริการควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนงาน/โครงการ โดยสนับสนุนงบประมาณมากขึ้นในจัดเวทีประชาคม ให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 4 ที่ว่า “ส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการในการจัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ตำบล” ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ทางด้านเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก็ต้องให้พยายามให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ และควรปรับปรุงแก้ไขหาแนวทางการกำหนดวิธีการในการจัดทำแผนงานนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 “ส่วนร่วมในการวางแผน /โครงการ หรือกำหนดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาภายในท้องถิ่นร่วมกับ อบต.” ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ต้องประชุมผู้นำทุกภาคส่วนในตำบลภูเงิน มาระดมความคิด ร่วมกันมีส่วนร่วมในการวางแผน/โครงการ กำหนดกิจกรรมและพัฒนาโครงการและกิจกรรมให้มีทิศทางที่กว้างขึ้นกว่าเดิม เพื่อแก้ไขปัญหาภายในท้องถิ่นร่วมกันทั้งทางองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำส่วนราชการ ผู้นำชุมชน และประชาชนได้มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุดต่อไป

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในกรนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การนำแผนงาน/โครงการไปปฏิบัตินั้น ประชาคมส่วนใหญ่ที่เข้ามามีบทบาทส่วนมากก็จะเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาคมหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน เช่นผู้ใหญ่บ้าน ส่วนประชาชนส่วนใหญ่ยังมีโอกาสน้อยมากในการมีส่วนร่วมนอกจากตอนออกเวทีประชาคมหมู่บ้านประชาชนที่มาถึงจะมีสิทธ์มีเสียงเต็มที่ ถ้าพลาดก็หมดโอกาส และประชาชนบางกลุ่มยังไม่เข้าใจประโยชน์ของการมีส่วนร่วมคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ ดังนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องปรับปรุงและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจบทบาทของตนเองให้มากขึ้น ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติแผนงานและโครงการ ให้ตรงตามความต้องการของประชาชนมากที่สุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามแผนงาน/โครงการ” ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลควรให้โอกาสและให้บทบาทของประชาชนให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่นเสนอความคิดเห็น เสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เคยประสบ เพื่อมารวบรวมปัญหา ร่วมกับทางองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อที่ประชาชนจะได้แก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นด้วยข้อเสนอของตัวเอง จะทำให้เกิดจิตสำนึกรักบ้านเกิด และร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนให้เจริญมากขึ้น และประชาชนจะได้มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 5 “มีส่วนร่วมในการชี้แจงปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้นตามแผนงาน/โครงการให้ประชาชนได้ทราบ” ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลและทางผู้นำชุมชน ต้องประชาสัมพันธ์ปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งแนวทางแก้ไขให้ประชาชนได้ทราบเป็นขั้นตอนตามระบบ และสามารถให้ประชาชนถามในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจได้ สามารถแสดงความคิดเห็นเสนอแนวทางแก้ไขปรับปรุงในหมู่บ้านและชุมชนของประชาชนเอง เพื่อที่ประชาชนจะได้มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุดต่อไป

5) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เปิดโอกาสให้ประชาคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลไม่มากนัก เพราะการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องแต่งตั้งคณะกรรมติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมของประชาคมจึงน้อยมาก ประชาคมไม่ได้รับการคัดเลือกจากฝ่ายบริหารให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาตำบลให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนจะได้มีส่วนร่วมได้เข้ามาตรวจสอบติดตามและประเมินผล การบริหารงานของทางองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “มีส่วนร่วมตรวจสอบโครงการที่ได้ดำเนินการ แล้วเสร็จและถูกต้องตามที่กำหนด” ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง นั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบโครงการที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ และได้แต่งตั้งประชาคมให้ตรวจรับงานจ้าง ทุกโครงการ แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีบทบาทมากนัก ทางองค์การบริหารส่วนตำบลต้องหาวิธีปรับปรุงการทำงานให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบมากขึ้น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.” ซึ่งแปลค่าอยู่ในระดับปานกลาง นั้น เพราะหมวด 6 ว่าด้วยการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้กำหนดแนวทางวิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา รายงานผลต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคม ของทุกปี ทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ฉะนั้นประประชาชนจึงมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลน้อยมาก ทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงินต้องหาวิธีทำให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประเด็นที่ผู้วิจัย จะเสนอแนะให้ผู้ที่สนใจ จะวิจัยต่อยอด ดังต่อไปนี้

1) ควรศึกษาการปฏิบัติงานขององคการบริหารสวนตำบลที่นำระบบการวางแผนพัฒนาทองถิ่นแบบมีส่วนรวมมาใชเพื่อเปนขอมูลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบการวางแผนพัฒนาทองถิ่นแบบมีสวนรวมของ องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) ควรศึกษาการนำรูปแบบการวางแผนพัฒนาทองถิ่นแบบมีสวนรวมขององคการบริหารสวนตำบลระหวางองคการบริหารสวนตำบลที่แตกตางกัน เพื่อจะได้หารูปแบบที่เหมาะสม ไปใช

3) ควรวิจัยทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บรรณานุกรม

1) ภาษาไทย

สงเสริมการปกครองทองถิ่น, กรม (2548). *คูมือการจัดทำแผนพัฒนาทองถิ่น.* กรุงเทพมหานคร กรมสงเสริมการปกครองท่องถิ่น.

กัลยา วานิชบัญชา. (2548). *สถิติสำหรับการวิจัย.* กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การปกครอง, กรม. (2547). *กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล.* กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย.

โกวิทย์ พวงงาม. (2548). *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน.* กรุงเทพมหานคร : วีเจพริ้นติ้ง

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2523). *การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาในการบริหารงานพัฒนาชนบท***.** กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย.* กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง.

ชูศักดิ์ เที่ยงตรง. (2541**).** *การบริหารการปกครองท้องถิ่น.* นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2539). *พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ.* นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ทวี พันธุสิฎฐ์. (2537). *การปกครองท้องถิ่น.* มหาสารคาม : วิทยาลัยครูมหาสารคาม.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). *วิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ.* กรุงเทพมหานคร : บริษัท วีอินเตอร์พริ้นจำกัด.

ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ. (2549). *เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา* : การสร้างและการพัฒนา. นครปฐม : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นวลน้อย ตรีรัตน์ และคณะ. (2545). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล.* กรุงเทพมหานคร : บริษัทธรรมดาเพรส จำกัด.

นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา. (2538*). แนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

นิรันทร์ จงวุฒิเวศย์. (2557). *กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.* กรุงเทพมหานคร :มหาวิทยาลัยมหิดล.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น.* กรุงเทพมหานคร : สุริยาสาส์น.

_____. (2545*). การวิจัยเบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุริยาสาส์นจัดพิมพ์.

ประกายรัตน์ สุวรรณ์. (2548). *คู่มือการใช้โปรแกรม SPSS เวอร์ชัน 12 สำหรับ Windows.* กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ประชุม รอดประเสริฐ. (2549). *นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี.* พิมพ์ครั้งที่5. กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). *ทัศนคติการวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย.* พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร : พีระพัธนาการพิมพ์.

ประยูร กาญจนดุล. (2535). *กฎหมายการปกครอง.* กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประสิทธิ์ ตงยิ่งศิริ. (2540). *การวิเคราะห์และประเมินโครงการ.* พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ประหยัด หงษ์ทองคำ. (2537). *การปกครองท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด.* กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พะยอม วงษ์สารศรี. (2542). *องค์การและการจัดการ.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภา.

พีระสิทธิ์ คำนวณศิลป์. (2543**).** *การปกครองท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร : สตาร์การพิมพ์.

พัฒน์ บุญยรัตน์พันธ์. (2527***).*** *การสร้างพลังชุมชนโดยกระบวนการพัฒนาชุมชน.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพาณิชย์.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2526). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจุบันของประเทศไทย.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท.* กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทยอนุเคราะห์ไทย.

ลิขิต ธีรเวคิน. (2548). *วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ลือชัย ศรีเงินยวง. (2544). *การพัฒนาศักยภาพในการดูแลสุขภาพตนเองครอบครัวและชุมชน* กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2530). *ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน : ประชาชนข้าราชการและผู้นำรัฐบาล.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ศูนย์พัฒนาการทรัพยากรการศึกษา. *“การวางแผนแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (Participatory Planning for Local Development)”* (CARD) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. http://vod.msu.ac.th/ardc/main.asp

สมคิด บางโม. (2538). องคการและการจัดการ. พิมพครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน.

สมพงษ์ เกษมสิน. (2532). การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพาณิช.

สมนึก ปัญญาสิงห์. (2532). *แนวทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม.* กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

สถาบันดำรงราชานุภาพและกรมการปกครอง. (2539). *ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล.* กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการแผนงาน.

สถาบันพระปกเกล้า. (2544). *เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง* กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า.

สายทิพย์ สุคติพันธ์. (2534). *ปัญหาผู้นำกับการกำหนดนโยบายแห่งชาติ เรื่องอุดมการณ์พัฒนากับการสาธารณสุขมูลฐานในประเทศไทย.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สาโรจน์ คัชมาตย์. (2541). *แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นและความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล.* นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการ และประเมินโครงการ.* กรุงเทพมหานคร : เอส.อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.

อคิน รพีวัฒน์. (2527). *บทบาทวิชาสังคมศาสตร์กับการพัฒนาชนบท.* ขอนแก่น : สถาบันวิจัยพัฒนาชนบทมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อนันต์ เกตุวงศ์. (2543**).** *หลักและเทคนิคการวางแผน.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุทัย หิรัญโต. (2543). *การปกครองท้องถิ่น.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนโตร์.

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 114 ก. หน้า 140 – 141. 11 พฤศจิกายน 2542.

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537. (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552, ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 124 ก. หน้า 100 – 135, 22 ธันวาคม 2546.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550. ราชกิจจานุเบกษา : เล่ม 124 ตอนที่ 471 หน้าที่ 29-156 24 สิงหาคม 2550

องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน. (2557) *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน. ร้อยเอ็ด* : องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน.(อัดสำเนา)

องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน. (2557) *สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน. ร้อยเอ็ด* : องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน.(อัดสำเนา)

องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน. (2557) *แผนพัฒนาสามปี องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน.* ร้อยเอ็ด : องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน.(อัดสำเนา)

เกศิณี พรมตัน. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่.* การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คารม คำพิทูรย์. (2545). *การศึกษาการบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น.* วิทยานิพนธ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทวิทย์ โพธิเสส. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังไชย อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม.* รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการปกครองท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธันยกานต์ สะดีวงษ์. (2548*). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล"กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลกาบิน. อำเภอกุดข้าวปุ่น จังหวัดอุบลราชธานี,* การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นพรัตน์ *ภักดีสมุทร.* (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ศรีสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์การปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

นิคม บูรพันธ์. (2543). *บทบาทของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการวางแผนพัฒนาตำบล อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บรรเจิด สอพิมาย. (2550**).** *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา.* รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ประภาพร เย็นใจ. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัมนาเทศบาลของเทศบาลตำบลท่าผา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี.* การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปิยนุช แสงวุธ. (2544). *มีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด.* ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พรชนก พลเดช. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลป่าเลา.* การศึกษาอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พวงทอง โยธาใหญ่. (2545). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่.* การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พูนศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล. (2532*). การปกครองท้องถิ่นและพื้นฐานการพัฒนาประชาธิปไตย" : กรณีศึกษาสภาตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร.* สารนิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รามิล พัฒนมงคลเชฐ. (2545*). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษา เฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.* วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต. สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วาสนา ถิ่นงาม. (2548). *การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น" : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเก่างาม อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี.* การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สมศักดิ์ พรมเดื่อ. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตตำบลนาดูน จังหวัดมหาสารคาม.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สากล ภู่ขันเงิน. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล.* ภาคนิพนธ์ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาพัฒนาสังคม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สายรุ้ง มูลศรีแก้ว. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลสามปี ศึกษาเฉพาะกรณี : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแอ่ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม.* สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

สายรุ้ง ไชยภาลี,สิบเอก. (2551**).** *การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลผักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด.* สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

สิทธิศักดิ์ สาระอาภรณ์. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจดัทา แผนพฒันาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุดาวรรณ์ มีบัว. (2547). *การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช.* วิทยานิพนธ์ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุภรณ์ รอดสิน. (2548). *การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการวางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชุมพร.* ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขานโยบายสาธารณะ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

อดิสรณ์ ขัดสีใส. (2551*). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่.* การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อภิชาต สุขศรี. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลทรงคะนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ.* การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นายนิคม พรมลาไชย
   วุฒิการศึกษา ร.ม. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
   ตำแหน่ง รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. นายณัฐพงศ์ วงค์ศรีจันทร์
   วุฒิการศึกษา ร.ม. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
   ตำแหน่ง หัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลบึงเกลือ ตำบลบึงเกลือ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. นางก้อยทิพย์ ภาชนะวรรณ
   วุฒิการศึกษา ร.ม. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
   ตำแหน่ง หัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นายทองอินทร์ นามเดช

2. ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. สถานที่ทำงาน องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ประสบการณ์ทางการทำงานด้านพัฒนาท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 สมัย

5. วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ 6 มิถุนายน 2558

ตอนที่ 2 ท่านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้านต่อไปนี้ อย่างไร

1. **ด้านการเตรียมการวางแผน**

นำข้อมูลจากผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้านที่ได้มาจากประชาชนแต่ละหมู่บ้าน มาเตรียมความพร้อมในการประชุมวางแผนพัฒนาตำบลภูเงิน

2. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุของปัญหา

นำข้อมูลที่ได้ของแต่ละหมู่บ้าน มาวิเคราะห์สาเหตุ ลำดับความสำคัญ อันดับ หนึ่ง สอง สามตามลำดับ เพื่อนำไปจัดทำแผนงาน/โครงการต่อไป

3. **ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ**

เมื่อเรียงลำดับปัญหาของแต่ละหมู่บ้านแล้ว มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจัดทำแผนงานโครงการมาเสนอ เพื่อตรวจสอบข้อมูล และอนุมัติให้นำไปปฏิบัติต่อไป

4. **ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ**

ช่วยสอดส่องและกำกับการปฏิบัติงานในแต่ละส่วนทุกทุกด้านให้มีการปฏิบัติงานหรือแผนงาน/โครงการให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามระเบียบแบบแผน และตามนโยบายของผู้บริหาร

5. ด้านการติดตามและประเมินผล

. เป็นประธานคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผน ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน และติดตามการประเมินผลงาน ของแต่ละส่วนว่าบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไรเพื่อนำข้อผิดพลาดไปแก้ไขและปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพในงานต่อ ๆ ไป

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นายประพงษ์ ทวีสินธ์

2. ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลวังหลวง ตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. สถานที่ทำงาน เทศบาลตำบลวังหลวง ตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ประสบการณ์ทางการทำงานด้านพัฒนาท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 สมัย

5. วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ 8 มิถุนายน 2558

ตอนที่ 2 ท่านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้านต่อไปนี้ อย่างไร

1. **ด้านการเตรียมการวางแผน**

เข้าพบปะเข้าศึกษาปัญหากับประชาชนในท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ของความร่วมมือกับประชาชนในการรวบรวมข้อมูลเพื่อเตรียมการวางแผนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

2. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุของปัญหา

แต่งตั้งประชาชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการในการวิเคราะห์ปัญหา เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาให้ตรงกับความต้องการของประชาชน

3. **ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ**

ให้ประชาชนเข้ามาเสนอปัญหาอาจจัดเวทีประชาคม หรือแจ้งให้ประชาชนเข้ามาเสนอปัญหาด้วยตนเองหรือผ่านผู้นำชุมชนและหมู่บ้าน

4. **ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ**

ในการดำเนินการนำแผนไปปฏิบัติ ต้องแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบและเตรียมตัวเพื่อให้ประชาชนจะได้ช่วยเหลือ และให้การสนับสนุน

5. ด้านการติดตามและประเมินผล

. ติดตามการประเมินผลงาน ของการทำงานของทางเทศบาลว่าบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไรเพื่อนำข้อผิดพลาดไปแก้ไขและปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

1. **ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์** นายอาคม ปาลสาร

2. **ตำแหน่ง** สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน บ้านหวาย หมู่ที่ 8 อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. **สถานที่ทำงาน** องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ประสบการณ์ทางการทำงานด้านพัฒนาท้องถิ่น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2 สมัย

5. วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ 6 มิถุนายน 2558

ตอนที่ 2 ท่านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้านต่อไปนี้ อย่างไร

1. **ด้านการเตรียมการวางแผน**

ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมการวางแผน บอกปัญหาและความเดือนร้อน เพื่อให้ทาง อบต.แก้ไขให้ถูกจุด

2. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุของปัญหา

ร่วมกับประชาชนและผู้นำ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหมู่บ้านมาประชุมร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และนำปัญหานั้นมาแก้ไข

3. **ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ**

ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านเข้าร่วมในการจัดทำเพื่อให้รู้ว่าทำแล้วมีปัญหาอะไรตามมาอีกนอกจากปัญหาที่เคยผ่านมา

4. **ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ**

ได้เป็นคณะกรรมการตรวจสอบงานจ้าง และได้ร่วมตรวจสอบผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานเห็นการทำงานจริง ปัญหาจริง อุปสรรคจริง

5. ด้านการติดตามและประเมินผล

. ได้เป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผน และได้ตรวจสอบการทำงานของทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน เพื่อรายงานผลการติดตามและประเมินผลให้ประชาชนทราบ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นายประสิทธิ์ มณีกัญย์

2. ตำแหน่ง รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. สถานที่ทำงาน บ้านหนองกุง หมู่ที่ 4 องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ประสบการณ์ทางการทำงานด้านพัฒนาท้องถิ่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 สมัยและได้เป็นรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 สมัย ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 สมัย

5. วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ 6 มิถุนายน 2558

ตอนที่ 2 ท่านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้านต่อไปนี้ อย่างไร

1. **ด้านการเตรียมการวางแผน**

เตรียมความพร้อมในการสำรวจความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อสนองความต้องการของประชาชนให้ประชาชนพอใจเพราะปัญหาในชุมชนประชาชนรู้ดีที่สุด

2. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุของปัญหา

การนำปัญหามาหาสาเหตุ และอุปสรรคในการแก้ปัญหาเพื่อวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ

3. **ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ**

หลังจากมีการกำหนดสาเหตุของปัญหา และเตรียมข้อมูลในการจัดทำแผนเสร็จ เข้าสู่ขั้นตอนการจัดทำแผนงานตามปัญหาที่ต้องการแก้ไขตามความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน

4. **ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ**

นำแผนงาน/โครงการที่ได้ไปปฏิบัติ โดยการแต่งตั้ง คณะกรรมการเพื่อประเมินผลแผนต่อไป

5. ด้านการติดตามและประเมินผล

. หลังจากการนำแผนไปปฏิบัติ การติดตามประเมินผลเป็นส่วนสำคัญ เป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผน ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน เพื่อนำผลของการติดตามและประเมินผลไปวัดความสำเร็จของแผนและเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของแผนต่อไป

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

1. **ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์** นางเสริมจิต ไชยรัตน์
2. **ตำแหน่ง** ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. **สถานที่ทำงาน** บ้านมะหรี่ หมู่ที่ 2 ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
4. **ประสบการณ์ทางการทำงานด้านพัฒนาท้องถิ่น** สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน 2 สมัย, ผู้ใหญ่บ้าน บ้านมะหรี่ หมู่ที่ 2 ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2556 ถึงปัจจุบัน
5. **วันเดือนปีที่สัมภาษณ์** 7 มิถุนายน 2558

ตอนที่ 2 ท่านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้านต่อไปนี้ อย่างไร

1. **ด้านการเตรียมการวางแผน**

ได้เตรียมข้อมูลปัญหาที่พบในหมู่บ้านรวบรวมไว้จัดประชุมประชาชนภายในหมู่ที่ 2 ว่า แต่ละคนต้องการให้พัฒนาอะไรเป็นอันดับแรก แล้วนำปัญหาทุกด้านมารวมกันทำการประชาคมเลือกปัญหาสามอันดับแรกจากความต้องการของประชาชน

2. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุของปัญหา

เนื่องจากประชาชนยังไม่มีความรู้ในด้านการแก้ไขปัญหา จึงได้นำวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาจัดอบรมให้ความรู้ ว่าปัญหาแต่ละด้านแก้ไขอย่างไร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนและประชาชน ร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุและสรุปสาเหตุออกมา เพื่อทำการแก้ไขต่อไป

3. **ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ**

เรียกผู้ที่เกี่ยวข้องในหมู่บ้านสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนและประชาชน มาร่วมจัดทำแผนงานโครงการเรียงลำดับความสำคัญ จากปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุดมาจัดเรียงเป็นอันดับต้น

4. **ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ**

เมื่อนำแผนงานไปปฏิบัติ ก็ทำการสังเกตและตรวจสอบว่าทำถูกต้องอย่างไร ถ้าไม่ถูกต้องต้องหาวิธีการแก้ไขต่อไป

5. ด้านการติดตามและประเมินผล

. ร่วมกับประชาชนและผู้นำในชุมชน ติดตามประเมินผลว่าออกมาในทิศทางใด ประชาชนมีความพอใจมากเพียงใด รวมรวมความผิดพลาดไว้เพื่อปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นายประดิษฐ์ ไทยนาทม

2. ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. สถานที่ทำงาน บ้านนาทม หมู่ที่ 10 ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ประสบการณ์ทางการทำงานด้านพัฒนาท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน ปี 2549 ถึง ปัจจุบัน

5. วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ 7 มิถุนายน 2558

ตอนที่ 2 ท่านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้านต่อไปนี้ อย่างไร

1. **ด้านการเตรียมการวางแผน**

นำปัญหาที่ผ่านมา และความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน รวบรวมไว้เพื่อเตรียมเข้าประชุมเพื่อประชาคมกับประชาชนในหมู่บ้านเลือกปัญหาที่สำคัญที่สุด

2. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุของปัญหา

เปรียบเทียบปัญหาหมู่บ้านตนเองและหมู่บ้านอื่น ว่าเหมือนกันและต่างกันอย่างไร แล้วนำปัญหามาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาร่วมกับผู้นำหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาคมและประชาชน เพื่อหาปัญหาที่แท้จริง

3. **ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ**

จัดทำแผนงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เสนอความคิดที่มาจากประชาชนให้ทำองค์การบริหารส่วนตำบลรับทราบและจัดทำแผนงาน/โครงการต่อไป

4. **ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ**

เข้าร่วมสังเกตการณ์ ตรวจสอบในทุกทุกด้าน ว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำงานเป็นอย่างไร ตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนจบกระบวนการ

5. ด้านการติดตามและประเมินผล

. ประเมินผลงานที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทำว่าทำงานสมบูรณ์ ถูกต้อง ตรงตามวัตถุประสงค์ ถ้าไม่ก้อทำเรื่องให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำการแก้ไขให้มีประสิทธิภาพต่อไป

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

1. **ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์** นายแก้วสวรรค์ สารุณา
2. **ตำแหน่ง** ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. **สถานที่ทำงาน** องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
4. **ประสบการณ์ทางการทำงานด้านพัฒนาท้องถิ่น** รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 2 สมัย, ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 1 สมัย
5. **วันเดือนปีที่สัมภาษณ์** 7 มิถุนายน 2558

ตอนที่ 2 ท่านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้านต่อไปนี้ อย่างไร

1. **ด้านการเตรียมการวางแผน**

จะทำทุกอย่างเพื่อให้ประชาชนในตำบลภูเงินได้ประโยชน์สูงสุดมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อที่ประชาชนจะได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

2. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุของปัญหา

เกษตรกรและประชาชนส่วนใหญ่มีภาระหนี้สิ้นเป็นจำนวนมากอันเนื่องมาจากการขาดทุนในการประกอบอาชีพ การประกอบอาชีพไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายหรือบางรายก็ว่างงาน จึงได้กู้หนี้ยืมสินมาใช้จ่าย นี่คือปัญหาหลักที่พบ

3. **ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ**

ร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ อย่างต่อเนื่องทุกๆ โครงการ เห็นวิธีการจัดทำ และช่วยเสนอการจัดทำเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์และบรรเทาความเดือดร้อนให้ได้มากที่สุด

4. **ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ**

การพัฒนาทั้ง 8 ยุทธศาสตร์ ได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นรูปคณะกรรมการ หรือด้านการบริหาร ลงมือไปปฏิบัติจริงและเห็นผลจริง เห็นปัญหาจริงทำให้สามารถแก้ปัญหาให้ประชาชนได้ทันต่อความต้องการของประชาชน

5. ด้านการติดตามและประเมินผล

ออกพบประชาชนทุกหมู่บ้าน เพื่อสอบถามความคิดเห็น และได้เป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผน

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นายพูนศักดิ์ เพ็งพันธ์

2. ตำแหน่ง ประธานสภาเทศบาลตำบลวังหลวง ตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. สถานที่ทำงาน เทศบาลตำบลวังหลวง ตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ประสบการณ์ทางการทำงานด้านพัฒนาท้องถิ่น ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 สมัย

5. วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ 8 มิถุนายน 2558

ตอนที่ 2 ท่านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้านต่อไปนี้ อย่างไร

1. **ด้านการเตรียมการวางแผน**

จัดประชุมประชาชนในหมู่บ้าน รวบรวมปัญหาที่ผ่านมาแต่ละปี และปัญหาปัจจุบันของประชาชนที่ต้องการให้พัฒนาท้องถิ่น

2. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุของปัญหา

วิเคราะห์ปัญหาเรียงลำดับปัญหาที่ประชาชนเดือดร้อนมาวิเคราะห์ทำการแก้ไขให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน

3. **ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ**

นำแผนงาน/โครงการ ปัญหาที่ได้เลือกไว้มาจัดทำเรียงลำดับความสำคัญ ตามความเดือนร้อนของประชาชนมาจัดทำแผนงาน/โครงการ ตามลำดับ

4. **ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ**

เมื่อทางเทศบาลทำการปฏิบัติแผนงาน/โครงการ ก็ร่วมไปตรวจสอบความโปร่งใส ความถูกต้องตามระเบียบแบบแผน ดูและชี้แนะแนวทางเพื่อการนำไปสู่การปฏิบัติที่สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

5. ด้านการติดตามและประเมินผล

ประเมินผลงานที่ทางเทศบาลตำบลวังหลวง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำว่ามีส่วนไหนที่ไม่ดีที่ต้องแก้ไข ช่วยประชาชนตรวจสอบทุกๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ ด้านประสิทธิภาพการทำงาน ด้านโครงการ ต่าง ๆ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

1. **ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์** นายนิคม พรมโยธา
2. **ตำแหน่ง** กำนัน ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. **สถานที่ทำงาน** บ้านนาทม หมู่ที่ 9 ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
4. **ประสบการณ์ทางการทำงานด้านพัฒนาท้องถิ่น** กำนัน ปี 2548 ถึง ปัจจุบัน
5. **วันเดือนปีที่สัมภาษณ์** 7 มิถุนายน 2558

ตอนที่ 2 ท่านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้านต่อไปนี้ อย่างไร

1. **ด้านการเตรียมการวางแผน**

ประชุมชาวบ้าน เพื่อมารับรู้ถึงปัญหาและความต้องการ ว่าจะไปในทิศทางไหน อยากให้ทำอะไร

2. **ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุของปัญหา**

นำปัญหาที่ได้มาวิเคราะห์ความจำเป็นของแต่ปัญหาว่าปัญหาไหน อยากให้ทำมากที่สุด แล้วจะแก้ปัญหาอย่างไร

3. **ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ**

ร่วมจัดทำแผนงานและโครงการกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน และกับผู้นำทุกๆ หมู่บ้าน กำหนดแผนงาน/โครงการ กำหนดระยะเวลา และเป้าหมายที่ชัดเจน

4. **ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ**

ได้ร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ ดูการทำงานในทุกๆ ด้านว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยอย่างไร

5. **ด้านการติดตามและประเมินผล**

. เป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผน ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน รับทราบผลการติดตามและประเมินผลทุกขั้นตอน และช่วยประเมินความผิดพลาดเพื่อนำไปปรับใช้ในโอกาสต่อไป

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

1. **ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์** นายคลอง ปิยะมาตย์
2. **ตำแหน่ง** กำนัน ตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
3. **สถานที่ทำงาน** ตำบลวังหลวง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
4. **ประสบการณ์ทางการทำงานด้านพัฒนาท้องถิ่น** กำนัน 26 ปี
5. **วันเดือนปีที่สัมภาษณ์** 8 มิถุนายน 2558

ตอนที่ 2 ท่านการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในแต่ละด้านต่อไปนี้ อย่างไร

1. ด้านการเตรียมการวางแผน

ทำการจัดประชุมผู้นำหมู่บ้านทุกภาคส่วน ประชาคมและชาวบ้าน เพื่อมารับรู้ถึงปัญหาและความต้องการ ว่าจะไปในทิศทางไหน อยากให้ทำอะไร

2. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุของปัญหา

วิเคราะห์ความจำเป็นของแต่ปัญหาว่าปัญหาไหน ที่ประชาชนอยากให้ทำมากที่สุด และอยากให้แก้ปัญหามากที่สุด ดูจากความเดือนร้อนมากที่สุดของประชาชน

3. ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ

ร่วมจัดทำแผนงานและโครงการกับทางเทศบาล และกับผู้นำทุกๆ หมู่บ้าน กำหนดแผนงาน/โครงการ เพื่อที่จะพัฒนาตำบลวังหลวงไปในทิศทางไหนที่จะทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจมากที่สุด

4. ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ

ร่วมกับผู้นำและประชาชนสอดส่องดูแล การทำงาน ของทางราชการให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามระเบียบแบบแผน

5. ด้านการติดตามและประเมินผล

. เป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผน ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน รับทราบผลการติดตามและประเมินผลทุกขั้นตอน และช่วยประเมินความผิดพลาดเพื่อนำไปปรับใช้ในโอกาสต่อไป

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

แบบสอบถามจำแนกเป็นสองตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. ตำแหน่ง.....
3. สถานที่ทำงาน.....
4. ประวัติการศึกษา.....
.....
.....
.....
5. ประสบการณ์ทางการทำงานด้านพัฒนาท้องถิ่น.....
.....
.....
.....
6. วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

แนวประเด็นคำถาม

1. **ด้านการเตรียมการวางแผน**

.....
.....
.....
.....
.....

2. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุของปัญหา

.....
.....
.....
.....
.....

3. **ด้านการจัดทำแผนงาน/โครงการ**

.....
.....
.....
.....
.....

4. **ด้านการนำแผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติ**

.....
.....
.....
.....
.....

5. ด้านการติดตามและประเมินผล

.....
.....
.....
.....
.....

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

หทัยกาญจน์ พลคชา
นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

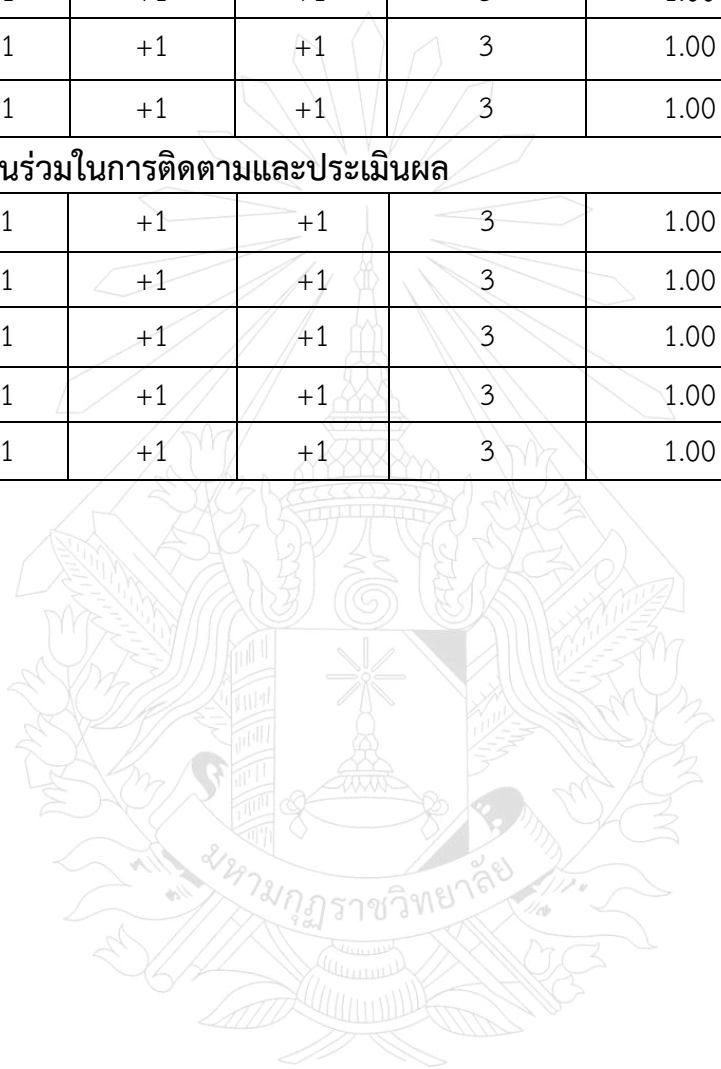

ภาคผนวก จ
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
และค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
เรื่อง
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน		หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1) การมีส่วนร่วมในการเตรียมการวางแผน						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3) การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน		หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			

4) การมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน/โครงการไป ปฏิบัติ						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล : นางหทัยกาญจน์ พลคชา
วัน/เดือน/ปีเกิด : 16 ตุลาคม 2519
ภูมลำเนา : อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน : บ้านเลขที่ 318 หมู่ที่ 8 ตำบลขวัญเมือง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2552 : ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ) การบริหารธุรกิจแขนงวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

การทำงาน

พ.ศ. 2548 - 2556 : เป็นพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

พ.ศ. 2556 – ปัจจุบัน : เป็นพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน องค์การบริหารส่วนตำบลภูเงิน ตำบลภูเงิน อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด